

**OCENA STANU
SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEGO
MIASTA GLIWICE
W 2021 ROKU**

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gliwicach

Marzec 2022

---

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Zdrowie – zdefiniowane przez Światową Organizację Zdrowia jako stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego niewątpliwie jest dla człowieka najwyższą wartością. Dlatego też nasza przyszłość zależy od troski, jaką będziemy otaczać człowieka i jego prawo do bezpieczeństwa i zachowania zdrowia zarówno w życiu prywatnym jak i zawodowym.

Spis treści

1	Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych	1
2	Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	19
3	Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia	36
4	Ocena w zakresie szczepień ochronnych	40
5	Ocena stanu sanitarno – higienicznego w zakładach pracy	45
6	Ocena stanu sanitarnego w zakresie higieny komunalnej	49
7	Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania	83
8	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	94

Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywieniowo – żywnościowych na terenie miasta Gliwice za 2021 r.

Państwowa Inspekcja Sanitarna (dalej: PIS) w Gliwicach realizowała zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego oraz produktów kosmetycznych. W związku z nadal występującym stanem epidemii pracownicy Sekcji Żywienia, Żywności i Przedmiotów Użytku (dalej: HŻŻiPU) dodatkowo wykonywali działania związane z zabezpieczeniem epidemiologicznym oraz edukacją z zakresu higieny, zapobiegania chorobom, w tym przede wszystkim zapobieganiu zakażeniom wirusem SARS-CoV-02.

W ramach urzędowej kontroli żywności sekcja HŻŻiPU w 2021 roku sprawowała nadzór nad **4903** obiektami żywieniowo - żywnościowymi, zakładami prowadzącymi produkcję i obrót materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, produktami kosmetycznymi, w tym **2166** usytuowanymi na terenie miasta Gliwice.

Tabela nr 1. Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Gliwice w 2021 r.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Decyzje terminowe	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze (w tym kosmetyków)	114	62	7	4	1200
2	Zakłady żywienia zbiorowego	711	189	13	31	6850
3	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1341	291	10	28	4800
RAZEM		2166	542	30	63	12850

W 2021 r. na terenie miasta Gliwice przeprowadzono **542** kontrole sanitarne, w wyniku których wydano **33** decyzje administracyjne w tym **30** nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, **1** o nieprzydatności środków spożywczych dla żywienia ludzi oraz **2** przedłużające termin wykonania nakazów. Osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **63** mandatami karnymi na łączną kwotę **12850 zł**.

Natomiast w zakładach nowo otwartych lub po zmianie zakresu działania zgłaszającym się podmiotom wydano **123** decyzje zatwierdzające zakłady do prowadzenia działalności w ustalonym zakresie.

Nadzorowane w 2021 roku zakłady poddawane były ocenie stanu sanitarnego na podstawie ujednoliconych obowiązujących w całym kraju arkuszy oceny zakładu produkcji/ obrotu żywnością/żywienia zbiorowego/ materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uwzględniający min. prawidłowość procedur GHP, GMP, HACCP i ich realizację.

W 2021 roku oceniono 107 zakładów na terenie miasta Gliwice, z czego:

- 17 zakładów uzyskało ryzyko niskie,
- 75 zakładów uzyskało ryzyko średnie,
- 15 zakładów uzyskało ryzyko wysokie.

Ustalone ryzyko w zakładzie wpływa na częstotliwość kontroli.

W 2021 r. zgodnie z „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla PIS na 2021 rok”, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna (dalej: PSSE) w Gliwicach miała zaplanowanych do pobrania **502 próbek**. Ogółem pobrano **591 próbek**, w tym **251** próbek żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością (w 2020 roku pobrano 215 próbek, kwestionowana 1).

Próbki zostały pobrane w ramach urzędowej kontroli i zbadane w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne - 135 próbek,
- ocena organoleptyczna – 31 próbek,
- 3-MCPD – 3 próbki,
- azotany – 5 próbek,
- GMO – 3 próbki,
- histamina – 18 próbek,

- kryteria czystości substancji dodatkowych – 2 próbki,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 13 próbek,
- mikotoksyny – 4 próbki,
- pH, kwasowość – 4 próbki,
- pozostałości pestycydów – 2 próbki,
- skażenia promieniotwórcze – 1 próbka,
- ocena jakościowa i ilościowa posiłku obiadowego w zakładach żywienia – 2 próbki,
- WWA – 2 próbki,
- zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne – 8 próbek,
- zawartość substancji dodatkowych – 12 próbek,
- migracja specyficzna, globalna, ocena organoleptyczna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 6 próbek.

Spośród ww. próbek w 2021 r. w zakresie oceny znakowania oceniono 79 próbek środków spożywczych oraz 4 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W przypadku 4 próbek znakowanie nie było zgodne z obowiązującymi przepisami.

Ponadto **zakwestionowano 7 próbek** środków spożywczych, tj. 5 próbek drożdżówek z budyniem, 1 próbkę mąki żytniej oraz 1 próbkę chrupków kukurydzianych ostrych.

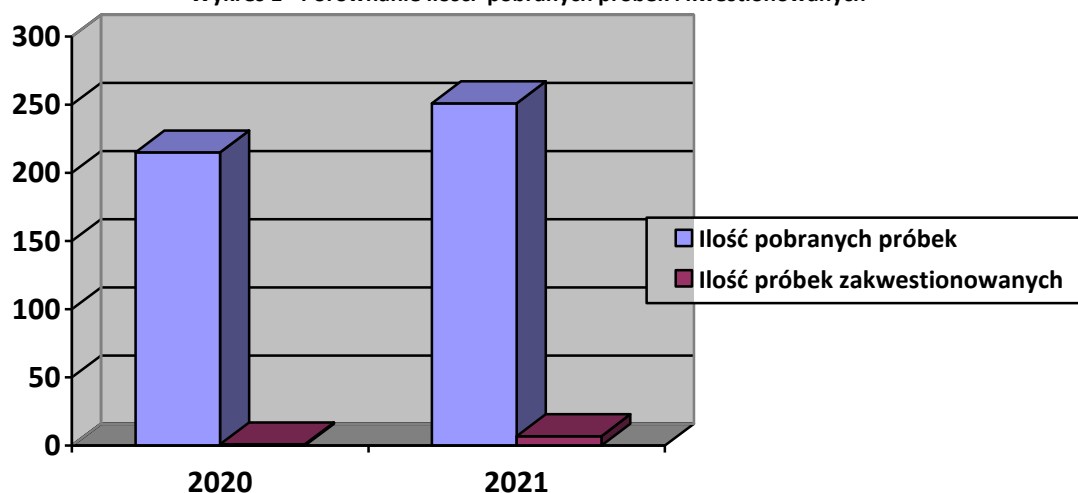
Przyczynami kwestionowania przedmiotowych środków spożywczych były:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne - drożdżówki z budyniem,
- przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A w mące żytniej
- obecność niedozwolonej substancji dodatkowej w chrupkach kukurydzianych ostrych.

W związku z powyższym podjęto działania zgodnie z kompetencją.

Porównując ilość pobranych próbek w latach 2020 i 2021 z ilością zakwestionowanych prób stwierdza się wzrost kwestionowanych prób o 2,32%, co świadczy o konieczności pobierania próbek w 2022 roku w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności.

Wykres 1 - Porównanie ilości pobranych próbek i kwestionowanych

Wykres 2 - Ilość próbek kwestionowanych latach 2020 i 2021 (%)

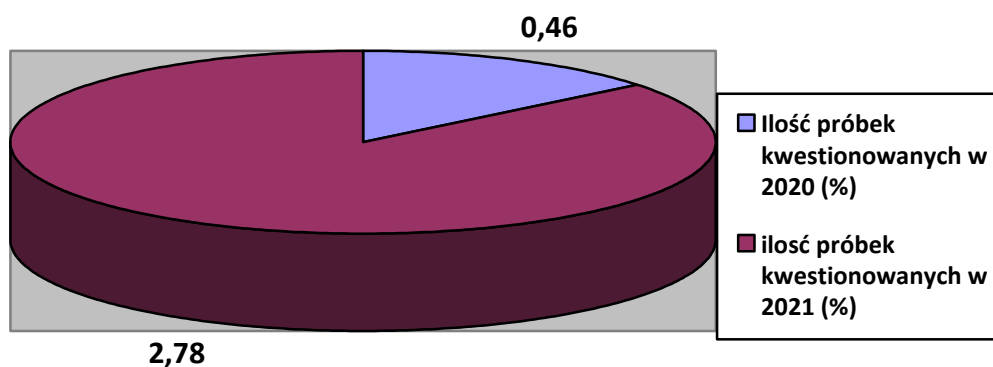
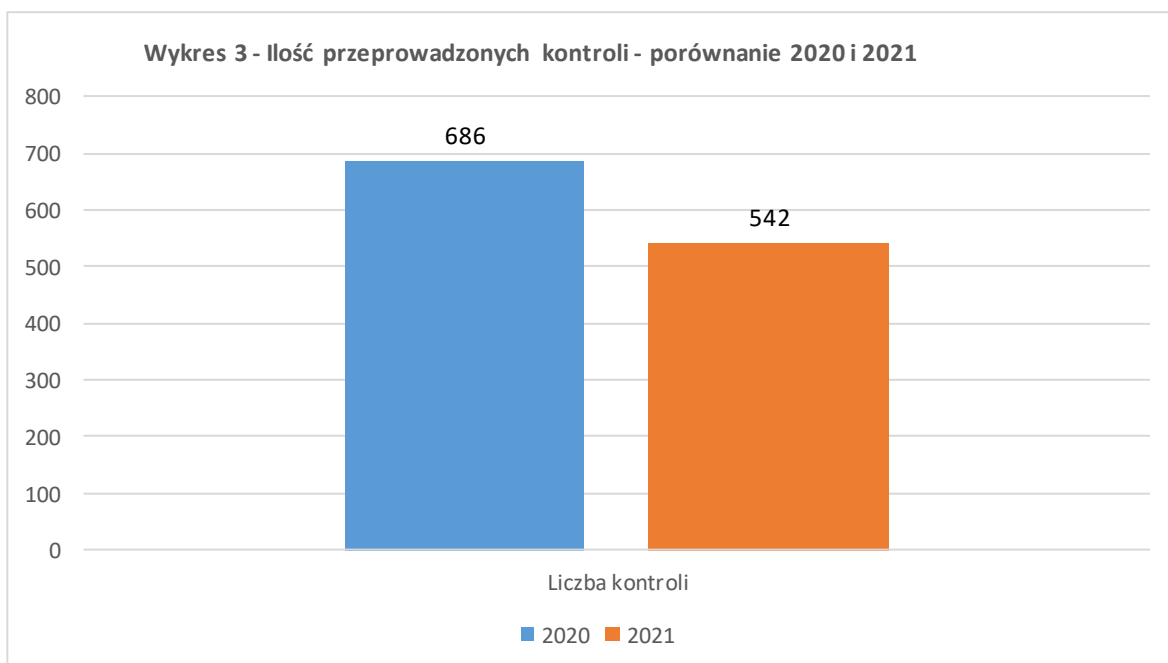
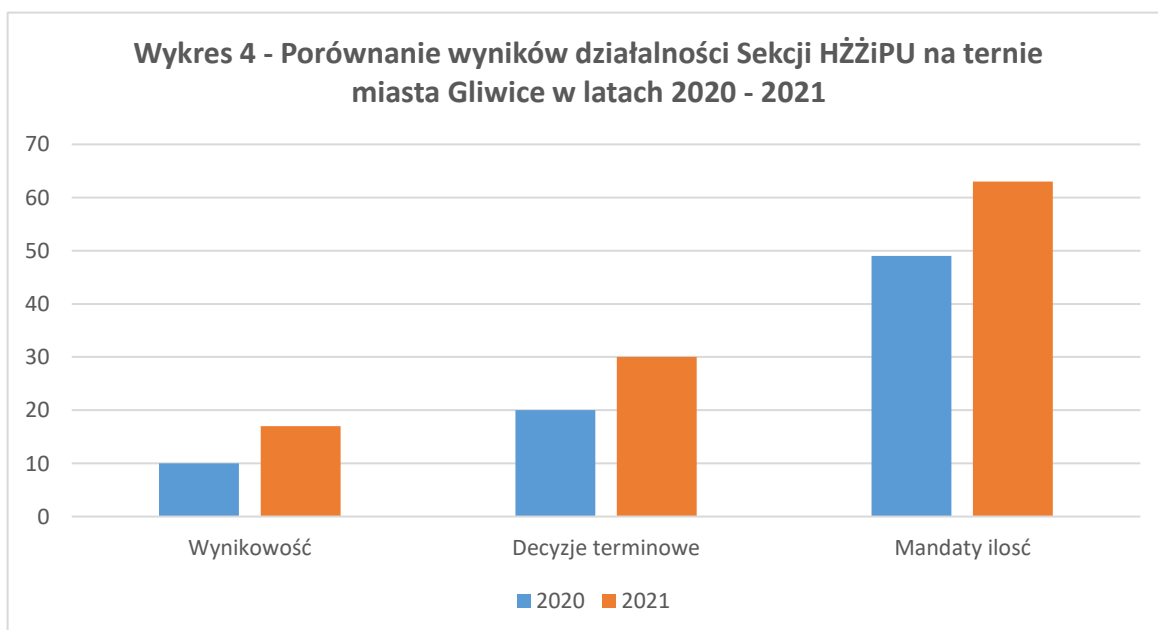

Tabela Nr 2. Zestawienie działań kontrolnych w latach 2020 -2021.

Grupa obiektów	Ilość zakładów		Ilość kontroli		Decyzje terminowe		Mandaty			
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	Ilość		Suma	
							2020	2021	2020	2021
Zakłady wytwórcze (w tym kosmetyków)	115	114	38	62	2	7	0	4	0	1200
Zakłady żywienia zbiorowego	790	711	159	189	14	13	20	31	5200	6850
Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1350	1341	489	291	4	10	29	28	5700	4800
RAZEM	2255	2166	686	542	20	30	49	63	10900	12850

Porównując wyniki działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach należy stwierdzić, że na mniejszą ilość przeprowadzonych kontroli w 2021 r. wynikowość na terenie miasta Gliwice uległa zwiększeniu. W 2020 roku wynosiła 10% natomiast w 2021 r. 17%, co świadczyć może o pogorszeniu stanu techniczno-sanitarnego zakładów żywnościowych.

Statystycznie, w roku 2020 co 14 kontrola skutkowała nałożeniem mandatu karnego, natomiast w 2021 roku, co 9 kontrola była zakończona mandatem.

Do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należy:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się
- z żywnością.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji należy:

- nie zachowanie czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowo zorganizowanych punktów obróbki wstępnej mięsa surowego, jaj świeżych oraz warzyw i owoców.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- brak bieżących zapisów dotyczących realizacji procedur HACCP, GHP i GMP.
- brak dokumentacji z kontroli surowców, półproduktów i wyrobów gotowych przez producentów w tym badań właścicielskich

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (dalej: RASFF)

Ponadto w ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje System RASFF, który został opracowany i wdrożony aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności i przedmiotów do kontaktu z żywnością do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składa się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów począwszy **od produkcji pierwotnej (rolnej)**, a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. System RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „**od pola do stołu**” i zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń oraz niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych.

W ramach systemu RASFF w 2021 r. ogółem otrzymano **130** powiadomień (w **2020 r. było 105, a w 2019 r. było 56**), w tym **96** alarmowych i **34** informacyjnych. Dotyczyły one w **109** przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz **21** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień **63** dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, **23** z Unii Europejskiej i **44** z „krajów trzecich”. W związku z otrzymaniem ww. powiadomień systemu RASFF w 2021 r. przeprowadzono łącznie **12** kontroli interwencyjnych oraz **346** działań kontrolnych innego typu. Ponadto obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru.

Tabela nr 3. Ilość otrzymanych powiadomień systemu RASFF w ostatnich 3 latach z podziałem na kategorie powiadomień.

Rok	Suma powiadomień	Powiadomienia alarmowe	Powiadomienia informacyjne
2021	130	96	34
2020	105	61	44
2019	56	43	13

W roku 2021 z **98** otrzymanych powiadomień RASFF dotyczących żywności, **14** dotyczyło suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego, a **84** pozostałej żywności. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie między innymi w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE Gliwice. Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzano zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

Wykres 5 - Ilość powiadomień systemu RASFF w latach 2019 -2021

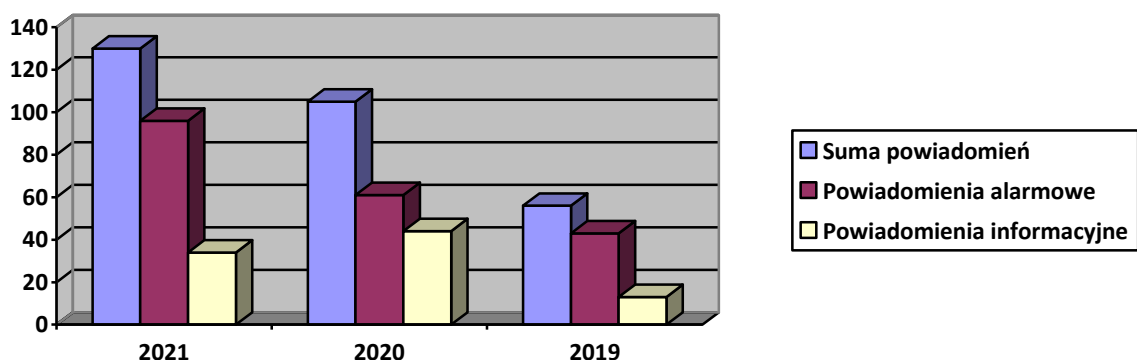
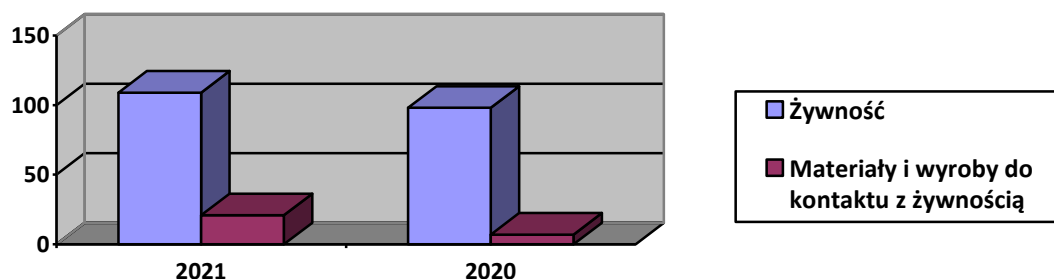

Tabela nr 4. Ilość otrzymanych powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie zgłaszanych artykułów.

	Suma powiadomień	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość powiadomień RASFF w 2021 r	130	109	21
Ilość powiadomień RASFF w 2020 r	105	98	7

Wykres 6 - Powiadomienia systemu RASFF z podziałem na kategorie zgłaszanych artykułów.

Zakłady Wytwórcze

W omawianym okresie na terenie miasta Gliwice zlokalizowanych było **114** zakładów wytwórczych, w których przeprowadzono **62** kontrole sanitarne, nałożono **4** mandaty karne na kwotę **1200 zł.**, wydano **7** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W zakładach wytwórczych w 2021 r. pobrano ogółem **28 próbek**, w tym 15 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 3 próbki w kierunku 3-MCPD, 2 próbki w kierunku czystości substancji dodatkowych, 4 próbki w kierunku metali szkodliwych dla zdrowia, 2 próbki w kierunku mikotoksyn oraz 2 próbki sanitarne.

Spośród wszystkich próbek pobranych w zakładach wytwórczych zakwestionowano 1 próbkę mąki żytniej ze względu na przekroczony dopuszczalny poziom ochratoksyny A.

Największą grupę zakładów wytwórczych stanowią głównie piekarnie i ciastkarnie. W 2021 roku w rejestrze PSSE w Gliwicach figurowało na terenie miasta Gliwice **24** zakłady piekarnicze, 21 ciastkarni, 1 młyn .

W zakładach piekarniczych od 2008 r. prowadzona jest Akcja „Mklik Próchniczek”, która ma na celu weryfikowanie stopnia wdrożenia i prawidłowości funkcjonowania systemu opracowanego na zasadach HACCP, w tym w szczególności prawidłowości zabezpieczenia obiektu przed szkodnikami. Akcja jest kontynuowana z uwagi na bezpieczeństwo żywności i szczególne zagrożenie szkodnikami zbożowo-mącznymi oraz ich pozostałościami w przemyśle piekarniczym.

Najczęstsze stwierdzone nieprawidłowości techniczno – sanitarne:

- obecność żywych szkodników zbożowo mącznych w wytrzępkach, zmiotkach oraz widoczne oprzędy na ścianach
- niedokładnie przeprowadzane zabiegi dezynsekcyjne koszyczków,
- brak bieżących zapisów z kontrolowania zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami
- niedokładnie sprzątane pomieszczenia produkcyjne i magazynowe,
- brudny, niedokładnie myty sprzęt produkcyjny,
- brudne ściany i sufity w pomieszczeniach produkcyjnych,

- zdewastowany drobny sprzęt pomocniczy,
- zniszczone wózki do transportu wewnętrznego,
- większość właścicieli rozpoczęła wdrażanie systemu HACCP, jednakże ich dokumentacja nadal jest niekompletna i wymaga poprawy,

W związku z powyższym skontrolowano 8 piekarni, w których przeprowadzono ogółem **15** kontroli, nałożono 3 mandaty karne na kwotę 1000 zł, wydano **5** decyzji administracyjnych represyjnych (w tym **1** decyzje na przeprowadzenie skutecznych zabiegów DDD sprzętów i pomieszczeń w zakładzie) oraz na poprawę stanu technicznego. Ponadto do badań laboratoryjnych w 1 zakładzie piekarniczym pobrano 2 próbki sanitarne, tj. zmiotki z podłogi oraz wytrzepki z koszyków do garowania pieczywa, w których nie stwierdzono obecności szkodników zbożowo-mącznych.

Akcja nadal będzie kontynuowana w 2022 roku.

Miejsca obrotu żywnością, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, produktów kosmetycznych

Na terenie miasta Gliwice zlokalizowanych jest **1341** zakładów obrotu żywnością w których, przeprowadzono **291** kontroli, nałożono **28** mandatów karnych na kwotę **4800 zł** oraz wydano **10** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

W Gliwicach zlokalizowane są centra handlowe, tj.: „ARENA”, „FORUM”, „AUCHAN”, „FACTORY”, „CENTRALNA EUROPA”, supermarkety sieci typu: **LIDL, CARREFOUR, AUCHAN, KAUFAND, SIMPLY, BIEDRONKA, POLOMARKET, NETTO, ALDI, DINO, Stokrotka.** Ponadto znajdują się magazyny hurtowe m.in. **SELGROS** oraz **Centra dystrybucyjne: Lidl, Kaufland i TESCO**, które realizują usługi logistyczne związane z gromadzeniem i przechowywaniem produktów dostarczonych przez producentów i przeznaczonych do dalszej redystrybucji w sieci supermarketów.

W danej grupie obiektów stwierdzono następujące nieprawidłowości :

- brak higieny personelu przy sprzedaży żywności niepakowanej,
- brak bieżącej czystości i porządku,

- brak zapisów dotyczących dokumentacji systemu HACCP,
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych,
- żywność nieopakowana niezabezpieczona od strony klienta ,
- przechowywanie żywności bezpośrednio na podłodze,
- częściowo zniszczony sprzęt, wyposażenie,
- brudne ściany, sufity w pomieszczeniach zakładu,
- ubytki w podłodze, powierzchnia trudna do utrzymania w czystości,
- napoje przechowywane bezpośrednio na posadce,
- wody przy dostawie towaru, przetrzymywane w temp. otoczenia na zew., narażone na działanie promieni słonecznych.

W obiektach obrotu żywnością pobrano ogółem **215 próbek środków spożywczych**, które zbadano w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne - 120 próbek,
- ocena organoleptyczna – 31 próbek,
- azotany – 5 próbek,
- GMO – 3 próbki,
- histamina – 18 próbek,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 9 próbek,
- mikotoksyny – 2 próbki,
- pH, kwasowość – 4 próbki,
- pozostałości pestycydów – 2 próbki,
- skażenia promieniotwórcze – 1 próbka,
- WWA – 2 próbki,
- zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne – 6 próbek,
- zawartość substancji dodatkowych – 12 próbek,
- migracja specyficzna, globalna, ocena organoleptyczna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 6 próbek.

Ponadto pobrano 6 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Spośród 221 pobranych próbek w obiektach obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością zdyskwalifikowano 5 próbek środków spożywczych, tj. 5 próbek drożdżówek z budyniem oraz 1 próbkę chrupiek kukurydzianych ostrych.

Przyczynami kwestionowania przedmiotowych środków spożywczych były zanieczyszczenia mikrobiologiczne - drożdżówki z budyniem oraz w przypadku chrupek kukurydzianych ostrych obecność niedozwolonej substancji dodatkowej.

Jednym z miejsc dokonywania zakupów przez mieszkańców Gliwic jest hala targowa usytuowana przy ul. Pod Murami. W hali targowej znajdują się 28 boksy handlowe z artykułami spożywczymi takimi jak: warzywa, owoce, słodycze, wyroby ciastkarskie i piekarnicze, wędliny oraz 3 punkty sprzedaży mięsa. W 2021 r. przeprowadzono 8 kontroli interwencyjnych dotyczących niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych oraz nie przestrzegania określonych nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł, za sprzedaż przeterminowanych środków spożywczych oraz brak czystości i segregacji w uprzedzeniu chłodniczym.

Na targowisku przy ul. Lipowej w Gliwicach usytuowane są 22 punkty handlowe, w tym 11 z mięsem i jego przetworami. Punkty te posiadają dostęp do bieżącej wody i energii elektrycznej. Sprzedaż odbywa się dwa razy w tygodniu,

W 2021 r. ogółem przeprowadzono na terenie targowiska 12 kontroli, w tym:

- 3 kontrole interwencyjne na straganach dotyczące niewłaściwych warunków sprzedaży tj, wyroby cukiernicze niezabezpieczenie przed zanieczyszczeniem od strony klienta, podczas których nałożono 3 mandaty karne na kwotę 600 zł.
- 1 kontrola sprawdzająca na straganie stwierdzająca wykonanie zaleceń pokontrolnych,
- 1 interwencyjna w kiosku wędliniarskim, nie stwierdzono nieprawidłowości
- 4 kontrole tematyczne na straganach dotyczące wprowadzania do obrotu grzybów,
- 3 kontrole tematyczne przy współudziale przedstawicieli Inspekcji Weterynaryjnej w ramach akcji w związku z występowaniem w Polsce Afrykańskiego Pomoru Świń.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie Gliwic zlokalizowanych jest **711** zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego.

W 2021 r. w zakładach żywienia zbiorowego przeprowadzono **189** kontroli sanitarnych w trakcie których nałożono **31** mandatów karnych na kwotę **6850 zł** oraz wydano **13** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących wykonanie zarządzeń.

W danej grupie obiektów stwierdzono następujące nieprawidłowości :

- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, zamrażalniczych,
- brak higieny personelu przy przygotowaniu posiłków,
- brak bieżącej czystości w zakładach,
- brak bieżących zapisów wynikających z opracowanej dokumentacji HACCP,
- gotowe potrawy niezabezpieczone przed zanieczyszczeniem,
- przeterminowane środki spożywcze,
- częściowo zniszczony sprzęt, wyposażenie,
- brudne ściany i sufity
- zdemontowane umywalki, zlewy.

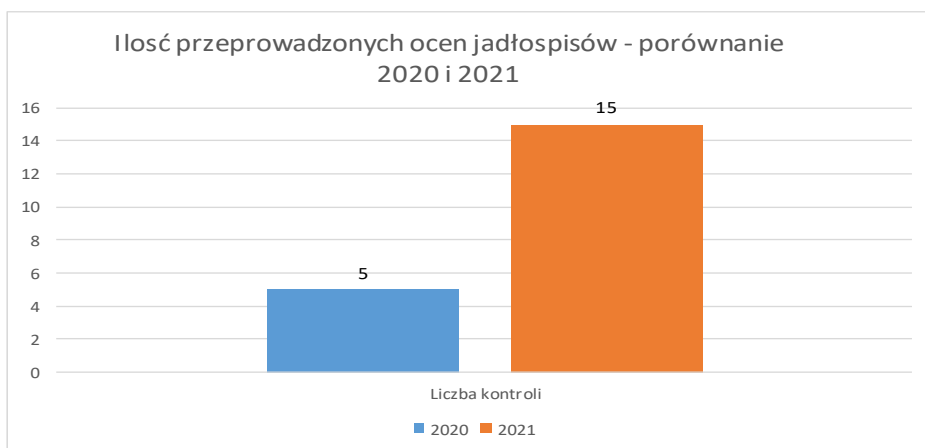
W zakładach zbiorowych typu zamkniętego pobrano **2 próbki** posiłków obiadowych w kierunku wartości kalorycznej oraz procentowego udziału energii z białka, tłuszczów oraz węglowodanów. Nie stwierdzono przypadku zdyskwalifikowania próbek w tego typu zakładach.

Ocena sposobu żywienia

W 2021 roku na terenie miasta Gliwice przeprowadzono łącznie **15** ocen jadłospisów w **4** placówkach oświatowych, **5** szpitalach i **3** zakładach usług cateringowych, spośród których **5** jadłospisów oceniono negatywnie.

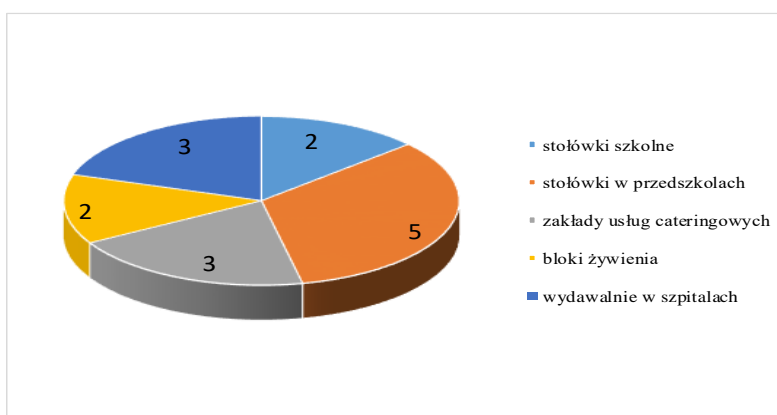
Wykres 7 - Ilość przeprowadzonych ocen jadłospisów w latach 2020-2021

W placówkach oświatowych na terenie miasta Gliwice posiłki sprawdzono pod kątem wytycznych Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). Zgodnie z załącznikiem nr 2 w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Posiłki powinny zapewniać przebywającym w nim dzieciom wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej opracowanych przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie

Ocenę żywienia wspomagała lista pytań kontrolnych przygotowana pod kątem rozporządzenia Ministra Zdrowia z 2016 r. Analizy przeprowadzono na programie dietetycznym WIKT.

Wykres 8 - Ilość przeprowadzonych ocen jadłospisów na terenie miasta Gliwice z podziałem na grupy.

Spośród 4 przeprowadzonych analiz jadłospisów w 3 placówkach oświatowych – przedszkolach stwierdzono nieprawidłowości. W analizowanych jadłospisach przedszkolnych stwierdzono uchybienia dotyczące:

- nieprawidłowej ilości zapotrzebowania energetycznego dla danej grupy dzieci,
- brak 2 porcji mleka lub produktów mlecznych,
- zbyt dużą ilość soli,
- brak porcji ryby raz w tygodniu.

Pouczono osoby odpowiedzialne za żywienie o konieczności podjęcia stosownych działań naprawczych w celu realizowania ww. rozporządzenia. W 3 przypadkach dokonano ponownej oceny jadłospisów dekadowych, w których błędów nie wykazano.

Ponadto zgodnie z realizowanym „Programem oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej w latach 2019-2021”, w 2021 r dokonano oceny 5 jadłospisów dekadowych pobranych z 3 wydawalni i 2 szpitali prowadzących żywienie we własnym zakresie, z czego 2 jadłospisy uzyskały negatywną ocenę.

W pierwszym przypadku zrealizowano 85% normy kalorycznej i nie spełniono zaleceń pod względem wartości energetycznej z diety podstawowej. W posiłkach podano zbyt małą ilość białka. Analiza wykazała niewystarczającą ilość węglowodanów, która wynikała z niewystarczającej ilości warzyw i owoców w diecie. Ponadto ilość mleka i produktów mlecznych była zbyt niska i nie spełniła zalecanej normy na wapń. Analiza wykazała zrealizowanie normy tylko w 59%.

W drugim przypadku oprócz oceny jadłospisu dokonano oceny 1 próbki posiłku obiadowego pobranego z szpitalu mieszczącym się na terenie Gliwic. Próbkę pobrano w kierunku ilościowej zawartości podstawowych składników pokarmowych białek, tłuszczu i węglowodanów. Przedmiotowa próbka tj. zupa i drugie danie wraz z napojem wykazała nieprawidłowości dotyczące zbyt dużej ilości soli. Wartość energetyczna posiłku obiadowego zapewniła 35% energii z całodziennej racji pokarmowej. Wyniki z przeprowadzonej analizy laboratoryjnej wykazały, że nieprawidłowo zbilansowano energię pochodzącą z białek, tłuszczu i węglowodanów. W posiłku obiadowym podano zbyt dużą ilość tłuszczu oraz białka. Ww. jadłospis nie uzyskał pozytywnej oceny z powodu niewystarczającej ilości warzyw i owoców w posiłkach.

W związku z powyższym pouczono strony i wydano pisemne zalecenia dotyczące zweryfikowania stwierdzonych nieprawidłowości.

Jadłospisy pobrane w ramach bieżącego nadzoru z zakładów usług cateringowych w 2021 r. nie wykazały uchybień i nieprawidłowości dotyczących norm żywienia na podstawie publikacji

M. Jarosz - Normy żywienia dla populacji polskiej. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, Warszawa, 2020.

Porównując przeprowadzone analizy w 2020 r. na 5 pobranych jadłospisów 3 uzyskały negatywną ocenę (60%), natomiast w 2021 r. na 15 ocenionych jadłospisów w 5 (33%) stwierdzono nieprawidłowości.

W jadłospisach z 2021 r. stwierdza się mniejszy odsetek błędów, niemniej analiza jadłospisów nadal będzie kontynuowana w 2022 r.

Import

PSSE w Gliwicach na mocy ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia w ramach granicznej kontroli sprawuje nadzór nad eksportem i importem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z importu z krajów trzecich.

W wyznaczonych miejscach, na terenie Urzędu Celnego w Gliwicach oraz w magazynach importerów i eksporterów przeprowadzono przy współdziałaniu funkcjonariuszy Urzędu Celnego, przedstawicieli agencji celnych, importerów lub eksporterów przeprowadzane są kontrole przywożonych z zagranicy (lub wywożonych za granicę) produktów spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W związku z prowadzeniem granicznego nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w roku 2021 wykonano **494** kontroli (w 2020 r. było 479, a w 2019 r. było 511), w tym **135** kontroli na środkach transportu. Skontrolowano **446** partii środków spożywczych, **48** partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Wydaną łącznie **494** świadectw spełnienia wymagań towarów przekraczających

granicę. W ramach granicznych kontroli dokonano oceny **274** produktów przywiezionych z zagranicy (importu) i **220** produktów wywożonych za granicę (eksportu).

Tabela nr 5

Ilość przeprowadzonych kontroli towarów importowanych z podziałem na kategorie artykułów.

	Suma kontroli	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość kontroli granicznych	494	446	48

Od 2017 r. na terenie działania PSSE w Gliwicach funkcjonuje również nowy, główny magazyn firmy cukierniczej z Raciborza. W roku 2021 przeprowadzono w tym magazynie aż **218** kontroli granicznych towarów eksportowanych do krajów trzecich. Tym samym ww. magazyn był miejscem gdzie najczęściej dokonywany kontroli granicznej w 2021 r.

Interwencje

Do HŻŻiPU w 2021 r. ogółem zgłoszono **204 interwencje:**

- 7 nie rozpatrzono z uwagi na brak możliwości tj. obiekt został zlikwidowany lub np. nie stwierdzono prowadzenia działalności we wskazanym miejscu,
- 3 przekazano innym służbom kontrolnym tj. Policji, Inspekcji Weterynaryjnej.

Z 194 rozpatrzonych interwencji **93** dotyczyło obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Gliwice z czego, 37 uznano za uzasadnione. (w 2020 roku było 100 interwencji dotyczących miasta Gliwice, z czego uzasadnionych 27).

Interwencje dotyczyły głównie:

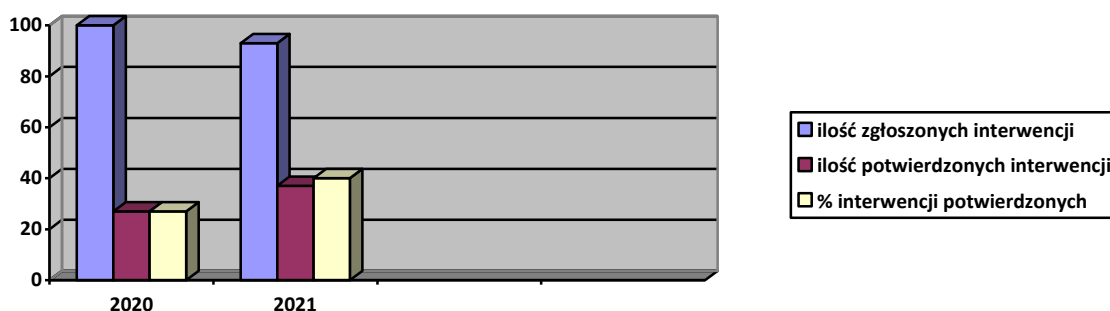
- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych,
- niewłaściwego stanu higieniczno - sanitarnego pomieszczeń zakładu,
- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- brudne wózki i koszyki dla klientów,

- obecność owadów i gryzoni w obiekcie.

W ramach interwencji przeprowadzono ogółem 203 kontrole (w tym 102 na terenie miasta Gliwice) nałożono 73 mandaty karne na kwotę 16200 zł (w tym na terenie miasta Gliwice 30 mandatów na kwotę 5700 zł).

W ramach kontroli interwencyjnych wydano 16 decyzji administracyjnych w tym 7 decyzji o nieprzydatności środka spożywczego dla żywienia ludzi oraz 2 decyzje przerwania działalności. Ponadto wydano 1 karę pieniężną na 500 zł. dotyczącą nieprawidłowego oznakowania przy wprowadzaniu do obrotu produktu kosmetycznego.

Wykres 9 - Porównanie ilości potwierdzonych interwencji w latach 2021 i 2022

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że ilość interwencji potwierdzonych w stosunku do roku 2020 wzrosła o 13%.

Wnioski

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów żywnościowych, jak wykazuje wynikowość (ilość nałożonych mandatów i decyzji w stosunku do ilości kontroli) uległ pogorszeniu w stosunku do 2020r. Powyższy fakt znajduje również odzwierciedlenie w ilości interwencji uznanych za uzasadnione w porównaniu z latami poprzednimi.

W zakresie bezpieczeństwa żywności w 2021 r. stwierdzono wyższy odsetek próbek kwestionowanych w stosunku do roku ubiegłego, co potwierdza fakt ilości otrzymywanych powiadomień systemu RASFF, w 2020r. otrzymano 105, natomiast w roku 2021r.- 130.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych dla miasta Gliwice w 2021 roku

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych w mieście Gliwice za rok 2021 przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia Mz-56. PIS w roku 2021 kontynuowała działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych.

W związku z wprowadzeniem od 20.03.2020 r. stanu epidemii Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny (dalej: PPIS) w Gliwicach poza działaniami statutowymi otrzymał nowe zadania, uprawnienia i obowiązki ukierunkowane na zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie wirusa SARS-CoV-2. W 2021 r. pracownicy byli głównie zaangażowani w działania epidemiczne związane z walką z wirusem SARS-CoV-2. Podejmowano działania edukacyjne, promocyjne, przeciwepidemiczne prowadzące do zmniejszenia zakażeń na nadzorowanym terenie. Priorytetem działań było dbanie o dobro społeczeństwa, by zapewnić szeroko rozumiane bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców. Przy zwalczaniu epidemii aktywnie współpracowano z wieloma instytucjami m.in. Urzędami Miasta i Starostwem Powiatowym, Państwową Inspekcją Weterynaryjną, Komendami Policji, Ośrodkami Pomocy Społecznej i Samorządami Terytorialnymi.

Do codziennych obowiązków pracowników doszło wiele nowych związanych z ograniczeniami rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2.

Podejmowano następujące działania;

- przeprowadzano wywiady epidemiologiczny i kontrole w zakresie bezpieczeństwa przeciwepidemicznego związane z przestrzeganiem określonych ograniczeń zakazów i nakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii
- udzielano licznych informacji/przekazywanie wytycznych
- współorganizowano badania przesiewowe

Pracownicy PSSE przeprowadzali wywiady epidemiologiczne z osobami zakażonymi koronawirusem i nakładali obowiązki kwarantanny na osoby z ich otoczenia celem ograniczenia emisji wirusa. Podejmowane działania polegały głównie na przeprowadzeniu wywiadu i objęciu nadzorem epidemiologicznym chorego na COVID-19, osób ze styczności oraz współzamieszkujących, zleceniach wykonania wymazów, prowadzeniu rejestrów osób zakażonych, chorych i poddanych obowiązkowi kwarantanny. Pracownicy zajmowali się także wszelakimi działaniami administracyjnymi związanymi z nakładanymi kwarantannami.

Wszystkie osoby, u których stwierdzono zakażenie SARS-CoV-2 lub chore na COVID-19 podlegały izolacji w warunkach domowych lub hospitalizacji. Opiekę nad pacjentami skierowanymi do izolacji domowej sprawowali lekarze podstawowej opieki zdrowotnej, którzy zostali uprawnieni do przedłużenia okresu izolacji.

PPIS w Gliwicach wystawiał skierowania do izolatorium osobom, u których zdiagnozowano COVID-19, niewymagającym hospitalizacji - którzy z różnych względów - nie mogą albo nie powinni odbywać izolacji w warunkach domowych. W tym przypadku opiekę nad pacjentem sprawował personel izolatorium.

Powyższe działania realizowane były za pomocą systemów teleinformatycznych EWP oraz SEPIS.

Od marca 2020 r dane osób zakażonych/chorych na COVID-19 oraz osób przebywających w kwarantannie są wprowadzane do ogólnopolskiego systemu teleinformatycznego EWP.

System EWP umożliwia:

- ewidencję osób objętych kwarantanną w związku z wjazdem do Polski oraz osób skierowanych do izolacji i hospitalizacji;
- wystawianie zleceń na testy w kierunku wirusa SARS-CoV-2
- udostępnianie zleceń organom pis celem wysłania do pacjenta tzw. karetki wymazowej oraz Mobilnym Punktem Pobrań;
- udostępnianie wykazu medycznych laboratoriów diagnostycznych wykonujących testy i przekazywanie im zleceń do realizacji testu i wpisania wyniku;
- udostępnianie wyników testów podmiotom zlecającym, w tym organom PIS i lekarzom,
- prezentowanie pacjentom na IKP wyników testów oraz objęcia izolacją, w tym jej długości, z możliwością wygenerowania dokumentu potwierdzającego ww. status;
- udostępnianie danych podmiotom uprawnionym do dostępu do informacji gromadzonych w EWP.

Jednocześnie został wprowadzony System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (dalej: SEPIS), służący do przeprowadzania wywiadów epidemiologicznych, prowadzenia dochodzenia epidemiologicznego w tym nakładania kwarantann, rejestrowania ognisk epidemiologicznych, niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz obsługi zgłoszeń osób zgłaszających się telefonicznie poprzez infolinię lub drogą elektroniczną. Dzięki temu

możliwe stało się szybsze i sprawniejsze załatwianie spraw związanych z COVID-19 oraz przeprowadzanie wywiadów epidemiologicznych. System SEPIS jest połączony z ogólnopolskim systemem teleinformatycznym EWP, co pozwala na weryfikację osób zakażonych, będących w kwarantannie oraz weryfikację statusu zaszczepienia. Dane wprowadzane i aktualizowane w systemie EWP stanowią wsparcie działań nie tylko dla organów PIS, ale także innych podmiotów publicznych pełniących nadzór nad chorobami zakaźnymi, w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania epidemii COVID-19.

Jednym ze skutków epidemii była zmniejszona liczba zachorowań na wszystkie inne choroby zakaźne podlegające zgłoszeniu do nadzoru epidemiologicznego. Tym samym ogólna sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych innych niż COVID-19 jest trudna do rzetelnej analizy, z uwagi na to, iż działania zarówno inspekcji sanitarnej jak i służby zdrowia głównie związane były ze zwalczaniem epidemii COVID-19. Ponadto wprowadzenie zakazów, nakazów, ograniczeń zmniejszyło możliwość kontaktów społecznych, co również mogło przełożyć się na zmniejszenie rozprzestrzeniania się innych chorób zakaźnych w populacji.

W 2021 r. w mieście Gliwice odnotowano **16998** potwierdzonych przypadków zakażenia SARS-CoV-2 w 2020 r odnotowano **5627** potwierdzonych przypadków. U wszystkich osób zakażenie zostało potwierdzone badaniem genetycznym real-time PCR. Hospitalizacji w oddziałach zakaźnych lub jednoimiennych wymagało **328** osób, w 2020 r hospitalizowano 110 osób.

Ogółem na terenie działalności PPIS w Gliwicach ponad 2-krotnie wzrosła liczba zgonów z powodu zakażenia SARS CoV-2, w 2021 r odnotowano 678 zgonów, w 2020 r. zarejestrowano 259 zgonów. Najwięcej zgonów odnotowano u osób po 60 roku życia większość osób cierpiała na przewlekłe choroby współistniejące w tym choroby układu krążenia, choroby metaboliczne, choroby nowotworowe.

W ramach prowadzonych działań pracownicy PSSE w Gliwicach z udziałem przedstawicieli Policji wizytowali również podmioty gospodarcze działające w galeriach handlowych w zakresie przestrzegania obostrzeń, nakazów i zakazów tj. limitu osób przypadających na powierzchnię obiektu, zapewnienia i stosowania środków do dezynfekcji rąk i powierzchni, przestrzegania obowiązku zakrywania ust i nosa, umieszczania czytelnych informacji dla klientów odnośnie postępowania w okresie epidemii. Pracownicy PSSE w Gliwicach ogółem przeprowadzili 4334 wizji.

PPIS w Gliwicach przeprowadzał postępowanie epidemiologiczne w związku z wystąpieniem ognisk epidemicznych na terenie miasta Gliwice.

W związku z trwającą pandemią COVID-19 na terenie miasta Gliwice odnotowano 52 ogniska epidemiczne wywołane przez koronawirusa SARS-CoV-2. W związku z powyższym PPIS w Gliwicach przeprowadzał dochodzenie epidemiologiczne mające na celu, ustalenie liczby osób narażonych na zakażenie oraz trybu postępowania celem przecięcia dróg szerzenia się zakażenia.

Odnutowano:

- 23 ogniska epidemiczne wywołane wirusem SARS-CoV-2 na terenie szpitali. Ogniska wystąpiły w 12 oddziałach szpitalnych mieszczących się na terenie 3 szpitali. Ogółem w wyniku zakażenia szpitalnego wyniki dodatnie w kierunku SARS-CoV-2 uzyskano od 217 osób w tym 176 pacjentów hospitalizowanych w związku z innymi jednostkami chorobowymi oraz 41 osób z personelu medycznego.
- 12 ognisk epidemicznych wywołanych wirusem SARS-CoV-2, w placówkach oświatowych. Osoby dodatnie poddane były izolacji w warunkach domowych. Ogółem na terenie miasta Gliwice w ogniskach epidemicznych w placówkach oświatowych badaniami wirusologicznymi potwierdzono 61 zakażeń/zachorowań na COVID-19.
- 7 ognisk w zakładach pracy, w których zakażenie zostało potwierdzone u 251 osób.
- 10 ognisk w placówkach tj. DPS, ZOL/ZPO, hospicjum, ogrzewalnia dla bezdomnych, areszt śledczy, w których ogółem zakażonych było 157 osób.

W toku prowadzonych postępowań epidemiologicznych ustalono 2463 osoby ze styczności z chorymi w tym 1113 poddano obowiązkowej kwarantannie a 1350 osób zalecono nadzór epidemiologiczny.

Ponadto odnotowano 1 ognisko zakażenia szpitalnego wywołane przez *Clostridium difficile*. Ognisko objęło jeden oddział - oddział neurologii/udarowy, zakażenie wystąpiło u 7 pacjentów hospitalizowanych w oddziale.

Odnutowano również 1 ognisko wywołane przez pałeczki *Acinetobacter baumannii* (KPC+). Zakażenie objęło 1 oddział- oddział anestezjologii i intensywnej terapii Szpitala Miejskiego. Zakażenie potwierdzono u 2 pacjentów. U jednego chorego drobnoustrój został wykryty w materiale biologicznym tj. popłuczyny oskrzelowe, u drugiego chorego bakterie zostały wykryte z wymazu z odbytu.

W ramach współpracy pomiędzy Inspekcją Sanitarną a Inspekcją Weterynaryjną w przypadku wystąpienia lub podejrzenia COVID-19 u ludzi zawodowo opiekujących się zwierzętami takimi jak pracownicy gospodarstw rolnych, gospodarstw handlowych, pracowników

ogrodów zoologicznych zobowiązano PPIS w Gliwicach do przekazywania właściwemu Powiatowemu Inspektorowi Weterynaryjnemu wymaganych informacji dotyczących transmisji zakażenia z człowieka na zwierzęta. W zakresie relacji człowiek-zwierzę istotne jest zachowanie szczególnych środków ostrożności celem zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego.

Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwi wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenie zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców.

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba przeprowadzonych wywiadów uległa wzrostowi o ponad 120%. W 2021 r. ogółem przeprowadzono 91132 wywiady epidemiologiczne w 2020 r. przeprowadzono 41076 wywiadów epidemiologicznych. Na terenie działalności PPIS w Gliwicach odnotowano 692 zgony z czego 98% stanowiły zgony z powodu zakażenia SARS –CoV-2 ponadto odnotowano zgony z powodu zakażenia *Clostridium difficile*, oraz zachorowania na gruźlicę. W 2020 r odnotowano 274 zgony z czego 85% stanowiły zgony z powodu zakażenia SARS-CoV-2.

Na terenie miasta Gliwice stale prowadzony jest aktywny nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi, które są poddawane diagnostyce wirusologicznej dla celów nadzoru epidemiologicznego oraz w celu eradykacji wirusa polio. Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów neurologii dziecięcej a w przypadku podejrzenia zachorowania pobierania i przesyłania do badań laboratoryjnych do NIZP-PZH próbek kału. Od lat nie odnotowano przypadku zachorowania na OPW.

Na poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych niewątpliwie ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (dalej: ŚPWIS) i Narodowym Funduszem Zdrowia (dalej: NFZ).

PPIS w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do NFZ. Powyższe dane są wnikliwie analizowane i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do PSSE w Gliwicach.

W związku z powyższym, do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej w których stwierdzono niezgodności w liczbie chorób zakaźnych zgłoszonych do NFZ i PSSE w Gliwicach, wysłała się pisma wnoszące o sprostowanie powstałych nieścisłości.

W związku z zagrożeniem dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami

środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z placówek służby zdrowia sporządzane są dwutygodniowe raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Przedmiotowe informacje są również wprowadzane do ogólnopolskiego Sytemu Monitorowania Informacji o Dopalaczach. Na terenie miasta Gliwice w 2021 r odnotowano 19 przypadków zatruc środkami zastępczymi, w 2020 r. odnotowano 18 przypadków.

Podsumowując

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających szczepieniom ochronnym w tym przeciwko COVID-19 a także chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek.

Ustabilizowanie sytuacji epidemiologicznej może być osiągnięte w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis i eliminacji odry
- zwrócenia uwagi na wczesne wykrywanie chorych i zakażonych, ich zgłaszanie i rejestracje umożliwiające szybkie podjęcie postępowania leczniczego i przeciw epidemicznego – zwłaszcza dotyczy to chorób rzadko występujących lub tych, które mogą być zawleczone do Polski
- zwiększenie dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby, która ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne, ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie miasta Gliwice zostały przedstawione w formie tabelarycznej [tab. nr 1].

tab. nr 1 Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniom w ramach nadzoru epidemiologicznego w 2021r i 2020r w Gliwicach

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2021 r.	Liczba zachorowań w 2020 r.
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	31	68
Wirusowe zakażenia jelitowe	95	34

Gruźlica	28	35
Odra	0	0
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	3	2
Krztusiec	0	0
<i>Neisseria meningitidis</i>	1	0
WZW A	2	2
Bakteryjne zakażenia jelitowe	52	30
WZW B	11	2
Różyczka	0	0
<i>Streptococcus pyogenes</i>	13	29
Inne Neuroinfekcje	5	0
WZW C	10	1
Świnka	1	2
Salmonellozy	43	8
Borelioza	35	16
Płonica	15	28
Ospa wietrzna	204	220
Grypa	10408	15183

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

ZATRUCIA POKARMOWE I ZAKAŻENIA JELITOWE

Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport i składowanie, jak i higienę przyrządzenia i spożywania potraw. Mimo obserwowanej w tym zakresie poprawy w ostatnich latach nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego.

Dominują przede wszystkim zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe w tym wirusowe, bakteryjne i nie określone oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Główną przyczyną bakteryjnych zatruc pokarmowych w analizowanym czasie były zakażenia wywołane odzwierzęcymi pałeczkami *Salmonella*.

Biegunki i zatrucia pokarmowe stanowią nadal istotną przyczynę chorobowości u dzieci do lat dwóch. W ok. 44% przypadków były spowodowane zakażeniami wirusowymi zwłaszcza norowirusami.

Głównym problemem w zakresie zatruc i zakażeń pokarmowych jest niedodiagnozowanie. Laboratoryjne badania diagnostyczne są przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie a objawy pomimo wdrożonego leczenia

nadal się utrzymują. Natomiast osoby z nieżytem żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu nie są kierowane na badania laboratoryjne kału.

BIEGUNKI I ZAPALENIE ŻOŁĄDKOWO-JELITOWE O PRAWDOPODOBNIENIE ZAKAŻNYM POCHODZENIU

Biegunka w szczególności u dzieci może powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienie organizmu i zaburzenia metaboliczne. Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu zwykle nie są potwierdzane badaniami bakteriologicznymi i stanowią one poważną słabość nadzoru epidemiologicznego. Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg o czym świadczy niewielki odsetek hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie, a badania diagnostyczne nie są wykonywane.

W **2021 r.** odnotowano **31** przypadków biegunek, w tym **3** dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 5 osób, w tym 2 dzieci.

W **2020 r.** zarejestrowano **68** zachorowań, w tym **6** dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 4 osoby, nie odnotowano hospitalizacji u dzieci do lat 2.

WIRUSOWE I INNE OKREŚLONE ZAKAŻENIA JELITOWE

Poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny stanowią wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia rotawirusowe. Rotawirusy zakażają głównie dzieci przed 5 rokiem życia, nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje rotawirusowe stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny, ale również społeczno-ekonomiczny. Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie, a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne, ale również absencja rodzica w pracy. Do rozwiązania problemu infekcji rotawirusowych może przyczynić się wprowadzenie od 2021r obowiązkowych szczepień p/rotawirusom. W 2021r przeciwko rotawirusom zaszczepiono 684 dzieci, w 2020 r. przeciwko rotawirusom zaszczepiono 898 dzieci.

W **2021 r.** zarejestrowano **95** zachorowań na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym 61 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem **89** osób, w tym **58** dzieci do lat dwóch.

W **2020 r.** odnotowano **34** przypadków, w tym 19 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem 27 osób, w tym 18 dzieci do lat dwóch.

Ponad połowę wszystkich zachorowań stanowią zachorowania wywołane przez norowirusowe.

W 2021 r. 29 zachorowań wywołanych było przez rotawirusy, 50 zachorowań przez norowirusy, 12 zachorowań wywołanych przez adenowirusy a 4 zachorowania sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe inne określone i nie określone. Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały głównie dzieci w wieku od 0 do 4 lat, które nie były szczepione przeciwko rotawirusom.

SALMONELLOZY

Najczęstszym źródłem zakażeń pałeczkami *Salmonella* są skażone, jaja i produkty je zawierające, mięso drobiowe, wołowe. Głównym powodem występowania chorobotwórczych drobnoustrojów w spożywanej żywności była nieodpowiednia obróbka termiczna, brak dbałości o higienę przygotowania potraw, niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym nieprzestrzeganie warunków chłodzenia.

W **2021 r.** odnotowano **41** zachorowań na zatrucie pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella* - z czego **25** osób wymagało hospitalizacji. Zachorowało 24 mężczyzn i 17 kobiet.

W **2020 r.** odnotowano **8** zachorowań na zatrucie pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella* - z czego 6 osób wymagało hospitalizacji.

Podobnie jak w latach ubiegłych najczęstszym czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z gr *D enteritidis* i stanowiła ponad 99% wszystkich zachorowań. Zachorowania wystąpiły głównie w okresie od czerwca do września.

W ramach działań przeciwepidemicznych nadzorem epidemiologicznym objęto 118 osób ze styczności z chorymi, w wyniku czego wykryto 12 osób z bezobjawowym nosicielstwem pałeczek *Salmonella*.

Ponadto odnotowano **2** przypadki zakażenia pozajelitowego. Zachorowało dwóch dorosłych mężczyzn. Pałeczki *Salmonella* zostały wyhodowane z moczu oraz z ropy pobranej z rany. Chorzy wymagali leczenia szpitalnego.

BAKTERYJNE ZAKAŻENIA JELITOWE

W 2021 r. zarejestrowano 52 przypadki bakteryjnych zakażeń jelitowych w tym 42 wywołanych przez *Clostridium difficile* oraz 10 zachorowanie na nieokreślone zakażenia jelitowe. 41 osób wymagało hospitalizacji.

W 2020 r. odnotowano 30 przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych. Wszystkie zachorowania były wywołane przez *Clostridium difficile*.

Kolonizacja *Clostridium difficile* jest szczególnie częsta w warunkach szpitalnych.

Odnotowano 8 zgonów, których jedną przyczyną było zakażenie wywołane *Clostridium difficile*.

Zachorowania wywołane przez *Clostridium difficile* wystąpiły głównie u osób starszych obciążonych innymi jednostkami chorobowymi poddawanych długotrwałej antybiotykoterapii.

Zakażenia najczęściej występują u chorych leczonych przeciwbakteryjnie lub przeciwnowotworowo w ciągu 8 tygodni poprzedzających wystąpienie objawów. Podeszły wiek chorego jest najważniejszym czynnikiem rozwoju objawowego zakażenia a także ciężkiego i powikłanego przebiegu choroby. Ponadto istotnymi czynnikami są: czas trwania leczenia szpitalnego oraz kontakt z innymi osobami zakażonymi *Clostridium difficile* w przebiegu hospitalizacji.

Odnotowano 1 ognisko zakażenia szpitalnego wywołanego przez *Clostridium difficile*. Ognisko objęło 1 oddział szpitalny (oddział neurologii/udarowy dla pacjentów z COVID-19). Zakażenie wystąpiło u 7 pacjentów oddziału. Zachorowały osoby dorosłe, obciążone innymi chorobami w tym COVID-19, które poddane były długotrwałej antybiotykoterapii. W związku z wystąpieniem ogniska epidemicznego dyrekcja szpitala podjęła decyzję o wstrzymaniu przyjęć do oddziału, zastosowaniu izolacji kontaktowej, kohortacji pacjentów, pobraniu materiału do badań od osób z kontaktu oraz wzmożeniu reżimu sanitarnego w zakresie mycia i dezynfekcji rąk oraz powierzchni.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań.

Jednakże spośród wirusowych zapaleń wątroby najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C przeciw któremu nie ma skutecznej szczepionki.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W **2021 r.** odnotowano **11** przypadków przewlekłego WZW typu B.

W **2020 r.** zarejestrowano **2** przypadki zachorowań na przewlekłe WZW typu B.

Ostrych przypadków nie zanotowano.

Zachorowania wystąpiły tylko wśród osób dorosłych, żadna z osób nie była zaszczepiona przeciwko WZW B. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż większość chorych korzystało z usług medycznych związanych z naruszeniem ciągłości tkanek. Osoby ze styczności z chorymi na WZW B zostały objęte nadzorem epidemiologicznym oraz skierowane pod nadzór lekarski celem zaszczepienia przeciwko WZW B. Nie odnotowano zachorowań u pracowników służby zdrowia. Wpływ na zapadalność na WZW B ma przede wszystkim wprowadzenie do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych szczepień przeciwko WZW typu B.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

W **2021 r.** zarejestrowano **10** zachorowań, żadna z osób chorych nie wymagała hospitalizacji.

W **2020 r.** odnotowano 1 zachorowanie.

Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrożeniu i utrzymaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedyceznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

WZW typu C pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego, dlatego konieczne jest dalsze usprawnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i równoległe do poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W **2021 r.** odnotowano **2** przypadki zachorowań na WZW typu A. Zachorowała 8-letnia dziewczynka oraz 19-letni mężczyzna.

Chorych z objawami zażółcenia białek oczu, żółtaczką skóry, odbarwionym stolcem i ciemnym moczem, bólami brzucha, osłabieniem, z wysokimi wskaźnikami AlAT i AspAT skierowano do leczenia do oddziałów zakaźnych.

Z przeprowadzonego dochodzenia epidemiologicznego ustalono, że w/w nie przebywały w krajach endemicznego występowania WZW typu A ani nie miały kontaktu z osobami chorymi. Źródła zakażenia pozostało nie ustalone.

W **2020 r.** odnotowano **2** przypadki zachorowań na WZW A.

NEUROINFEKCJE i CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi. Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

W **2021 r.** zarejestrowano **5** zachorowań na neuroinfekcje, w tym **3** zachorowania o etiologii bakteryjnej, w **2** przypadkach etiologii nie ustalono.

Ponadto odnotowano **3** przypadki inwazyjnej choroby pneumokokowej oraz **1** przypadek inwazyjnej choroby meningokokowej.

W **2020 r.** nie zarejestrowano zachorowań na neuroinfekcje.

INWAZYJNA CHOROBA PNEUMOKOKOWA

Do najczęstszych chorób inwazyjnych wywoływanych przez *Streptococcus pneumoniae* należą: zapalenie płuc, sepsa i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Na inwazyjną chorobę pneumokokową w **2021 r.** zachorowały **3** osoby. Na inwazyjną chorobę pneumokokową w **2020 r.** zachorowały **2** osoby.

Zachorowania na inwazyjną chorobę pneumokokową

	2021	2020
Zapalenie Opon/mózgu	1	-
Posocznica	2	2
Zapalenie płuc	-	-

- Na posocznicę pneumokokową zachorowało 2 mężczyzn. 42-letni mężczyzna w stanie ciężkim z gorączką, dusznością, bólem w klatce piersiowej, zapaleniem płuc, z objawami niewydolności krążeniowo-oddechowej, niewydolnością wielonarządową

został hospitalizowany w szpitalu miejskim. Ponadto u chorego rozpoznano COVID-19. Chory mimo wdrożonego leczenia zmarł w 3 dobie hospitalizacji. Badanie w ośrodku referencyjnym potwierdziły zakażenie *Streptococcus pneumoniae*.

- 62-letni mężczyzna z gorączką 39st.C, osłabieniem, kłopotami w oddychaniu został hospitalizowany w szpitalu Bielsku Białej. W ośrodku referencyjnym z posiewu krwi wyhodowano i obecność *Streptococcus pneumoniae*. Po wdrożonej antybiotykoterapii po kilkunastodniowej hospitalizacji chory wypisany do domu.
- Na zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych zachorował 70-letni mężczyzna. Chory z bólami głowy, gorączką, zaburzeniami świadomości został hospitalizowany w szpitalu miejskim. Pacjent po wdrożonej antybiotykoterapii został wypisany do domu w stanie dobrym.

CHOROBA Z LYME

W **2021 r. odnotowano 35** przypadków zachorowań na boreliozę. Żadna z osób chorych nie wymagała leczenia szpitalnego. Zachorowało 21 kobiet i 14 mężczyzn.

W **2020 r. odnotowano 16** przypadków boreliozy. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród rencistów i emerytów, co jest związane z częstszym przebywaniem na terenach zielonych.

Do największej liczby ukąszeń przez kleszcze dochodzi w miesiącach wiosennych i letnich. Wszystkie osoby chore poddane były antybiotykoterapii.

GRUŻLICA

Pomimo spadku ilości zachorowań na gruźlicę stanowi ona poważny problem dla zdrowia publicznego. Czynnikiem ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawiania się groźnego dla zdrowia zjawiska lekooporności są przede wszystkim:

- przerywanie leczenia gruźlicy
- prowadzenie leczenia gruźlicy bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźliczych

- stosowanie leczenia przeciwpłatkowego niezgodnie z zaleceniami.

Pomimo obserwowanej wysokiej zapadalności osób starszych o niskim statusie społecznym i niedostatecznych warunkach bytowych odnotowuje się również zachorowania wśród osób młodych pracujących zawodowo. Osoby te często lekceważą swój stan zdrowia, nie korzystają z porad lekarskich i zwolnienia lekarskiego w obawie przed utratą pracy.

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia oraz obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę prątkującą istnieje poważny problem, jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym.

Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia, co tym samym prowadzi to do lekooporności. Natomiast lekooporność jest przyczyną utrudnionego leczenia, co może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2017-2021 zarejestrowano następującą liczbę chorych.

w roku 2017 – 47 osób

w roku 2018 - 41 osób

w roku 2019 – 48 osób

w roku 2020 – 35 osób

w roku 2021 – 28 osób

Ponad 97% wszystkich zachorowań stanowiła gruźlica układu oddechowego. Ponad to odnotowano 1 przypadek gruźlicy kości.

Mężczyźni chorują 2-krotnie częściej niż kobiety. Zachorowało 19 mężczyzn i 9 kobiet. Najwięcej zachorowań wystąpiło u mężczyzn w wieku średnim i podeszłym. Zapadalność na gruźlicę wzrasta z wiekiem. Większa zapadalność na gruźlicę u mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u nich czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, alkohol, niehigieniczny tryb życia.

Wszyscy chorzy byli hospitalizowani w oddziałach chorób płuc. Osoby z kontaktu z chorym obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań.

W 2021r nie odnotowano przypadków wznowy choroby. Zarejestrowano 3 zgony z powodu gruźlicy płuc. Zgon jest najczęstszą przyczyną zbyt późnego wykrycia choroby lub przerwania leczenia przez chorego, nie przyjmowanie środków farmakologicznych oraz braku współpracy chorego z lekarzem.

CHOROBY WENERYCZNE

W **2021 r.** odnotowano **5** przypadków zachorowania na kiłę. Zachorowały 3 kobiety i 2 mężczyzn. W roku **2020 r.** odnotowano **2** zachorowania na kiłę.

Problemem w prowadzeniu skutecznych działań profilaktycznych chorób wenerycznych jest fakt, iż chorzy nie ujawniają partnerów swoich partnerów seksualnych i często nie informują ich o konieczności zgłoszenia się do lekarza.

Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną ma wpływ niski poziom świadomości zdrowotnej oraz łatwy dostęp do usług seksualnych.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych chorób wieku dziecięcego jest: ospa wietrzna, płonica, świnka, różyczka i krztusiec. Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości. Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci i młodzieży do 15 roku życia. Od 2002 r. obowiązują zalecenia stosowania szczepień przeciw ospie wietrznej. Na terenie miasta Gliwice zaszczepiono **849** dzieci.

Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa, a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice nie decydują się na szczepienie z wyjątkiem dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

W **2021 r.** zarejestrowano **204** przypadki zachorowania na ospę wietrzną, 1 osoba wymagała hospitalizacji. W **2020 r.** odnotowano 220 zachorowań na ospę wietrzną.

Zapadalność jest porównywalna u mężczyzn i u kobiet. Największą zapadalność odnotowano u dzieci w wieku od 1 do 9 lat. Najwięcej zachorowań odnotowuje się w miesiącach jesienno-

zimowych. Zachorowania przebiegały łagodnie nie odnotowano powikłań pochorobowych. Zachorowania wystąpiły u dzieci nie szczepionych przeciwko ospie.

Płonica

Płonica jest chorobą bakteryjną, przeciwko której nie ma szczepionki.

W **2021 r.** zarejestrowano **15** przypadków zachorowań.

W **2020 r.** odnotowano **28** zachorowań.

Zachorowania mają charakter łagodny, nie odnotowano przypadków wymagających hospitalizacji.

Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci przebywających w zbiorowiskach społecznych tj. przedszkola, szkoły, głównie w przedziale wiekowym 3-9 lat. Największą liczbę zachorowań odnotowano w I i IV kwartale.

Sytuacja epidemiologiczna odry, świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw w/w chorobom.

Odra i różyczka zostały objęte przez WHO programem eliminacyjnym.

Wprowadzenie od 1975 r. szczepienia przeciw odrze, od 1988 r. szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004 r. szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006r dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowało znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby.

Odra

W 2021 r oraz 2020r nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę.

Świnka

Zapadalność na świnkę w ostatnich 5-latach utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie.

W **2021 r.** zarejestrowano **1** przypadek zachorowania na świnkę. Zachorowała dorosła kobieta, nie szczepiona przeciwko śwince. W **2020 r.** odnotowano **2** zachorowania.

Różyczka

Zarówno w **2021 r** i **2020 r** nie zarejestrowano zachorowań na różyczkę.

Błonic, Tęzec, Krztusiec

Sytuację epidemiologiczną błonicy, tężca i krztuśca określają systematycznie od lat prowadzone szczepienia ochronne, których wykonawstwo na terenie Gliwic ocenia się jako dobre.

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób. W ostatnich 5 latach nie odnotowuje się zachorowań na błonicę i tężec.

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertusis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieuodpornionych. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły.

Sytuacja epidemiologiczna krztuśca na przestrzeni ostatnich lat uległa istotnym zmianom. W **2021 r.** oraz **2020 r.** nie zarejestrowano zachorowań na krztusiec.

Rok	Liczba zachorowań na krztusiec
2017	0
2018	0
2019	1
2020	0
2021	0

GRYPA

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powodują duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczby zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

W Gliwicach na grypę zaszczepiono 5549 osób.

W **2021 r.** zachorowało **10408** osób, w tym **3448** dzieci do lat 14. 24 osoby zostały skierowane do szpitala, ze strony układu oddechowego. Nie odnotowano zgonów spowodowanych gripą. Wszystkie zachorowania były rozpoznane jako zachorowania grypopodobne na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia wirusologicznego.

W **2020 r.** odnotowano **15183** zachorowań, w tym **5389** dzieci do lat 14.

Porównując liczbę zachorowań na gripę i zachorowania grypopodobne w 2021 r. oraz 2020 r. wynika, że liczba zachorowań uległa spadkowi, prawdopodobnie ze względu na pojawienie się i rozprzestrzenianie w populacji wirusa SARS-CoV-2.

Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

W roku 2021 na terenie miasta Gliwice sprawowano nadzór sanitarny nad (rys.1):

- 9 zakładami leczenia zamkniętego tj. 5 szpitalami z 1obiektem oraz 1 obiektem szpitala jednego dnia, 1 zakładem opiekuńczo-leczniczym wraz z 1 obiektem, 2 ośrodkami leczenia uzależnień z 1 obiektem i 1 hospicjum,
- 129 zakładami leczenia ambulatoryjnego z 30 obiektami i 22 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 2 zakłady oraz 4 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej (rys.2),
- 455 praktykami lekarskimi, w tym 124 indywidualnymi praktykami lekarskimi, 324 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi, 7 grupowymi praktykami lekarskimi,

- 8 praktykami pielęgniarskimi,
- 44 innymi placówkami świadczącymi usługi medyczne,

Lecznictwo zamknięte

W placówkach lecznictwa zamkniętego przeprowadzono ogółem 10 kontroli, w tym skontrolowano 5 szpitali oraz zakład opiekuńczo leczniczy wraz z obiektem.

W ramach prowadzonego nadzoru w obiektach lecznictwa zamkniętego nie stwierdzono naruszeń wymagań higieniczno – sanitarnych i technicznych.

W skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodne z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami. Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W ramach przeprowadzonych kontroli działalności zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych stwierdzono, że prowadzone jest monitorowanie i rejestracja zakażeń zakładowych oraz drobnoustrojów alarmowych. Personel medyczny wchodzący w skład zespołu podnosi swoje kwalifikacje w ramach specjalistycznych kursów i szkoleń zewnętrznych, prowadzi szkolenia wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek

organizacyjnych zakładu w zakresie zasad, praktyk i metod kontroli zakażeń zakładowych oraz nadzoruje przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

W 2021 r. w czterech podmiotach leczniczych udzielających całodobowych świadczeń zdrowotnych odnotowano dwadzieścia pięć przypadków wystąpienia ognisk epidemicznych.

Dwadzieścia trzy ogniska epidemiczne wywołane przez wirusa *Sars CoV - 2*, jedno ognisko epidemiczne wywołane przez *Clostridioides difficile* oraz jedno *Acinetobacter baumannii* KBS.

W szpitalach wdrożono obowiązujące procedury dotyczące postępowania w ognisku epidemicznym, wprowadzono reżim sanitarny oraz kohortację i izolację pacjentów. Dokonano zabiegów dezynfekcji sal chorych. Decyzją Zespołu ds. Zakażeń Szpitalnych wygaszono poszczególne ogniska.

Odnotowano pięć interwencji, które dotyczyły niestosowania się do obowiązku zakrywania ust i nosa przy użyciu maseczki oraz niezachowania dystansu społecznego, nieprawidłowych warunków pracy. Interwencje uznano za niezasadną.

W szpitalach funkcjonują centralne sterylizatornie, dwa szpitale posiadają certyfikat stwierdzający, iż ich system zarządzania jakością jest zgodny z wymogami ISO w zakresie świadczenia usług sterylizacji wyrobów medycznych. Dwa szpitale mają podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO. Natomiast obiekt - szpital jednodniowy sterylizuje we własnym zakresie.

W placówkach lecznictwa zamkniętego prowadzone są prace remontowo-modernizacyjne związane z poprawą stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Lecznictwo otwarte

W podmiotach leczniczych przeprowadzono 43 kontrole, w tym 3 kontrole w praktykach zawodowych.

W ramach prowadzonego nadzoru w specjalistycznej praktyce lekarskiej stwierdzono naruszenie wymagań higieniczno – sanitarnych, wszczęto postępowanie administracyjne i wydano zalecenia doraźne dotyczące nieprawidłowej gospodarki odpadami medycznymi.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych w pozostałych podmiotach lecznictwa otwartego nie stwierdzono naruszenia wymagań higieniczno – sanitarnych.

W skontrolowanych podmiotach leczniczych otwartego stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodne z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami.

Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

Wpłynęło sześć interwencji dotyczących nieprzestrzegania ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii tj. braku zachowania dystansu społecznego, niezaskłaniania ust i nosa przy użyciu maseczki. Interwencje uznano za niezasadne o czym poinformowano strony pisemnie.

W 143 podmiotach, w tym 68 praktykach zawodowych sterylizacja prowadzona jest wyłącznie we własnym zakresie. 83 podmioty, w tym 45 praktyk zawodowych posiada podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, 2 zakłady proces sterylizacji częściowo przeprowadzają we własnym zakresie a częściowo zlecają firmie zewnętrznej posiadającej stosowne certyfikaty, natomiast w pozostałych zakładach używany jest sprzęt jednorazowego użycia.

W związku z trwającą i dynamicznie rozwijającą się w 2021 roku niekorzystną sytuacją epidemiologiczną wywołaną rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, diagnozowaniem kolejnych przypadków potwierdzających zakażenie i rejestrowaniem zgonów z powodu Covid-19, kontrole podmiotów leczniczych przeprowadzane były w ograniczonym zakresie i niezbędnym minimum. Pogarszająca się sytuacja związana z rozprzestrzenianiem się wirusa wymusiła zupełnie odmienne podejście do wielu spraw i wyzwań w zakresie ochrony zdrowia i życia publicznego.

W praktyce, ciężar zadań został skoncentrowany głównie na przeciwdziałaniu rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2, nadzór sanitarny prowadzony był głównie poprzez wymianę informacji i dokumentów w formie elektronicznej, w oparciu o obowiązujące przepisy, wytyczne, procedury oraz posiadaną dokumentację.

Pracownicy niezależnie od rodzaju stanowiska, na którym byli zatrudnieni, brali udział w prowadzeniu dochodzeń epidemiologicznych, postępowań administracyjnych - prowadzili wywiady epidemiologiczne, rejestry izolacji i kwarantann, pełnili dyżury popołudniowe i weekendowe, wystawiali zaświadczenia o odbywanej izolacji i kwarantannie, podejmowali i edytowali zgłoszenia w systemie EWP i SEPIS, prowadzili stałą sprawozdawczość i analizę danych związaną z narastającą liczbą przypadków potwierdzających zakażenie wirusem SARS-CoV-2, współpracowali z podmiotami leczniczymi, którym przekazywano wskazówki i wytyczne do postępowania w zakresie podejmowania działań przeciwdziałających

rozprzestrzenianiu się wirusa, odpowiadali na zapytania i realizowali zadania dotyczące COVID-19.

Podczas przeprowadzania w podmiotach leczniczych kontroli sanitarnych ujętych w planie pracy w opisie stanu faktycznego również uwzględniano sposób przestrzegania przez przedsiębiorców obostrzeń związanych ze stanem epidemii. W ramach bieżącego nadzoru w obszarze zabezpieczenia przeciwepidemicznego zakładów i ich pracowników nieprawidłowości nie stwierdzano.

Działania kontrolne/lustracje prowadzono również w obiektach użyteczności publicznej pod kątem sprawdzenia respektowania określonych ograniczeń, nakazów i zakazów ustanowionych w związku z wystąpieniem stanu epidemii wywołanym zakażeniem wirusem SARS-CoV-2. Czynności kontrolne podejmowane były przy współpracy z funkcjonariuszami Policji. Kontrole tematyczne przeprowadzane były w nadzorowanych zakładach przez wszystkie dni tygodnia również w godzinach popołudniowych.

Na bieżąco rozpatrywano wnioski wpływające od przedsiębiorców oraz wnioski o interwencję w przypadku zagrożenia zdrowia mieszkańców miasta Gliwice.

Nadzór sanitarny wymaga nadal wzmożonych działań w obrębie obowiązujących przepisów prawa, celem zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców Miasta Gliwice ze względu na trwający stan epidemii.

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2021 roku PPIS w Gliwicach na terenie miasta Gliwice prowadził nadzór nad 53 punktami szczepień.

Ze względu na sytuację epidemiologiczną związaną z pandemią wywołaną przez wirusa SARS-CoV-2 ilość kontroli w zakresie realizacji szczepień ochronnych była znacznie ograniczona. Przeprowadzono 7 kontroli w zakresie realizacji szczepień ochronnych. Kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości w przedmiocie kontroli.

Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta. Dokumentacja medyczna prowadzona prawidłowo (karta uodpornienia, książeczka szczepień, historia choroby). Szczepienia wykonywane są wyłącznie sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy i pokrywa bieżące zapotrzebowanie zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami

w tym zakresie. Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczony i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termo torbach z wkładami chłodzącymi. Każdy punkt szczepień wyposażony jest w urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury. Część punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w urządzeniach chłodniczych, co poprawia bezpieczeństwo przechowywania preparatów szczepionkowych. W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa, szczepionkami sprowadzonymi z hurtowni jak również dostarczonymi przez pacjenta. W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury w zakresie zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

Zakłady opieki zdrowotnej prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych i wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

W PSSE Gliwice od 2012 r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek, który został w 2013 r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji Programu Szczepień Ochronnych w Polsce.

Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku Mz-54. Analiza roczna Mz-54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia grup ryzyka i zalecane, nie finansowane z budżetu państwa.

W 2021 roku wprowadzono do obowiązkowego Programu Szczepień Ochronnych szczepienie przeciwko zakażeniom wywołanym przez rotawirusy u dzieci urodzonych od 01.01.2021 r.

Uodporniono 56,02 % dzieci z rocznika 2021.

W 2021 roku kontynuowano dawkę przypominającą szczepionki skojarzonej przeciw odrze, śwince i różyczce w 6 roku życia w celu zapewnienia ochrony dzieci przed rozpoczęciem

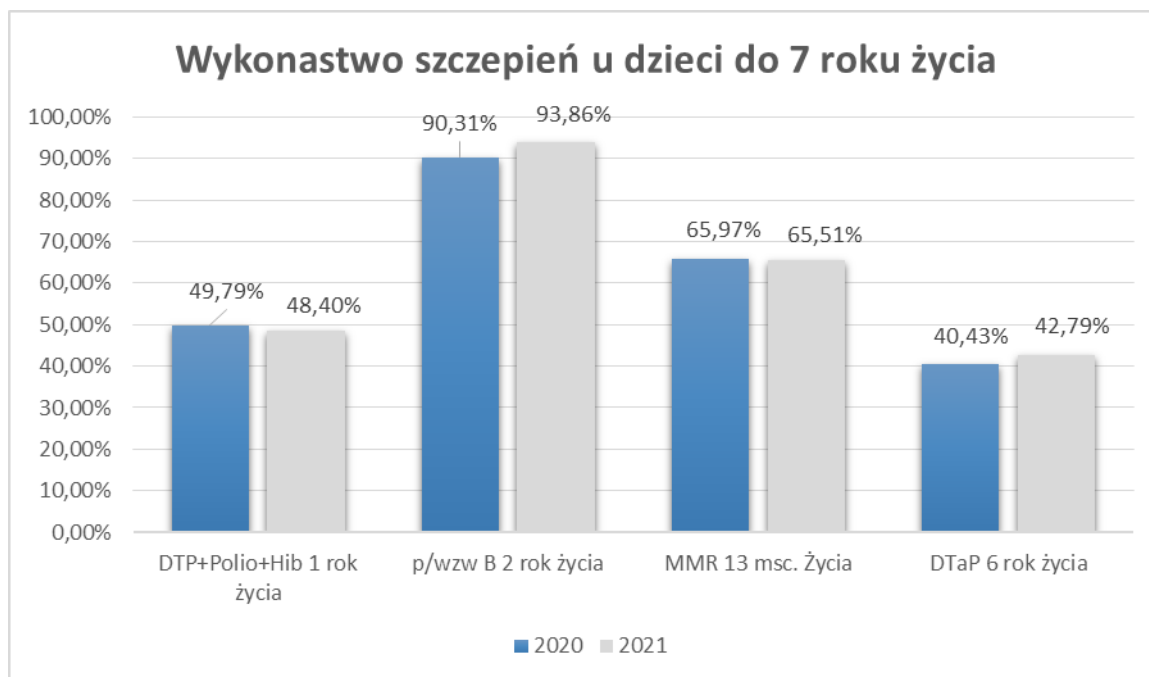
nauki. Przeniesienie dawki przypominającej z 10 roku życia na 6 rok życia uzasadnia się sytuacją epidemiologiczną odry w Europie.

Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych na terenie miasta Gliwice utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do roku poprzedniego, szczepienie p/wzw B w 2 roku życia oraz p/ błonicy, tężcowi, krztuścowi i *poliomyelitis* w 6 roku życia wzrosło. Szczepienie dzieci przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 miesiącu życia jest porównywalne do roku ubiegłego [rys.1].

Szczepienia w pozostałych grupach wiekowych uległy wzrostowi w stosunku do roku poprzedniego jednak sytuacja epidemiologiczna związana z pandemią wywołaną przez wirusa SARS-CoV-2, obawy opiekunów dotyczące szczepień dzieci w okresie pandemii oraz zwiększona ilość zachorowań na Covid-19 zarówno wśród personelu medycznego jak i rodziców dzieci utrudniały realizację szczepień ochronnych w placówkach opieki zdrowotnej.

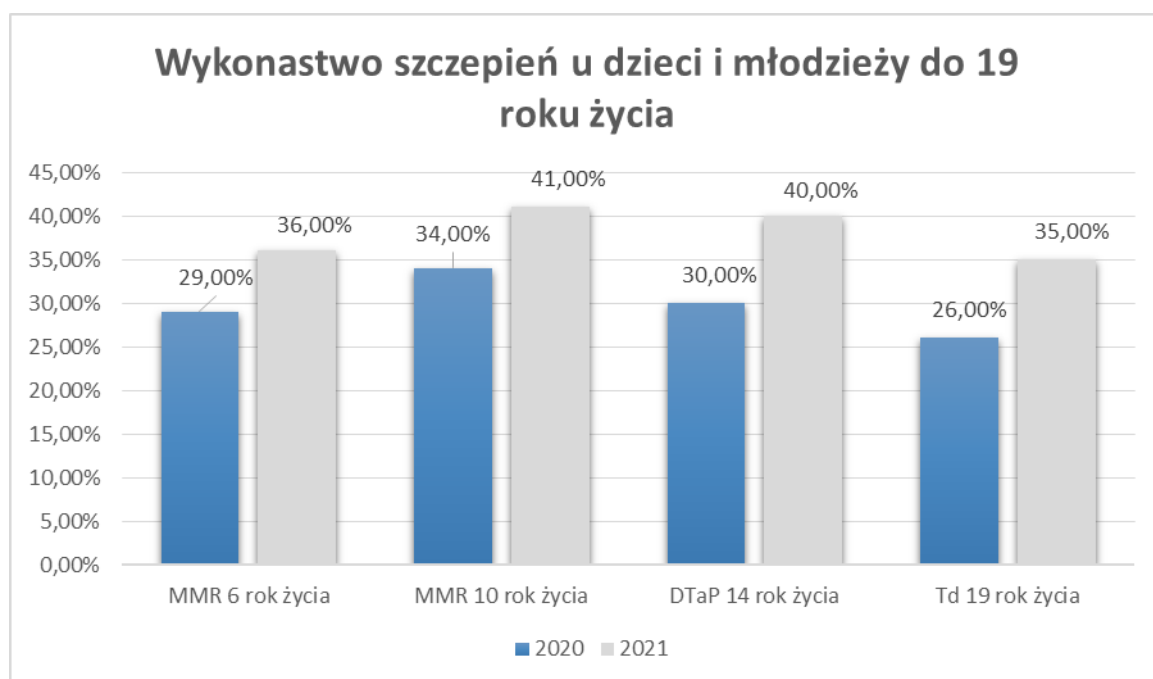
W 2021 roku ilość rodziców kwestionujących zasadność stosowania szczepień ochronnych u dzieci była podobna w stosunku do roku ubiegłego. Zauważalny jest wpływ dużej aktywności ruchów antyszczepionkowych.

Część z rodziców wyraża obawy odnośnie do przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia. Wśród przyczyn uchylania się od szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego.

rys.1 Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 roku życia

Szczepienie dzieci w 6 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce wykonano w 35,57%, tj. o 6,26 % więcej niż w 2020 r. Natomiast w 10 roku życia szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce wykonano w 41,36%, tj. o 7,10 % więcej niż w 2020 r. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia znacznie wzrosło, w stosunku do roku ubiegłego o 10,15%. W 2021 roku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku wzrosło o 9,17% w stosunku do roku ubiegłego. [rys.2].

rys. 2 Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia

W 2021 roku uodporniono p/gruźlicy 96,97 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p /wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzono szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

- p/grypie 5549 osób
- p/wzw typu A 170 osób
- p/kleszczowemu zapaleniu mózgu 341 osób
- p/*Streptococcus pneumoniae* 180 osób

- p/*Neisseria meningitidis* 749 osób
- p/ospie wietrznej 849 osób
- p/wirusowi brodawczaka ludzkiego 139 osób
- p/cholerze 10 osób
- p/durowi brzuszemu 76 osób
- p/żółtej gorączce 56 osób.

Na terenie miasta Gliwice w Poradni Chorób Zakaźnych prowadzone są szczepienia p/wścieklicznie osób po ekspozycji. W 2021 roku uodporniono po narażeniu 105 osób. Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę p/tężcowi 1499 osobom.

PSSE w Gliwicach prowadzi elektroniczny powiatowy rejestr zgłoszeń Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych, które są zgłaszane od 2021 roku poprzez System SEPIS.

W 2021 roku do PSSE w Gliwicach z terenu miasta Gliwice zgłoszono ogółem 56 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych, w tym 43 o charakterze łagodnym, 13 o charakterze poważnym.

Wśród zgłoszonych odczynów 5 osób było hospitalizowanych w związku z wystąpieniem odczynu poszczepiennego.

Żaden niepożądany odczyn poszczepienny nie wystąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki. W porównaniu do roku ubiegłego ilość zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych zwiększyła się z uwagi na wprowadzenie szczepień p/Covid-19.

**OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO
W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE miasta GLIWICE
za 2021 rok**

Spośród wielu obowiązków pracodawcy do najważniejszych należy zapewnienie pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Pracodawca jest zobowiązany podjąć działania mające na celu maksymalne zmniejszenie ryzyka negatywnego oddziaływania środowiska pracy na organizm pracownika w czym pomaga Sekcja Higieny Pracy.

Higiena Pracy (dalej: HP) rozpoznaje zagrożenia zawodowe, prowadzi nadzór nad utrzymaniem należytego stanu higienicznego warunków pracy oraz zapobiega powstawaniu chorób zawodowych. Sprawuje również nadzór nad warunkami pracy, substancjami rakotwórczymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi, substancjami i mieszaninami chemicznymi, środkami biobójczymi oraz prekursorami do produkcji narkotyków.

Pracownicy HP sprawują nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi wprowadzanymi do obrotu oraz stosowanymi w działalności zawodowej, środkami biobójczymi, detergentami, czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy oraz środkami zastępczymi.

HP prowadzi profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przeprowadzanie szkoleń w zakresie zapobiegania i eliminowania wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych, o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

Wiedza o skutkach zdrowotnych narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe środowiska pracy stale się rozszerza i pogłębia. Nieustannie zwiększa się świadomość pracodawców odnośnie zagrożeń, występujących na stanowiskach pracy w zakładzie, między innymi poprzez wykonywanie poleceń, nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy.

Na terenie miasta Gliwice, nadzorem sanitarnym objęte są 578 zakładów pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 53860 pracowników.

W 2021 r. skontrolowano 66 zakładów pracy, zatrudniających 13145 pracowników.

Przeprowadzono 102 kontrole.

Przeprowadzono kontrole m.in. w zakresie:

Lp	Zakres kontroli	Liczba kontroli	Decyzje
1.	Kontrole w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy.	35	27
2.	Kontrole w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin.	26	2
3.	Kontrole w zakresie szkodliwych czynników biologicznych	8	3
4.	Kontrole w zakresie czynników rakotwórczych	11	3
5.	Kontrole w zakresie nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze lub mutagenne zawarte w lekach cytostatycznych	1	0
6.	Kontrola prekursorów narkotyków (substancji sklasyfikowanych) kategorii 2 i 3 w zakresie handlu z państwami trzecimi	16	19 (decyzji zezwalających na wywóz prekursorów narkotyków do krajów spoza Unii Europejskiej)
7.	Kontrole w związku z prośbą o interwencje.	6	Wydana zostanie 1 decyzje na stwierdzone nieprawidłowości, w pozostałych przypadkach interwencje okazały się niezasadne
8.	Kontrole w zakładach opieki zdrowotnej	4	1
9.	Kontrole w zakresie realizacji wymogów w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas i drgania mechaniczne.	3	2

Mając na uwadze nadzwyczajne okoliczności związane ze stanem epidemii i zwiększone wymagania nałożone na PIS, realizacja zadań w HP była głównie skierowana na zapobieganie i zwalczanie stanu epidemii.

W ramach powyższego tematu udzielano odpowiedzi na wiadomości otrzymane drogą elektroniczną, przeprowadzono telefoniczne wywiady epidemiologiczne, w ramach których kierowano osoby z kontaktu z osobą zakażoną na kwarantannę oraz udzielano odpowiedzi na zadawane przez petentów pytania. Wykonywano również działania w ramach ogólnopolskiego systemu EWP oraz systemu SEPIS.

Przez cały okres trwającej pandemii Sekcja HP otrzymywała z zakładów pracy poprzez pocztę elektroniczną prośby o pomoc w objęciu nadzorem epidemiologicznym ich pracowników, którzy mieli kontakt z osobami dodatnimi. Pracownicy Sekcji przeprowadzali wywiady epidemiologiczne, nakładli kwarantannę na osoby mające kontakt z osobą zakażoną, zatrudnione w zakładach objętych nadzorem, a także na prośbę strony sporządzali dokumenty potwierdzające odbycie kwarantanny.

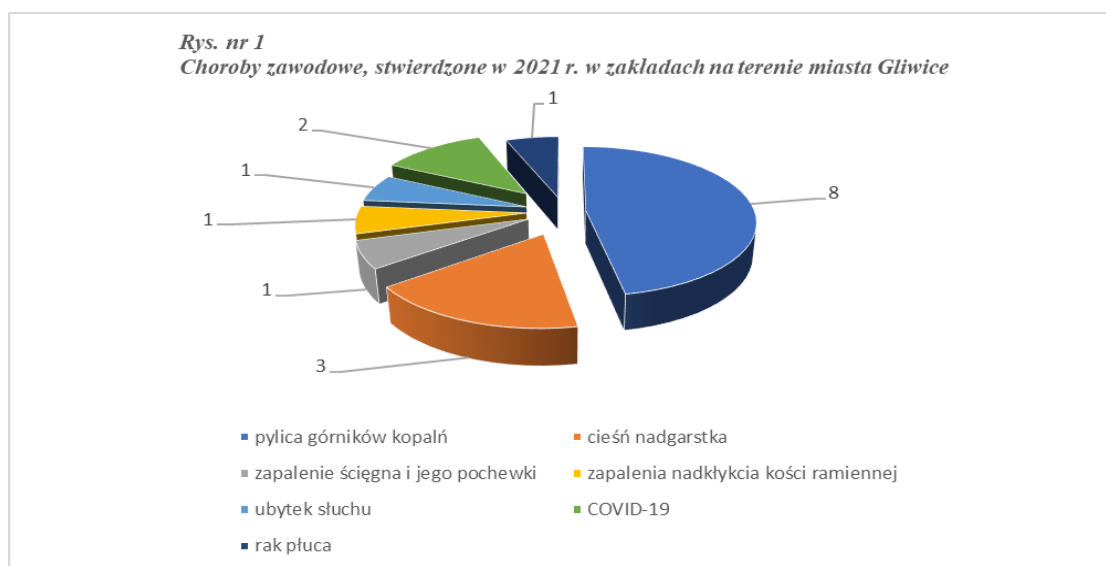
Epidemia koronawirusa wymogła na pracownikach Sekcji Higieny Pracy poszerzenie wiedzy na temat procedur epidemiologicznych i obsługi nowych narzędzi z zakresu systemów teleinformatycznych, niezależnie od dotychczas wykonywanych zadań w ramach sekcji.

Pomimo nałożonych dodatkowych obowiązków, wynikających z wprowadzonego na terenie kraju stanu epidemii, Sekcja prowadziła postępowania, dot. podejrzenia wystąpienia chorób zawodowych.

W 2021 r. stwierdzono **17** chorób zawodowych w **10** zakładach pracy, mających lokalizację w mieście Gliwice:

- 8 pylic górników kopalń węgla,
- 3 choroby obwodowego układu nerwowego wywołanej sposobem wykonywania pracy – zespół cieśni w obrębie nadgarstka,
- 1 przewlekła choroba układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy – zapalenie ścięgna i jego pochewki,
- 1 choroba układu ruchu: przewlekłe zapalenie nadkłyckia kości ramiennej,
- 1 przypadek ubytku słuchu,
- 1 przypadek - nowotwory złośliwego powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi: rak płuca
- 2 choroba zakaźna – choroba zakaźna, wywołana wirusem SARS-CoV-2 – w 2021 roku

wpłynęły cztery zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej, wywołanej wirusem SARS-CoV-2.

Najczęściej stwierdzaną jednostką chorobową była pylica górników kopalń węgla, stanowiąca 47 % ogółu stwierdzonych chorób, orzekaną u pracowników zakładu wydobywania węgla kamiennego PKD 05.10.Z i spółki zewnętrznej, świadczącej specjalistyczne roboty pod ziemią na terenie kopalni węgla kamiennego PKD 43.99.Z.

Ponadto stwierdzono:

- przypadki zespołu cieśni w obrębie nadgarstka u pracowników zakładu prowadzącego działalność produkcyjną PKD 29.10.B (produkcja samochodów osobowych) oraz 25.11.Z (produkcja konstrukcji metalowych i ich części),
- przewlekłe zapalenie nadkłykcia kości ramiennej u pracownika zakładu usługowego PKD 96.09.Z (pozostała działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana),
- ubytek słuchu, spowodowany działaniem hałasu, u pracownika zakładu produkcyjnego PKD 24.10.Z (produkcja surówki, żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych), zapalenie ścięgna i jego pochewki u pracownika zakładu produkcyjnego PKD 29.32 (produkcja pozostałych części i akcesoriów do pojazdów silnikowych, z wyłączeniem motocykli),
- chorobę zakaźną wywołaną wirusem SARS-CoV-2 u pracowników medycznych, zatrudnionych w szpitalu.

**OCENA STANU SANITARNEGO MIASTA GLIWICE
W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ
ZA ROK 2021**

W 2021 r. w związku z wystąpieniem epidemii wywołanej rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 i koniecznością prowadzenia przez PIS działań przeciwepidemicznych, w szczególności w zakresie dochodzeń epidemiologicznych, zawieszono przez większą część roku planowe działania w terenie, poza niezbędnymi w zakresie zapewnienia pomocy obywatelom, tj. związanymi z rozpatrywaniem interwencji i wniosków.

Rodzaje obiektów	Liczba wg ewidencji stan na 31.12.2021 r.	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba wykonanych kontroli	Liczba wykonanych wizytacji	Liczba wydanych decyzji		Mandaty nałożone w trakcie kontroli / wizytacji [liczba / kwota]
					nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania decyzji	
ustępy – ogółem	20	11	13	0	0	0	0 / 0 zł
plywalnie – ogółem	10	9	12	0	0	0	0 / 0 zł
domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, domy dla bezdomnych oraz noclegownie	8	6	12	0	5	0	1 / 500 zł
hotele skategoryzowane i inne obiekty, w których świadczone są usługi noclegowe	26	17	24	0	2	0	0 / 0 zł
zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, gabinety odnowy biologicznej i tatuażu	413	34	42	40	4	0	16 / 1800 zł
obiekty służące obsłudze podróżnych	5	1	2	0	0	0	0 / 0 zł
tereny rekreacyjne	16	1	1	0	0	0	0 / 0 zł
domy przedpogrzebowe i zakłady pogrzebowe	8	1	2	0	0	0	0 / 0 zł
inne obiekty użytku publicznego	165	6	9	28	0	0	4 / 80 zł
RAZEM	671	86	117	68	11	0	21 / 2380 zł

Tabela 1. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej na terenie Miasta Gliwice w 2021

r.

Łącznie w ramach nadzoru sanitarnego skontrolowano **86 (12,8%)** obiektów użyteczności publicznej i przeprowadzono w nich **117** kontroli (w roku 2020 r. - skontrolowano 72 obiekty, w których przeprowadzono 86 kontroli).

Dodatkowo w obiektach użyteczności publicznej wykonano **68** wizytacji sprawdzających warunki bezpieczeństwa zapewnione pracownikom i klientom w trakcie epidemii COVID-19.

Wydano **11** decyzji nakazujących stronom usunięcie nieprawidłowości.

W **1** przypadku umorzono postępowanie administracyjne oraz wygaszono **1** decyzję administracyjną. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami higieniczno-sanitarnymi nałożono **21** mandatów karnych na łączną kwotę **2380 zł** (w tym **14** mandatów na kwotę **280 zł** za brak maseczek)

STAN SANITARNY WYBRANYCH RODZAJÓW OBIEKTÓW

Ustępy publiczne i ogólnodostępne

Skontrolowano **2** ustępy publiczne i **9** ogólnodostępnych spośród 20 znajdujących się w ewidencji, co stanowi **55 %**.

Skontrolowane obiekty są wyposażone w oddzielne kabiny dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych, podłączone do sieci wodno-kanalizacyjnej. Punkty wodne zapewniają bieżący dopływ zimnej i ciepłej wody. Przy umywalkach zamontowane są dozowniki z mydłem, podajniki z ręcznikami jednorazowego użytku. Ze względu na stan epidemii COVID-19, suszarki do rąk zostały wyłączone z eksploatacji. Zapewnione są środki higieniczno-czystościowe i dezynfekcyjne (w tym preparaty do dezynfekcji rąk).

W obiektach umieszczone są informacje o obowiązku noszenia maseczek ochronnych, instrukcje prawidłowego mycia i dezynfekcji rąk oraz zachowania dystansu między osobami.

Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach, które opróżniane są na bieżąco. Właściciele i zarządcy mają podpisane umowy na odbiór odpadów z firmami specjalistycznymi.

Zakres kontroli obejmował m.in.:

- zaopatrzenie w wodę ciepłą i zimną oraz sposobu odprowadzania ścieków,
- postępowanie z odpadami komunalnymi,
- stan higieniczno-sanitarny urządzeń i pomieszczeń,
- zaopatrzenie w środki higieny (preparaty do dezynfekcji, mydło do rąk, ręczniki papierowe i papier toaletowy).

Nieprawidłowości sanitarno-techniczne stwierdzono w **2** obiektach:

- *ustęp publiczny w Gliwicach, ul. Poniatowskiego (pawilon wolnostojący)* - w ramach interwencji przeprowadzono kontrolę doraźną, podczas której stwierdzono m.in.: brudne pomieszczenie, brak środków higienicznych, brak dostępu do bieżącej ciepłej wody przy umywalce. W związku z powyższym polecono w trybie natychmiastowym usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie wszystkich zaleceń.
- *toalety ogólnodostępne dla klientów sklepu DECATHLON w Gliwicach, al. J.N. Jeziorańskiego 7* – po przeprowadzonej kontroli stwierdzono uszkodzone elementy sanitarne wyposażenia w toaletach (kabiny ustępowe) dla klientów. Strona odpowiedzialna za stan sanitarno-techniczny usunęła wszystkie stwierdzone nieprawidłowości i w związku z tym **umorzono postępowanie administracyjne**.

Zakończono realizację decyzji z 2020 r. w *ustępie publicznym w Gliwicach przy pl. Inwalidów Wojennych*, która nakazywała wymianę zniszczonych płytek podłogowych w obiekcie. W związku z wykonaniem wszystkich zarządzeń decyzji stan sanitarny ww. obiektu poprawił się.

W okresie sprawozdawczym wydano **decyzję wygaszającą** dotyczącą *ustępu publicznego przy pl. Piastów w Gliwicach* – w związku z likwidacją obiektu.

Pływalnie (kryte i odkryte)

Prowadzony jest stały nadzór sanitarny wraz z monitoringiem jakości wody nad 10 pływalniami (3 baseny szkolne, 6 basenów całorocznych, 1 basen sezonowy) na terenie Miasta Gliwice.

W 2021 r. 1 pływalnia szkolna była wyłączana z eksploatacji.

Przeprowadzono: 11 kontroli sanitarnych obiektów, w tym 9 kontroli planowanych i 2 kontrole doraźne. Kontrole sanitarne kompleksowe, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektów, nie wykazały uchybień.

W 9 obiektach przeprowadzono badania wody z niecek basenowych, systemów cyrkulacji oraz z natrysków, a także wydano 9 decyzji dot. zbiorczej rocznej oceny o jakości wody na pływalni. Ponadto wydano 3 decyzje umarzające postępowanie administracyjne.

Wszystkie pływalnie, na terenie nadzorowanym, ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań z częstotliwością nie mniejszą niż określona w załączniku nr 3 oraz w zakresie obejmującym parametry ujęte w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (*Dz. U. z 2015 r., poz. 2016 ze zm.*).

Przeprowadzone kontrole sanitarne pływalni, w trakcie których dokonano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektów nie wykazały uchybień. Mandatów nie nałożono.

Z powodu stanu epidemii ogłoszonego w związku z zakażeniami SARS-CoV-2 oraz wprowadzonymi obostrzeniami dotyczącymi działalności pływalni w 2021 r. była okresowo zawieszona lub funkcjonowały one w ograniczonym zakresie. We wszystkich obiektach sprawdzono przestrzeganie wytycznych Ministerstwa Rozwoju opracowanych w porozumieniu z Głównym Inspektorem Sanitarnym dotyczących funkcjonowania basenów i saun w trakcie epidemii SARS-CoV-2.

Ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej pobrano **666** próbek wody z pływalni. Nieprawidłowości stwierdzono w **72** próbkach wody (**38** w basenach krytych, **34** w sezonowym). W większości były to przekroczenia parametrów służących do oceny funkcjonowania systemu uzdatniania wody na pływalni i nie miały bezpośredniego wpływu na zdrowie użytkowników obiektów. Zarządcy pływalni podejmowali wszelkie działania zmierzające do poprawy jakości wody. Część nieprawidłowości nie jest możliwa do szybkiego usunięcia, z uwagi na potrzeby inwestycyjne. Biorąc pod uwagę stosunek korzyści płynących z korzystania z tego typu obiektów do możliwych skutków zdrowotnych - nie ma przeszkód do ich funkcjonowania, mimo pojawiających się przekroczeń niektórych parametrów (zwłaszcza w przypadku systemów cyrkulacji).

Tabela 2. Pływalnie na terenie Miasta Gliwice

		Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobranych próbek (niecka + cyrkulacja) (natryski)	Liczba próbek złych w niecce/ Adres cyrkulacji (natryski)	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PLYWALNIE SZKOLNE	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9 ul. Wrzosowa 14, Gliwice	1 / 1	34 (3)	3 / 2 (0)	NIECKI: redox (1), chlor związany (1), Pseudomonas aeruginosa (1) CYRKULACJA: mętność (1), chlor związany (1)
	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 14 ul. Strzody 4, Gliwice	1 / 1	31 (4)	1 / 0 (2)	NIECKI: redox (1) NATRYSKI: Legionella sp. (2)
	Zespół Szkół Ogólnokształcących Specjalnych nr 7 ul. Gierymskiego 7, Gliwice	nieczynny			
PLYWALNIE KRYTE	DELFIN ul. Warszawska 35, Gliwice	5 / 2	152 (4)	3 / 1 (0)	NIECKI: redox (2), Chlor związany (1) CYRKULACJA: mętność (1)
	MEWA ul. Mewy 36, Gliwice	2 / 2	77 (4)	3 / 0 (0)	NIECKI: redox (2), chlor związany (1) CYRKULACJA: chlor związany (1)
	OLIMPIJCZYK ul. Oriona 120, Gliwice	1 / 1	36 (5)	2 / 1 (2)	NIECKI: redox (2), chlor związany (1) CYRKULACJA: chlor związany (1) NATRYSKI: Legionella sp. (2)
	NEPTUN ul. Dzionkarzy, Gliwice	5 / 3	141 (11)	12 / 2 (3)	NIECKI: pH (3), azotany (1), mętność (6), glin (2) CYRKULACJA: pH (1), azotany (1) NATRYSKI: Legionella sp. (3)
	Pływalnia JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice	1 / 1	59 (2)	2 / 0 (0)	NIECKA: redox (2)
	Strefa Wellness JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice	3 / 2	88 (3)	0 / 1 (0)	CYRKULACJA: chlor związany (1)
PLYWALNIA SEZONOWA	Kapielisko Leśne ul. Toszecka, Gliwice	4 / 4	48 (0)	18 / 16 (0)	NIECKI: chloroform (16), THM (1), Redox (9), pH (2), chlor związany (1) CYRKULACJA: chloroform (15), THM (4), chlor związany (2), pH (4)

W 7 z 38 próbek wody pobranych pod natryskami badania wykazały ponadnormatywną obecność bakterii *Legionella* sp. (skażenie średnie - 6, skażenie wysokie - 1).

Przekroczenia parametrów fizykochemicznych dotyczyły: pH (niecki - 3 próbki, cyrkulacje - 1 próbka), chlor związany (niecki - 4 próbki, cyrkulacje - 5 próbek), mętność (niecki - 6 próbek, cyrkulacje - 2 próbki), glin (niecki - 2 próbki), azotany (niecki - 1 próbka, cyrkulacje - 1 próbka). Dla pływalni sezonowej największe problemy stanowiły parametry: chloroform (niecki - 16 próbek, cyrkulacje - 15 próbek), chlor związany (niecki - 1 próbka, cyrkulacje - 1 próbka) THM (niecki - 1 próbka, cyrkulacje - 4 próbki) oraz pH (niecki - 2 próbki, cyrkulacje - 4 próbki). Stwierdzono również problem z utrzymaniem odpowiednio wysokiej wartości parametru technicznego jakim jest redoks w 10 próbkach pobranych z basenów krytych i w 9 próbkach pobranych z basenu sezonowego. Stwierdzono tylko 1 przekroczenie parametru mikrobiologicznego (*Pseudomonas aeruginosa*) w próbce wody pobranej z niecki basenowej.

Bakterie *P. aeruginosa* są wskaźnikiem prawidłowości przebiegu poszczególnych etapów procesu uzdatniania wody basenowej i ich obecność może świadczyć o niewłaściwej eksploatacji filtrów lub nieodpowiednim stanie technicznym instalacji basenowej. Wskaźnik ten służy do ogólnej oceny jakości wody i pośrednio oceny stanu sanitarno-higienicznego instalacji wodnej oraz skuteczności zabiegów czyszczenia i dezynfekcji. Bakterie *P. aeruginosa* są fakultatywnym patogenem występującym powszechnie w środowisku, mogą powodować infekcje u osób o obniżonej odporności.

Bakterie *Legionella* sp. są czynnikiem etiologicznym chorób układu oddechowego tzw. choroby legionistów i gorączki Pontiac. Do zakażenia może dojść na skutek wdychania skażonego aerozolu powietrzno-wodnego. Występują powszechnie w środowisku naturalnym człowieka, jednak w sprzyjających warunkach (temperatura 25°C - 45°C) bardzo szybko się namnażają. Czynnikiem zwiększającym ryzyko zakażenia jest ich wysoka koncentracja w instalacji ciepłej wody i możliwość przeniesienia przez inhalację oraz obniżoną odporność osób narażonych na infekcję. Z uwagi na powyższe badania wody pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. wykonuje się w nieckach wytwarzających aerosol wodno-powietrzny oraz pod natryskami na pływalniach.

Standardowy system uzdatniania wody basenowej przewiduje w ogólnej technologii fazę oczyszczania wody poprzez filtrację, a następnie fazę chlorowania (dezynfekcji).

Chlor, którego celem jest eliminacja drobnoustrojów wiąże się również z zanieczyszczeniami organicznymi wody tworząc chloroaminy (na bazie amoniaku - pot, mocz) oraz trichlorometany (THM), w tym chloroform. Są to składowe tzw. chloru związanego. Powstałe mono-, di-, tri-chloroaminy powodują zmianę jakości organoleptycznej wody basenowej – wyczuwalny charakterystyczny nieprzyjemny zapach „wody chlorowanej”, a także mogą być przyczyną zmian skórnych oraz podrażnienia błony śluzowej oczu i dróg oddechowych.

Azotany są parametrem fizykochemicznym, dla którego dopuszczalna wartość stanowi różnicę pomiędzy wartością tego wskaźnika w niecce basenowej, a zawartością w wodzie doprowadzanej do pływalni. Mogą wskazywać na zużycie wody basenowej i potrzebę większego udziału świeżej wody.

Mętność jest wskaźnikiem procesu uzdatniania wody i może świadczyć o problemach z koagulacją podczas filtracji wody. Przy jej wzroście wskazane jest dodatkowe badanie żelaza lub glinu, w zależności od stosowanego koagulantu.

Parametry takie jak chlor wolny, chlor związany, redox i pH zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają bezpośredniego znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

- *Kryta pływalnia DELFIN, ul. Warszawska 35* – posiada 5 niecek wyposażonych w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 systemy cyrkulacji. W okresie od 20.03.2021 r. do 03.05.2021 r. w wyniku obostrzeń związanych z wprowadzeniem stanu epidemii SARS-CoV-2 w Polsce pływalnia była zamknięta dla klientów, a od 04.05.2021 r. zgodnie z obowiązującymi przepisami obiekt działał w ograniczonym zakresie. W powyższym okresie zachowana została ciągłość uzdatniania wody, a zarządca wykonywał jej badania zgodnie z ustalonym harmonogramem. Od 16.08.2021 r. do 05.09.2021 r. trwała przerwa technologiczna, podczas której wszystkie niecki basenowe zostały opróżnione z wody, umyte, zdezynfekowane i napełnione świeżą wodą. Ponadto uzupełniono spoiny, odmalowano pomieszczenia oraz uzupełniono ubytki płytek. Pod koniec 2021 r. wymieniono okna w strefie brodzika oraz układ sterujący aparaturą w podbaseniu, nie przerywając cyklu uzdatniania wody.

W 2021 r. z pływalni pobrano ogółem:

- 140 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 12 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W jednej próbce pobranej z niecki sportowej wykazano wzrost stężenia chloru związanego, a w dwóch próbkach pobranych z niecek jacuzzi obniżoną wartość potencjału redox. Parametry takie jak redox, chlor wolny i chlor związany zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają bezpośredniego znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej. W trakcie funkcjonowania obiektu zgłoszono 1 incydent kałowy.

- *Kryta pływalnia MEWA, ul. Mewy 36* – posiada 1 nieckę basenową, 1 nieckę wyposażoną w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 systemy cyrkulacji.

W okresie od 20.03.2021 r. do 28.05.2021 r. w wyniku obostrzeń związanych z wprowadzeniem stanu epidemii SARS-CoV-2 w Polsce, pływalnia była zamknięta dla klientów, a w pozostałych miesiącach zgodnie z obowiązującymi przepisami obiekt działał w ograniczonym zakresie. Zachowana została ciągłość uzdatniania wody, a zarządca regularnie wykonywał badania zgodnie z ustalonym harmonogramem. Podczas zamknięcia obiektu z uwagi na sytuację epidemiologiczną w Polsce w obiekcie wykonano prace konserwacyjne polegające m.in. na odnowieniu powłok malarskich oraz usunięciu ubytków fug i płytek ceramicznych. Dodatkowo wymieniono wodę w nieckach basenowych, a niecki wyczyszczono i zdezynfekowano.

W 2021 r. wniesiono interwencję dot. obiektu Pływalnia Mewa, ul. Mewy 36, Gliwice. Wniosek dotyczył braku przestrzegania wytycznych dla funkcjonowania basenu w trakcie epidemii SARS-CoV-2 oraz braku zachowania norm sanitarnych w szatni rodzinnej na terenie Pływalni. Przeprowadzono kontrolę doraźną interwencyjną, która nie wykazała nieprawidłowości w powyższym zakresie. Pływalnia utrzymana jest w dobrym stanie sanitarno-higienicznym oraz porządkowym. W związku z powyższym interwencję uznano za niezasadną.

W 2021 r. z pływalni pobrano ogółem:

- 75 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 6 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W ocenianym okresie wykazano obniżoną wartość potencjału redox w próbkach pobranych w styczniu z niecki sportowej i rekreacyjnej oraz wzrost stężenia chloru związanego w 2 próbkach wody pobranych w okresie wakacyjnym z obiegu niecki rekreacyjnej. Powyższe nieprawidłowości miały charakter incydentalny. Potwierdziły to wyniki kolejnych badań. Parametry takie jak redox, chlor wolny i chlor związany zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają bezpośredniego znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej. Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz wszystkie parametry mikrobiologiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (*Dz. U. z 2015 r., poz. 2016 ze zm.*). W 2021 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli. W trakcie funkcjonowania obiektu zgłoszono 2 incydenty kałowe.

- *Kryta pływalnia OLIMPIJCZYK* – posiada 1 nieckę basenową wraz z systemem cyrkulacji wody. W wyniku obostrzeń związanych z wprowadzeniem stanu epidemii SARS-CoV-2 w Polsce pływalnia działała w ograniczonym zakresie, przy zachowanej ciągłości uzdatniania wody i realizacji badań zgodnie z ustalonym harmonogramem. W 2021 r. poza kontrolą oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu przeprowadzono kontrolę doraźną w zakresie przestrzegania wytycznych dla funkcjonowania basenów i saun w trakcie epidemii SARS-CoV-2 w Polsce. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w powyższym zakresie.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 35 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 6 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Prowadzone badania wykazały w dwóch próbkach obniżoną wartość potencjału redox oraz niewielki wzrost stężenia chloru związanego, co nie miało wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się. Parametry te zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają bezpośredniego znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

Analiza laboratoryjna próbek wody ciepłej pobranej w ramach kontroli urzędowej z natrysków pływalni wykazała obecność bakterii *Legionella sp.*, w ilości świadczącej

o średnim skażeniu (440 jtk/100ml; 740 jtk/100ml przy zalecanej wartości < 100 jtk/100 ml). Strona poinformowała o podjętych działaniach naprawczych polegających na zwiększeniu częstotliwości płukania natrysków, dezynfekcji chemicznej instalacji c.w.u oraz wylewek prysznicowych. Badania kontrolne wody wykonane po upływie 4 tygodni od wystąpienia nieprawidłowości (zgodnie z postępowaniem ujętym w załączniku 3B do ww. rozporządzenia) potwierdziły skuteczność działań korygujących. W związku z powyższym wydana została decyzja umarzająca postępowanie administracyjne.

- *Kryta pływalnia NEPTUN, ul. Dzionkarzy* – posiada 1 nieckę basenową, 4 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny (rekreacyjna, 3 jacuzzi) oraz 3 systemy cyrkulacji.

W okresie 01.01÷12.02.2021 r. oraz 20.03÷04.05.2021 r. obiekt był zamknięty dla klientów w wyniku obostrzeń związanych z wprowadzeniem w Polsce stanu epidemii SARS-CoV-2, a następnie działał w ograniczonym zakresie zgodnie z obowiązującymi przepisami. Podczas przerwy wszystkie niecki, po uprzednim wypuszczeniu wody, zostały dokładnie wmyte i zdezynfekowane.

Ponadto, uzupełniono spoiny i ubytki w hali basenowej, odświeżono powłoki malarskie w całym obiekcie, a także wymieniono sterowniki chemii basenowej w obiegu rekreacji i jacuzzi.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 138 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 14 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Eksploatacja pływalni była prowadzona w sposób prawidłowy, pozwalający na zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego osób korzystających z obiektu. Analizy jakości wody wykazały problemy z utrzymaniem pH na zalecanej poziomie (tj. pH 6,5 - 7,6) w 4 próbkach pobranych z obiegu jacuzzi. Miało to związek z awarią pompy dozującej chemię basenową. W związku z powyższym, wymieniono wodę w obiegu i przywrócono wartość odczynu do obowiązujących zaleceń. W obiegu jacuzzi wystąpiły w 6 próbkach przekroczenia w zakresie mętności (1,1 NTU - 2,33 NTU przy zalecanej wartości 0,5 NTU). Zarządca przeprowadził wzmożoną dezynfekcję wody oraz dodatkowe płukanie filtrów. Ponadto zgodnie z zaleceniami ww. rozporządzenia przeprowadzono badania kontrolne glinu ze względu na zastosowaną koagulację. Wzrost stężenia powyższych parametrów był spowodowany

awarię pompy dozującej koagulant. Po jej wymianie, wyniki odpowiadały obowiązującym wymaganiom.

Badania wody z obiegu niecki rekreacyjnej, wykonane w grudniu wykazały wzrost stężenia azotanów. W ramach działań korygujących zwiększono dozowanie świeżej wody do obiegu oraz przeprowadzono płukanie filtrów.

W celu zapewnienia jak najlepszej jakości wody, trwają prace obejmujące wymianę źróź filtracyjnych w obiegach.

Analiza laboratoryjna próbki wody ciepłej pobranej przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach w styczniu (przed wydaniem zbiorczej oceny rocznej) z natrysków na pływalni wykazała obecność bakterii *Legionella* sp., w ilości świadczącej o średnim skażeniu (310 jtk/100 - 456 jtk/100 ml przy zalecanej wartości < 100 jtk/100 ml). Strona poinformowała o podjętych działaniach naprawczych polegających na kilkukrotnej dezynfekcji termicznej instalacji ciepłej wody użytkowej. Badanie kontrolne wody, wykonane po upływie 4 tygodni od wystąpienia nieprawidłowości (zgodnie z postępowaniem ujętym w załączniku 3B do ww. rozporządzenia), potwierdziło skuteczność działań korygujących.

W związku z powyższym, wydana została decyzja umarzająca wszczęte postępowanie administracyjne.

- *Pływalnia szkolna – Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9, ul. Wrzosowa 14* – posiada 1 nieckę basenową wraz z systemem cyrkulacji wody.

W okresie od 25.06.2021 r. do 14.09.2021 r. trwała przerwa technologiczna, podczas której niecka basenowa została opróżniona, gruntownie wyczyszczona i zdezynfekowana oraz ponownie napełniona wodą. Przed uruchomieniem wykonano badania kontrolne, w celu potwierdzenia odpowiedniej jakości wody.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 31 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 4 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Analiza wykazała przekroczenie parametru mikrobiologicznego – *Pseudomonas aeruginosa* w próbce wody pobranej we wrześniu z niecki basenowej w ramach kontroli wewnętrznej. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, niezwłocznie zamknięto basen i przystąpiono do czyszczenia niecki oraz szokowego chlorowania. Ponadto przeprowadzono wzmożoną dezynfekcję pomieszczeń pływalni

oraz sprzętu do nauki pływania. Badania kontrolne potwierdziły skuteczność przeprowadzonych działań korygujących.

Prowadzone badania wykazały pojedyncze, niewielkie przekroczenia dodatkowych wymagań fizykochemicznych. W 2 próbkach wody (niecka, cyrkulacja), pobranych przed uruchomieniem pływalni po przerwie wakacyjnej, stwierdzono wzrost stężenia chloru związanego. Spowodowane to było awarią, której skutkiem był brak odpowiedniej cyrkulacji. Konieczne było wdrożenie wzmożonej dezynfekcji, w celu zapewnienia odpowiedniej mikrobiologicznej jakości wody. Pomiary wykonywane w kolejnych dniach wskazały na ustabilizowanie się powyższego parametru. W próbce wody pobranej z niecki, stwierdzono niewielki spadek wartości redox, a w próbce pobranej z systemu cyrkulacji - podwyższoną mętność. Parametry te zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają one bezpośredniego znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

- *Pływalnia szkolna – Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 14 ul. Strzody 4* – posiada 1 nieckę basenową wraz z systemem cyrkulacji wody.

W okresie wakacyjnym trwała przerwa eksploatacyjna.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 31 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 4 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Analiza laboratoryjna próbki wody ciepłej pobranej w styczniu przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach, przed wydaniem zbiorczej oceny rocznej z natrysku pływalni, wykazała obecność bakterii *Legionella* sp., w ilości świadczącej o średnim skażeniu - 450 jtk/100 ml przy zalecanej wartości < 100 jtk/100 ml. Strona poinformowała o podjętych działaniach naprawczych polegających na dezynfekcji chemicznej instalacji c.w.u. Badanie kontrolne wody, wykonane po upływie 4 tygodni od wystąpienia nieprawidłowości (zgodnie z postępowaniem ujętym w załączniku 3B do ww. rozporządzenia), potwierdziły skuteczność działań korygujących. W związku z powyższym, wydana została decyzja umarzająca wszczęte postępowanie administracyjne. Problem z kolonizacją instalacji wody ciepłej bakteriami *Legionella* sp. wykazała również kontrola wewnętrzna przeprowadzona w październiku. W związku z wysokim skażeniem (1200 jtk/100ml) zdemonstrowano perlatory we wszystkich

wylewkach oraz przeprowadzono dezynfekcję chemiczną instalacji. Badanie kontrolne nie wykazało nieprawidłowości.

W jednej próbce wody pobranej z niecki, stwierdzono niewielki spadek wartości parametru technicznego redox, którego wartość zależy w dużej mierze od obciążenia pływalni i zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie miało to wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się.

- *Pływalnia Jasna Sport i Rekreacja, ul. Jasna 31* – posiada 1 nieckę basenową udostępnianą do nauki pływania dla niemowląt i małych dzieci do lat 3 wraz z systemem cyrkulacji wody.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 57 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 4 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Prowadzone badania wykazały pojedyncze obniżone wartości potencjału redox w 2 próbkach wody pobranych z niecki basenowej w styczniu oraz w marcu. Nieprawidłowości miały charakter incydentalny i nie miały wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się. Parametry takie jak redox, chlor wolny i chlor związany zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby.

Nie mają bezpośredniego znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

- *Strefa Wellness. Jasna Sport i Rekreacja, ul. Jasna 31* – posiada 3 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 cyrkulacje.

Ze Strefy Wellness pobrano ogółem:

- 81 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 10 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W ocenianym okresie badania wody pobieranej ze Strefy Wellness w ramach przeprowadzonej kontroli urzędowej oraz w ramach prowadzonej przez zarządzającego kontroli wewnętrznej, pozwalają stwierdzić bezpieczeństwo korzystania z obiektu. Ogółem pobrano 88 próbek wody do badań laboratoryjnych (niecki, systemy cyrkulacji) oraz 3 próbki ciepłej wody użytkowej z natrysków. Prowadzone badania wykazały pojedyncze przekroczenia chloru związanego w systemie cyrkulacji jacuzzi nr 3 (słone), co nie miało wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się. Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz wszystkie parametry mikrobiologiczne spełniały wymagania

rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (*Dz. U. z 2015 r., poz. 2016 ze zm.*).

- „*Kąpielisko Leśne*” (pływalnia sezonowa), ul. *Toszecka 137* – posiada 4 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 4 systemy cyrkulacji.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 24 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 23 próbki w ramach kontroli urzędowej.

W 34 próbkach wody pobranych z niecek basenowych i systemów cyrkulacji pływalni stwierdzono przekroczenie parametrów fizykochemicznych: chloroformu (31), ΣTHM (5), pH (6), redox (9) oraz chloru związany (3).

Prekursorami, które prowadzą do powstania THMów (chloroformu) w wodach basenowych, jako ubocznego produktu dezynfekcji podchlorynem sodu są związki organiczne najczęściej pochodzenia antropogenicznego (pot, mocz, naskórek, włosy). W przypadku pływalni odkrytych dodatkowy czynnik stanowią zanieczyszczenia środowiskowe wnoszone do niecek (pył, kurz, trawa, środki kosmetyczne z filtrami UV). Kąpielisko Leśne w Gliwicach charakteryzuje się nieckami o bardzo dużych objętościach, napełnianych wodą pochodzącą ze zbiorników retencyjnych o dużej zasobności w substancje organiczne. Z uwagi na powyższe odpowiedni system uzdatniania wody jest niezbędny do zapewnienia dobrej jakości wody.

Wartości chloroformu w badaniach, wykonanych przed otwarciem, były bardzo wysokie (0,12 - 0,17 mg/l, wartość zalecana 0,03 m/l) i THM (0,15 - 0,17 mg/l, wartość zalecana 0,1 m/l), jednak jakość wody wykazała poprawę w stosunku do zeszłego sezonu. Wysokie stężenia powyższych parametrów mogą być związane z niedostatecznym czasem filtrowania wody w nieckach. W sezonie, stężenie chloroformu było niższe i wynosiło dla niecki dużej (0,058 - 0,1104 mg/l), średniej (0,0164 - 0,1221 mg/l), małej (0,0168 - 0,0665 mg/l) i brodzika (0,0142 - 0,068 mg/l). Wyniki badań wskazują, iż system uzdatniania wody w obiekcie jest niewystarczający. Znacznie wyższe przekroczenia stwierdza się w nieckach o większej pojemności, gdzie odpowiednio więcej wody trzeba przefiltrować w celu usunięcia zanieczyszczeń. Zarządca w ostatnich latach podjął liczne działania zmierzające do poprawy jakości wody (ogrodzenie niecki, prysznic na fotokomórkę, wymiana źródeł filtracyjnych), jednak ich efekt okazał się

niewystarczający. Planowana jest inwestycja obejmująca zmianę procesu filtracyjnego (zwiększenie wydajności), bez której nie uda się wyeliminować nieprawidłowości.

Parametry takie jak chlor związany, redox i pH zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej. Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (*Dz. U. z 2015 r., poz. 2016 ze zm.*).

Tereny rekreacji i wypoczynku

Kąpielisko „Czechowice”

Organizatorem kąpieliska znajdującego się na terenie Ośrodka Wypoczynkowego Czechowice był Miejski Zarząd Usług Komunalnych przy ul. Strzelców Bytomskich 25c w Gliwicach. Sezon kąpielowy określony został uchwałą Rady Miasta Gliwice nr XXIV/490/2021 z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie określenia sezonu kąpielowego oraz wykazu kąpielisk na terenie miasta Gliwice w 2021 r. i obejmował okres od 19.06.2021 r. do 05.09.2021 r.

W trakcie trwania sezonu kąpielowego przeprowadzono kontrolę stanu sanitarnego obiektu, podczas której stwierdzono, iż teren jest ogrodzony i uporządkowany, piasek na plaży utrzymany w należytej czystości (uzupełniany przed sezonem). Kąpielisko wydzielone jest bojami przy głębokości 1,2 m oraz 3 m (126 m linii brzegowej) oraz wydzielono przeszłami strefę dla najmłodszych dzieci (12 m x 5 m, max. głębokość 40 cm). Powyższa kontrola nie wykazała uchybień. Z uwagi na obowiązujący w Polsce stan epidemii, zarządca kąpieliska wprowadził procedury zapobiegania szerzenia się zakażeń wywoływanych przez wirusa SARS-CoV-2. Stosowano zalecenia Głównego Inspektora Sanitarnego dla kąpielisk w trakcie epidemii SARS-CoV-2.

PPIS w Gliwicach wyznaczył punkt pobierania próbek z kąpieliska pozwalający na pobór 30 centymetrów pod powierzchnią wody, w wodzie o głębokości powyżej 1 metra – przy pomocy.

Organizator kąpieliska zgodnie z wymogami zawartymi w § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli (Dz. U. z 2018 r., poz. 2476) odpowiednio oznakował kąpielisko poprzez umieszczenie tablicy informacyjnej zawierającej dane wynikające z § 3 ww. rozporządzenia.

Ponadto Miejski Zarząd Usług Komunalnych dopełnił wszelkich niezbędnych formalności zawartych w § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r., poz. 255), tj.:

- opracowano harmonogram poboru próbek wody w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gliwicach,
- przestrzegano ustalonych w harmonogramie terminów poboru próbek wody,
- regularnie przekazywano sprawozdania z badań prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej, na podstawie których Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach wydawał bieżące oceny jakości wody,
- umieszczano bieżące informacje o jakości wody w kąpielisku na tablicy usytuowanej w obrębie kąpieliska, ponadto regularnie uaktualniano dane na temat temperatury wody oraz powietrza w serwisie kąpieliskowym (sk.gis.gov.pl),
- systematycznie wizualnie nadzorowano wodę pod kątem występowania zanieczyszczeń niekorzystnie wpływających na jakość wody i stanowiących zagrożenie dla zdrowia kąpiących się osób,
- zapewniono aktualny profil wody w kąpielisku.

Ustalony harmonogram poborów próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez organizatora kąpieliska obejmował 4 terminy rozłożone równomiernie w czasie trwania całego sezonu kąpielowego tj. 05.07, 26.07, 09.08 i 23.08.2021 r. (4 próbki), tak aby przerwa między badaniami nie przekraczała miesiąca, co jest związane z koniecznością zagwarantowania bezpieczeństwa zdrowotnego osób kąpiących się, za które odpowiedzialny jest organizator kąpieliska. Dodatkowo w ramach kontroli urzędowej pobrano 1 próbkę przed rozpoczęciem sezonu kąpieliskowego (14.06.2021 r.). Próbkę wody pobierane były przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach. Przy każdym poborze dokonywano również oceny wizualnej. Badania mikrobiologiczne próbek pobranych w ramach kontroli urzędowej, jak i próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej, przeprowadzone zostały przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Gliwicach. Pobranie i transport próbek

zrealizowano zgodnie z aktualnym wydaniem Instrukcji Roboczej obowiązującej w woj. śląskim, a badania były prowadzone zgodnie z metodami referencyjnymi, określonymi w zał. nr 1 część A. Tabela I. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r., 255).

Każdorazowo po przekazaniu przez organizatora wyników badania wody, PPIS w Gliwicach dokonywał bieżącej oceny jakości wody i informował Prezydenta Miasta Gliwice o przydatności wody do kąpieli. Dane na temat jakości wody były na bieżąco uaktualniane w serwisie kąpieliskowym (sk.gis.gov.pl).

W trakcie trwania sezonu, PPIS w Gliwicach oraz organizator kąpieliska nie stwierdzili pogorszenia jakości wody w kąpielisku oraz nie zarejestrowali zanieczyszczeń w wodzie, mogących mieć wpływ na jej jakość oraz zdrowie osób kąpiących się. W sezonie kąpielowym 2021 r. ze zbiornika w Gliwicach-Czechowicach pobrano 5 próbek wody do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych, dla których PPIS w Gliwicach wydał bieżące oceny jakości wody w kąpielisku stwierdzające przydatność wody do kąpieli. Na ich podstawie stwierdza się, że woda w kąpielisku zlokalizowanym na terenie Ośrodka Wypoczynkowego Czechowice w tegorocznym sezonie kąpielowym spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r., poz. 255). W sezonach kąpielowych 2018 – 2021 r. ogółem ze zbiornika w Gliwicach-Czechowicach pobrano 18 próbek wody do badań laboratoryjnych. Analizując oceny sezonowe, wyniki badań z ww. okresu oraz wartości percentyla dla wyliczenia mikrobiologicznego PPIS w Gliwicach zaklasyfikował jakość wody w kąpielisku jako **doskonałą** w ocenie czteroletniej

Nadzór sanitarny w zakresie jakości wody do spożycia

PPIS w Gliwicach sprawuje nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia na terenie miast na prawach powiatu: Gliwice, Zabrze oraz powiatu gliwickiego, w skład którego wchodzi miasta i gminy: Knurów, Pyskowice, Sońcówice, Pilchowice, Gierałtowice, Rudziniec, Toszek i Wielowieś.

Miasto Gliwice

- Ludność zaopatrywana w wodę - ok. 163 388 osób.
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 26191,79 m³/d.
- Dystrybucją wody na terenie miasta zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Rybnickiej 47 w Gliwicach.
- Producentami wody są: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach oraz Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe S.A. z siedzibą przy ul. Wojewódzkiej 19 w Katowicach.

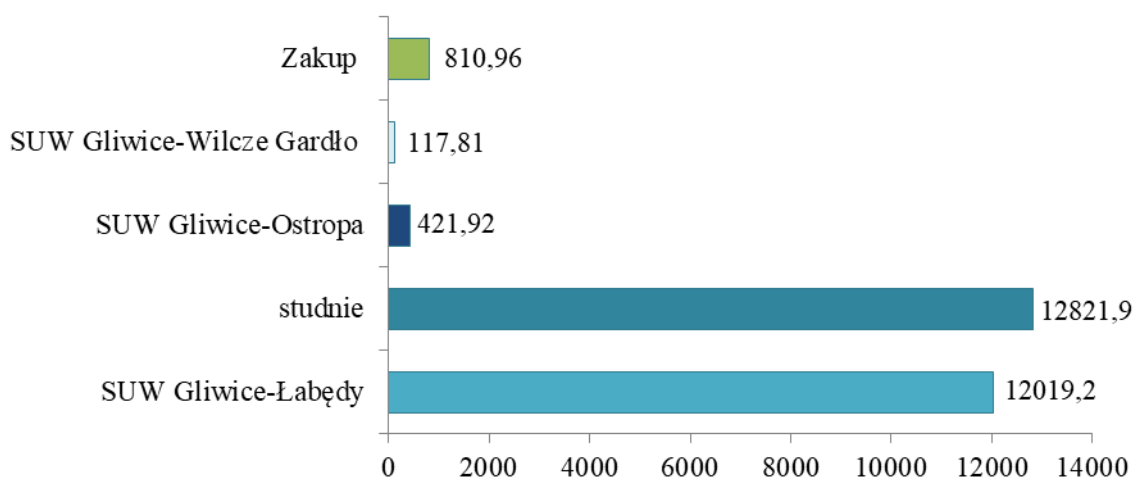
Tabela 3. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie miasta Gliwice

Lp.	Ujęcie wody/ Zakup	[m ³ /dobę]	Ludność	Zaopatrywane strefy
1.	SUW Gliwice-Łabędy	12019,18	141993	Gliwice
2.	Studnie (8a, 10a, 11, 12a, 13)	12821,92		
3.	SUW Gliwice-Wilcze Gardło	117,81	1135	Dzielnica Ostropa
4.	SUW Gliwice-Ostropa	421,92	2990	Dzielnica Wilcze Gardło
5.	Zakup od GPW SA/ woda mieszana	810,96	17270	Dzielnica Sośnica

Mieszkańcy miasta Gliwice zaopatrywani są w wodę przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. Dostarczana woda pochodzi z ujęć własnych wód podziemnych. Niedobory uzupełniane są wodą pochodzącą z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Woda z zakupu dopływa do Gliwic z dwóch kierunków: Zawady (ujęcie głębinowe) i Goczalkowic (ujęcie powierzchniowe).

Gliwickie ujęcia obejmują 19 czynnych studni głębinowych. Do Stacji Uzdatniania Wody Łabędy zlokalizowanej przy ul. Kanałowej w Gliwicach trafia woda ze studni zlokalizowanych na terenie miasta Gliwice (studnie nr 1CZ przy ul. Ziemięcickiej, nr 2CZ przy ul. Strzelców Bytomskich, nr 4CZ przy ul. Borówkowej) oraz w gminie Rudziniec w miejscowości Ligota Łabędzka (studnie nr 4a, nr 5, nr 5a) oraz w miejscowościach Rzeczyce (studnia 6b), Kleszczów (studnia 7). Woda surowa tłoczona jest na aeratory, w celu utlenienia związków żelaza oraz usunięcia poprzez napowietrzenie rozpuszczalnych gazów. Następnie poddawana jest procesowi filtracji (odżelaziacze) na filtrach piaskowo-żwirowych.

Woda uzdatniona po I° filtracji mieszana jest z wodą ozonowaną w mieszaczu statycznym i podawana na kolumny kontaktowe.

Rycina 1. Udział wody produkowanej oraz pochodzącej z zakupu na terenie miasta Gliwice [m³/dobę]

Ozonator zapewnia wymaganą dawkę ozonu, niezbędną do utlenienia zawartych w wodzie zanieczyszczeń organicznych i nieorganicznych. Z kolumn kontaktowych woda kierowana jest na II° filtracji w celu usunięcia m.in. manganu.

Woda uzdatniona poddawana jest dezynfekcji końcowej przy użyciu lamp UV. W celu zabezpieczenia wody przed skażeniem wtórnym istnieje możliwość chlorowania końcowego. Podchloryn sodu stosowany do dezynfekcji wytwarzany jest na miejscu. Woda uzdatniona magazynowana jest w 4 zbiornikach po 3000 m³ pojemności każdy.

Woda z 4 studni zlokalizowanych na terenie miasta (studnia nr 8a przy ul. Wiertniczej, studnie nr 11 i nr 12a przy ul. Toszeckiej, studnia nr 13 przy ul. Jałowcowej) spełnia warunki rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (*Dz. U. z 2017 r., poz. 2294*), dzięki czemu może być włączana bezpośrednio do sieci wodociągowej. Studnia nr 10a przy ul. Tarnogórskiej posiada kontenerową stację uzdatniania wody ze względu na ponadnormatywną wartość manganu. Uzdatnianie oparte jest na aeracji, filtracji (5 filtrów ciśnieniowych) oraz dodatkowej dezynfekcji podchlorynem sodu. Studnia nr 16 przy ul. Granicznej w Gliwicach pozostaje wyłączona od 2016 r. ze względu na ponadnormatywną zawartość manganu i planowaną budowę stacji uzdatniania.

Stacja Uzdatniania Wody w Wilczym Gardle (ul. Konwalii) obejmuje dwie studnie (ujęcie trzeciorzędowe) i wyposażona jest w filtry węglowe, które mają na celu poprawę właściwości organoleptycznych wody oraz w przypadku pojawienia się fenoli ich eliminację.

W Ostropie od 2018 r. funkcjonuje stacja uzdatniania wody, która została wybudowana z uwagi na przekroczenia wartości parametrycznych określonych dla sumy trichloroetenu i tetrachloroetenu oraz tetrachlorometanu w dwóch z czterech studni głębinowych i pozwoliła na ponowne włączenie ich do eksploatacji. Woda surowa tłoczona jest do wielostopniowych kolumn kontaktowych, gdzie poddawana jest procesowi ozonowania (utlenianie i częściowa dezynfekcja). Proces filtracji odbywa się na filtrach węglowych pracujących w dwóch równoległych ciągach. Następnie woda dezynfekowana jest za pomocą lamp UV działających w technologii niskociśnieniowej. Po dezynfekcji woda kierowana jest do dwóch zbiorników wody uzdatnionej po 40m³ każdy. Przed zbiornikami wody uzdatnionej oraz przed wprowadzeniem wody do sieci znajdują się miejsca umożliwiające dezynfekcję wody za pomocą podchlorynu sodu.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem pobierało próbki wody do badań mikrobiologicznych oraz do badań fizykochemicznych z obszaru miasta Gliwice. Badania wody prowadzone były m. in. w 46 punktach zgodności wytypowanych na stałe w celu odzwierciedlenia jakości wody w całej sieci wodociągowej oraz 17 zbiornikach /przepompowniach sieciowych. Pobrano łącznie:

- 588 próbek wody do badań mikrobiologicznych
- 584 próbki wody do badań fizykochemicznych.

Prowadzone były również regularne badania wody w punktach alternatywnych, a także w związku z występującymi awariami. Ustalono harmonogram płukania końcówek sieci oraz miejsc możliwej stagnacji wody.

Ponadto w ramach kontroli urzędowej upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem działań oraz w ramach wzmożonego nadzoru nad jakością wody pobrali:

- 109 próbek wody do badań mikrobiologicznych
- 114 próbek do badań fizykochemicznych.

W lipcu 2021 r. kontrola wewnętrzna wykazała podwyższone wartości wskaźników mikrobiologicznych w punkcie zgodności zlokalizowanym przy ul. Obrońców Pokoju. W jednej próbce stwierdzono pojedyncze bakterie grupy coli, a w jednej wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów. Badania kontrolne wykonane niezwłocznie przez przedsiębiorstwo w obszarze zasilania nie wykazały nieprawidłowości. Z uwagi, iż punkt zgodności mieści się w budynku użyteczności publicznej wdrożono działania proceduralne obejmujące dezynfekcję przyłącza i instalacji wewnętrznej budynku oraz zamknięcie wody do czasu uzyskania wyników badań zgodnych z normatywem. Zdarzenie nie miało wpływu na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów w strefie zasilania.

Bakterie grupy coli oraz ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h są wskaźnikami mikrobiologicznym niemającym bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast wzrost ich wartości może świadczyć o wtórnym zanieczyszczeniu wody wodociągowej np. materiałem roślinnym lub glebą, dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową bądź o złym stanie instalacji sieci wodociągowej. Parametry te mogą być przydatne w ocenie czystości i szczelności systemów dystrybucji wody, potencjalnej obecności biofilmu, a także skuteczności dezynfekcji.

Pozostałe analizy laboratoryjne próbek wody pobranych w omawianym okresie wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych, spełniała wymagania załącznika nr 1 część A. oraz załącznika nr 1 część C. tabela 1. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

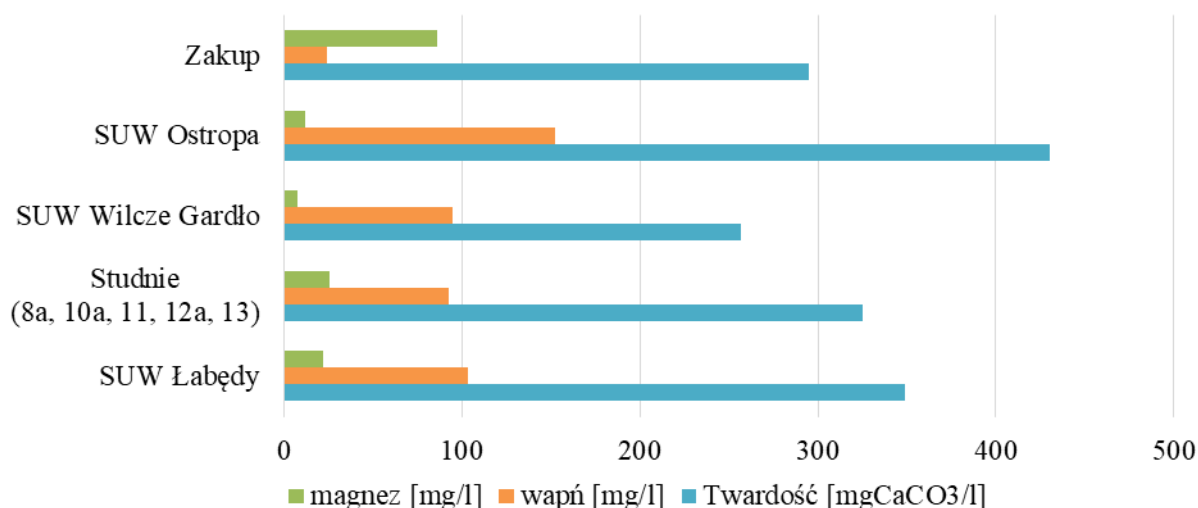
Badania próbki wody pobranej w maju w szkole przy ul. Ligonia wykazały podwyższoną wartość mętności oraz zbyt wysokie stężenie manganu. Było to związane z ograniczeniami funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, co przyczyniło się do stagnacji wody w instalacji wewnętrznej budynku. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach przeprowadziło działania polegające na płukaniu i dezynfekcji sieci w strefie zaopatrzenia. Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości.

Zalecana wartość parametryczna dla manganu została ustalona przede wszystkim w celu zapewnienia akceptowalności wody przez konsumentów oraz ochrony systemu dystrybucji, gdyż w sieci wodociągowej może dochodzić do wytracania się związków manganu w formie

trudno rozpuszczalnych osadów o czarnej barwie. Podwyższone stężenia manganu, mogą wpływać na brudzenie armatury i pranej odzieży, a także powodować wzrost mętności, zmianę barwy i wyczuwalny metaliczny zapach oraz smak wody. Zawieszone w wodzie cząstki pochodzenia nieorganicznego mogą przyczyniać się do zmniejszenia efektywności dezynfekcji i sprzyjać namnażaniu się mikroorganizmów w wodzie.

Pozostałe próbki wody pobrane w ww. okresie spełniały pod względem wykonywanych oznaczeń chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych wymagania określone w załączniku nr 1 część C. tabela 2, załączniku nr 1 część B. oraz załączniku nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. ww. rozporządzenia.

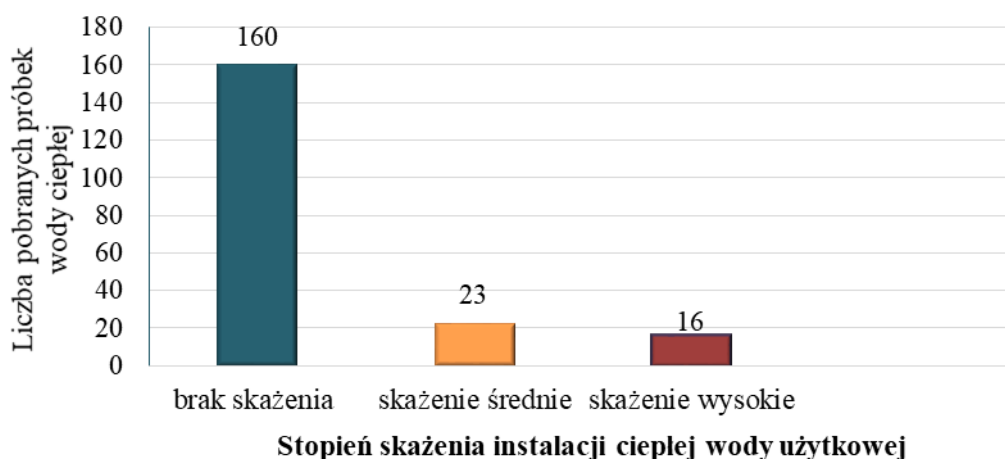

Rycina 2. Średnie wartości twardości, magnezu i wapnia na terenie miasta Gliwice

Woda pochodząca ze Stacji Uzdatniania Wody dostarczana mieszkańcom Wilczego Gardła charakteryzuje się średnią twardością ogólną, natomiast pozostałe strefy zasilania w wodę o wysokiej twardości ogólnej. W badanych próbkach wody nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie twardości wody. Zalecana wartość tego wskaźnika (60-500 mg CaCO₃/l) określona została ze względów zdrowotnych, jako wartość pożądana dla zdrowia ludzkiego. Twardość wody jest skutkiem obecności rozpuszczonych w niej jonów metali wielowartościowych, zwłaszcza kationów magnezu i wapnia. Stopień twardości wody jest ważny z perspektywy jej organoleptycznej akceptowalności przez konsumentów, ale też ze względów ekonomicznych i technicznych. Woda do spożycia ma istotny udział

w dostarczaniu organizmowi wapnia i magnezu, co ma duże znaczenie dla osób, które przyjmują graniczne ilości tych pierwiastków. Zalecana wartość dla magnezu wynosi 7–125 mg/l, wartość dla wapnia nie została określona w przepisach. Należy zaznaczyć, iż rozporządzenie MZ nie nakłada obowiązku uzupełniania minimalnej zawartości omawianych związków.

W 2021 r. mieszkańcy miasta Gliwice nie wnosili interwencji dotyczących złej jakości fizykochemicznej lub mikrobiologicznej wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Rycina 3. Zestawienie liczby przebadanych próbek wody ciepłej na terenie Gliwic pod względem parametru mikrobiologicznego *Legionella sp.* w zależności od oceny skażenia.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej zgodnie z § 18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.*

Bakterie *Legionella sp.* odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionellozę występującą w dwóch postaciach klinicznych: choroby legionistów oraz gorączki Pontiac. Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządców oraz w ramach kontroli urzędowej pobrano 199 próbek wody w 24 obiektach, z czego nieprawidłowości stwierdzono w 39 próbkach (8 obiektów). Analiza wyników badań wody ciepłej pobranej w:

- *Narodowy Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie, Państwowy Instytut Badawczy, Oddział w Gliwicach, ul. Wybrzeże Armii Krajowej 15, Gliwice*
- *Vito-Med Sp. z o.o., ul. Radiowa 2, Gliwice*

- *Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Vito-Med Sp. z o.o., ul. Kozielskiej 8, Gliwice*
- *Zakład Opiekuńczo-Leczniczy, ul. Zygmunta Starego 19, Gliwice*
- *Zakład Opiekuńczo-Leczniczy, ul. Klasztorna 1, Gliwice*
- *DPS „Nazaret”, ul. Odrowążów 124, Gliwice*
- *Hotel, Narodowy Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie, Państwowy Instytut Badawczy, Oddział w Gliwicach, ul. Wybrzeże Armii Krajowej 12a, Gliwice*
- *Hostel Silesia, ul. Sowińskiego 5, Gliwice*
- *Hotel QUBUS, ul. Dworcowa 27, Gliwice*
- *Hotel Royal, ul. Matejki 10, Gliwice*
- *Hotel Łabędy, ul. Popieluszki 11, Gliwice*
- *Hotel Mikulski, ul. Dąbrowskiego 24, Gliwice*
- *Hostel Mariola Wasilewska, ul. Toszecka 192, Gliwice*
- *Hotel Malinowski Economy, ul. Chodkiewicza 33, Gliwice*
- *Hotel SILVIA Gold, ul. Studzienna 8, Gliwice*
- *Hotel AVA, ul. Pszczyńska 113, Gliwice nie wykazała nieprawidłowości.*

Natomiast skażenie bakteriami *Legionella sp.* stwierdzono w obiektach:

- *Szpital Miejski nr 4 w Gliwicach Sp. z o.o., ul. Kościuszki 29* – w 2 próbkach wody pobranych w maju w ramach kontroli wewnętrznej stwierdzono skażenie wysokie. W związku z powyższym zarządca przeprowadził działania naprawcze polegające na dezynfekcji termicznej instalacji ciepłej wody użytkowej. Badania kontrolne wykazały utrzymujące się przekroczenie w 2 punktach poboru. W związku z powyższym kontynuowano dezynfekcję termiczną instalacji. Kolejne badania potwierdziły skuteczność prowadzonych działań korygujących. Kontrola urzędowa wykonana po 3 miesiącach od wystąpienia skażenia wysokiego również nie wykazała nieprawidłowości.
- *DPS Nasz Dom, ul. Derkacza 10* – w lutym w ramach przeprowadzonej kontroli wewnętrznej stwierdzono punktowe skażenie instalacji ciepłej wody użytkowej w stopniu średnim. W związku z powyższym po upływie czterech tygodni zgodnie z załącznikiem nr 5 rozporządzenia MZ w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, upoważniony przedstawiciel Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach pobrał próbki wody do badań kontrolnych. Analiza laboratoryjna potwierdziła kolonizację instalacji w stopniu średnim (4 próbki),

co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej zarządzającej doprowadzić jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa w ww. obiekcie. Kolejne badanie wykazało wzrost skażenia ze średniego na wysokie w 4 próbkach wody. Z uwagi na powyższe wydano decyzję z terminem natychmiastowym wykonania zarządzeń nakazującą wyłączyć z eksploatacji urządzenia prysznicowe w łazienkach i perlatory przy armaturze umywalkowej do czasu uzyskania wyników badań wody ciepłej zgodnych z przepisami, zapewniając przy tym odpowiednie warunki osobą korzystającym, w zakresie utrzymania higieny oraz poinformować o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej. W związku z niewykonaniem zarządzeń decyzji zostało wydane upomnienie. Przeprowadzona kontrola doraźna na podstawie wyników badań wykazała zgodność wartości ww. parametru mikrobiologicznego z obowiązującymi wymaganiami, co potwierdziło skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych. W związku z wykonaniem zarządzeń ww. decyzji zakończono postępowanie administracyjne. Pobór próbek wody po trzech miesiącach wykazał zgodność parametru *Legionella sp.* z normatywem.

- *DPS Opoka, ul. Pszczyńska 100* – w styczniu podczas badań prowadzonych w ramach kontroli urzędowej stwierdzono kolonizację instalacji ciepłej wody użytkowej w stopniu wysokim (4 próbki). W związku nieprawidłowościami wydana została decyzja natychmiastowa nakazująca wyłączyć z eksploatacji urządzenia prysznicowe w łazienkach i perlatory przy armaturze umywalkowej do czasu uzyskania wyników badań wody ciepłej zgodnych z przepisami, zapewniając przy tym odpowiednie warunki osobą korzystającym, w zakresie utrzymania higieny oraz poinformować o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej. Przeprowadzona kontrola doraźna na podstawie wyników badań próbek wody pobranych wykazała zgodność wartości ww. parametru mikrobiologicznego z normatywem, co potwierdziło skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych. Kontrola urzędowa wykonana po 3 miesiącach od wystąpienia skażenia wysokiego również nie wykazały nieprawidłowości.
- *Hotel DIAMENT PLAZA, ul. Zwycięstwa 30* – analiza próbek wody ciepłej pobranych w październiku wykazała przekroczenie dopuszczalnych wartości bakterii *Legionella sp.* w 4 pobranych próbkach wody. W związku ze skażeniem instalacji wody ciepłej

bakteriami *Legionella sp.* w stopniu średnim wydana została decyzja nakazująca w terminie do dnia 13.12.2021 r. doprowadzić jakość wody ciepłej w zakresie obecności bakterii *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa w ww. obiekcie. Przeprowadzona kontrola doraźna na podstawie wyników badań próbek wody wykazała zgodność wartości parametru mikrobiologicznego (*Legionella sp.*) z wymaganiami ww. rozporządzenia, co potwierdziło skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych. W związku z wykonaniem zarządzeń ww. decyzji zakończono postępowanie administracyjne.

- *Hotel DIAMENT Economy, ul. Zwycięstwa 42* – analiza pobranych próbek wody ciepłej wykazała kolonizację instalacji wody ciepłej w stopniu średnim. Na wniosek strony po 4 tygodniach zgodnie z załącznikiem nr 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) pobrano próbki wody do badań. Analiza laboratoryjna wykazała utrzymujące się skażenie mikrobiologiczne w stopniu średnim, w związku z czym wydano decyzję administracyjną nakazującą doprowadzić jakość wody ciepłej w zakresie obecności bakterii *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa w ww. obiekcie. Przeprowadzona kontrola doraźna na podstawie wyników badań wykazała zgodność wartości parametru mikrobiologicznego (*Legionella sp.*) z wymaganiami rozporządzenia MZ, co potwierdziło skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych.
- *Szpital Wielospecjalistyczny Sp. z o.o., ul. Kościuszki 1* – w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego upoważniony przedstawiciel PPIS w Gliwicach w miesiącu listopadzie pobrał 4 próbki wody do badań. Analiza pobranych próbek wody ciepłej wykazała kolonizację instalacji wody ciepłej w stopniu średnim we wszystkich pobranych punktach. W związku z powyższym wydana została decyzja administracyjna zarządzająca doprowadzić jakość wody ciepłej w zakresie obecności bakterii *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa w ww. obiekcie. Po wykonaniu decyzji pobrane zostaną próbki do badań.
- *Szpital Miejski nr 4 Sp. z o.o., ul. Zygmunta Starego 20, Gliwice* – analiza pobranych w październiku próbek wody ciepłej wykazała kolonizację instalacji w stopniu średnim w 3 punktach oraz wysokim w jednym punkcie. W związku z powyższym

wydana została decyzja administracyjna. Po przeprowadzeniu działań naprawczych przez zarządcę zostaną ponownie pobrane próbki wody do badań.

- *Stowarzyszenie Przyjaciół Chorych w Gliwicach NZOZ Hospicjum Miłosierdzia Bożego, Ambulatoryjna Opieka Paliatywna, ul. Daszyńskiego 31* – analiza laboratoryjna pobranych próbek wody wykazała przekroczenie parametru mikrobiologicznego *Legiolella sp.* w stopniu średnim w 2 próbkach oraz wysokim w 1 próbce, co skutkowało wydaniem decyzji natychmiastowej. Przeprowadzona kontrola doraźna wykazała utrzymujące się skażenie mikrobiologiczne w stopniu wysokim w 2 punktach poboru, co świadczy o tym, że działania naprawcze prowadzone przez zarządcę były niewystarczające. W związku z powyższym wydano upomnienie.

Na początku 2022 roku przeprowadzone zostaną badania kontrolne.

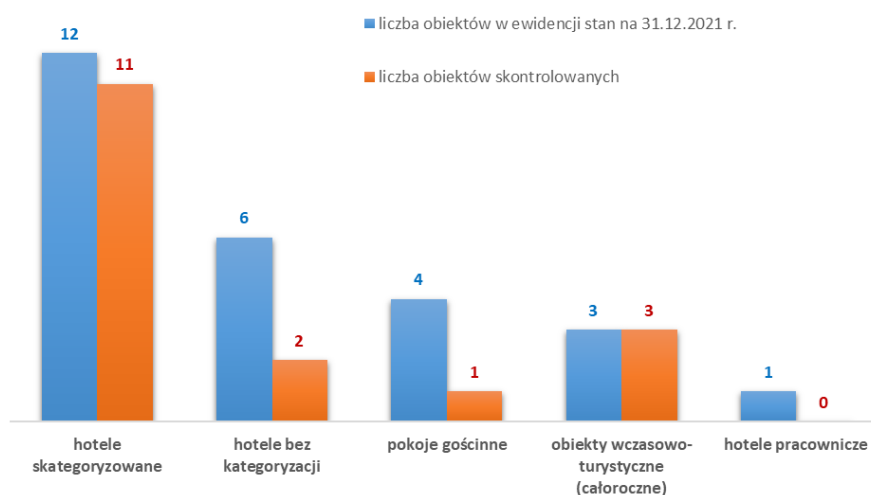
Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu miasta Gliwice oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2021 r.

Hotele skategoryzowane i inne obiekty, w których świadczone są usługi noclegowe

Ze względu na sytuację epidemiologiczną w kraju, działalność obiektów noclegowych była mocno ograniczona. Ze względu na wysokie restrykcje, część hotelarzy zrezygnowało z przyjmowania gości, pozostali meldowali gości hotelowych tylko po spełnieniu przez nich określonych warunków.

W 2021 r. skontrolowano **17 (65,4%)** obiektów świadczących usługi hotelarskie, tj.: hotele z przyznaną kategorią oraz inne obiekty świadczące usługi noclegowe.

Obiekty noclegowe są zróżnicowane pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług. W tej grupie wyższy standard zapewniają hotele skategoryzowane. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy we wszystkich skontrolowanych obiektach oceniono jako dobry.

Rycina 4. Podział obiektów świadczących usługi noclegowe będące w ewidencji PPIS w Gliwicach.

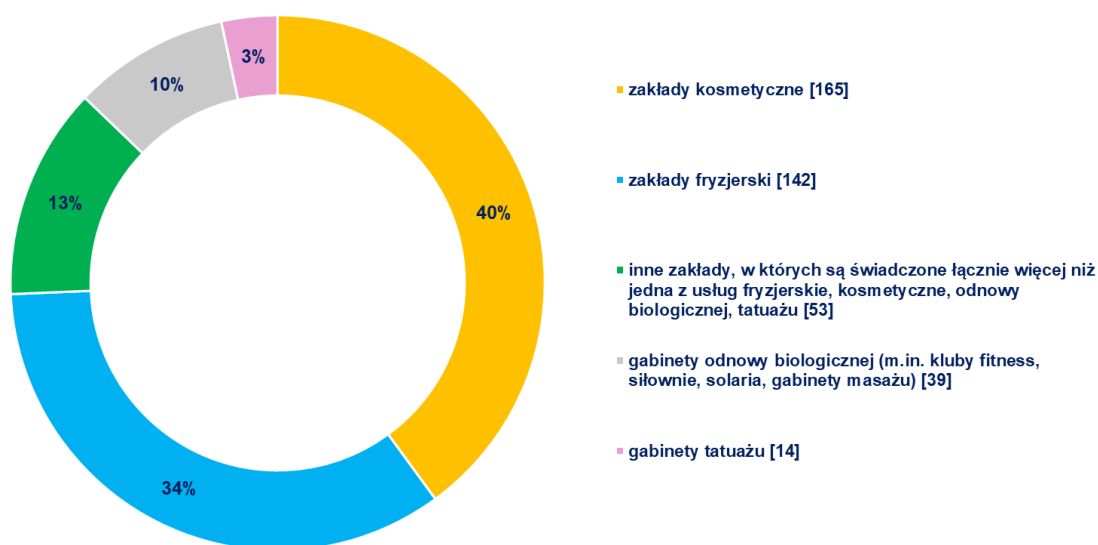
Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, gabinety odnowy biologicznej i tatuażu oraz zakłady w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z ww. usług

Jest to najliczniejsza grupa obiektów, z szerokim wachlarzem usług.

Ze względu na ograniczenia w funkcjonowaniu obiektów sektora „beauty”, w roku 2021 skontrolowano zaledwie **34 (8,2%)** obiektów tej grupy i przeprowadzono w nich **42** kontrole sanitarne.

Jest to najliczniejsza i najbardziej rozbudowana grupa obiektów usługowych. Zapewnione są w nich: pomieszczenia świadczenia usług, pomieszczenia lub miejsca do spożywania posiłków i napojów, szatnie lub miejsca do oddzielnego przechowywania odzieży, pomieszczenia higieniczno-sanitarne, w tym ustępy dla klientów i personelu (często wspólne dla obu grup). Wyposażenie zakładów dostosowane jest do rodzaju wykonywanych usług.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami higieniczno-sanitarnymi wydawane były zalecenia doraźne, a na nieprawidłowości sanitarno-techniczne wydawane były decyzje administracyjne.

Rycina 5. Podział obiektów sektora „beauty” będące w ewidencji PPIS w Gliwicach.

Nieprawidłowości sanitarne stwierdzono w **7** zakładach. Za nieprawidłowości higieniczno-sanitarne nałożono **6** mandatów karnych na kwotę **1600 zł** oraz wydano **4** decyzje administracyjne nakazujące usunięcie nieprawidłowości sanitarno-technicznych.

Najczęstsze powody nakładania mandatów:

- nieprzestrzeganie i/lub nieaktualizowanie opracowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi;
- nieprawidłowo prowadzony proces dezynfekcji sprzętu;
- stosowanie do zabiegów z naruszeniem ciągłości tkanek narzędzi niesterylnych;
- brak zapewnionych środków higieny oraz środków ochrony osobistej;
- brak preparatów do dezynfekcji powierzchni;
- niewłaściwe warunki przechowywania zapasu czystej bielizny (m.in. w brudnych szufladach);
- przechowywanie materiałów oraz narzędzi stosowanych do zabiegów w warunkach niezabezpieczających ich przed zanieczyszczeniem lub uszkodzeniem;
- niezachowanie należytej czystości pomieszczeń i urządzeń;
- zaleganie odpadów powstających w trakcie świadczenia usług.

Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości sanitarno-techniczne dotyczyły:

- brudnych, zniszczonych powierzchni podłóg, ścian i sufitów;

- zniszczonego wyposażenia zakładu;
- braku wydzielonego i odpowiednio wyposażonego stanowiska do prowadzenia zabiegów mycia i dezynfekcji sprzętu.

Terminy usunięcia uchybień zostały określone w decyzjach administracyjnych.

Dwie decyzje nakazujące zostały zakończone w związku z:

- wykonaniem zarządzeń przed terminem ustalonym w decyzji – kontrola sprawdzająca została przeprowadzona na prośbę strony;
- zakończeniem działalności podmiotu, w związku z czym egzekwowanie wykonania wydanych zarządzeń decyzji stało się bezprzedmiotowe – postępowanie wygaszono.

Pozostałe decyzje są w trakcie realizacji.

Dodatkowo w roku 2021 ze względu na sytuację epidemiologiczną w naszym kraju w zakładach sektora „*beauty*” przeprowadzono **40** wizytacji, podczas których sprawdzano warunki bezpieczeństwa zapewnione pracownikom i klientom podczas epidemii COVID-19.

Podczas wizytacji zalecano bieżące śledzenie informacji Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministra Zdrowia, dostępnych na stronach *gis.gov.pl* lub www.gov.pl/web/koronawirus/ a także obowiązujących przepisów prawa. W przypadku niestosowania się do obowiązujących nakazów i zakazów w czasie epidemii wdrażane były upomnienia słowne i mandaty karne – za niestosowanie się do nakazu zasłaniania ust i nosa za pomocą maseczki – nałożono na personel **10** mandatów karnych na kwotę **200 zł**.

Obiekty służące obsłudze podróżnych oraz środki transportu zbiorowego dla ludności

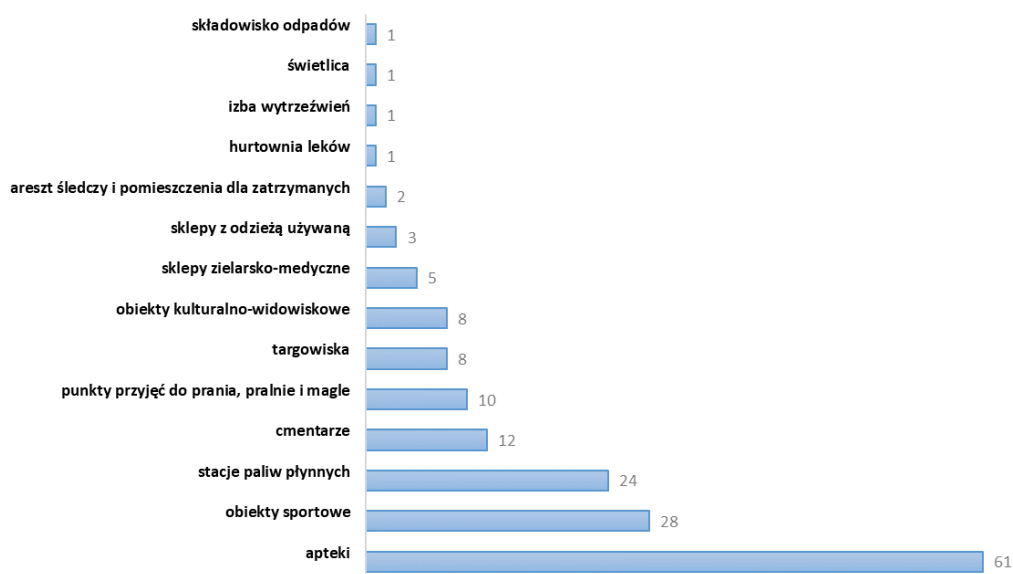
Dworzec kolejowy to obiekt po kompleksowej modernizacji pomieszczeń oraz holu głównego dworca. Perony posiadają przeszklone zadaszenia oraz wyposażone są w podświetlane tablice informacyjne, ławki, pojemniki na odpady, punkty czerpania wody (w związku z wprowadzonym tanem epidemii zostały wyłączone z użytkowania) oraz windy dla osób niepełnosprawnych. Na terenie dworca wydzielona jest toaleta ogólnodostępna administrowana przez odrębny podmiot zewnętrzny.

Ponadto skontrolowano *autobusy komunikacji miejskiej (46 pojazdów)* oraz *tramwaje (9 wagonów)*. Skontrolowane środki transportu utrzymane są w dobrym stanie higieniczno-sanitarnym – podłogi zamiecione i umyte, siedziska, poręcze oraz szyby w oknach czyste.

Dodatkowo wywieszane są informacje dla podróżujących, tj.: informacja o obowiązku zakrywania ust i nosa maseczką oraz informacja o zakazie palenia papierosów.

Inne obiekty użyteczności publicznej

Skontrolowano **6 (3,6%)** innych obiektów użyteczności publicznej, w których przeprowadzono **9** kontroli oraz **28** wizytacji. Większość to były kontrole doraźne i/lub sprawdzające.

Rycina 6. Inne obiekty użyteczności publicznej będące pod nadzorem PPIS w Gliwicach.

W roku 2021 wpłynęły 2 skargi dot. nieprzestrzegania nakazów i zakazów w czasie epidemii COVID-19, tj.:

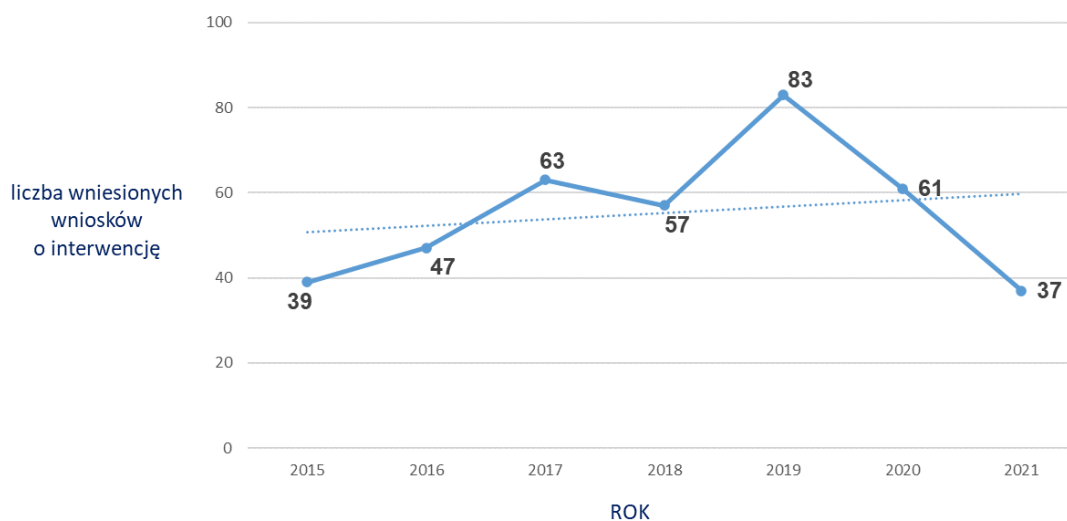
- *Sklep z odzieżą używaną* – skarga dotycząca nieprzestrzegania limitu osób w sklepie. Kontrola sanitarna interwencyjna potwierdziła słuszność wniesionej skargi, w związku z czym wydano zalecenia doraźne. Kontrola sprawdzająca potwierdziła usunięcie nieprawidłowości.
- *Sklep zielarsko-medyczny* – skarga dotycząca nie zasłaniania ust i nosa za pomocą maseczki przez personel. Podczas kontroli stwierdzono, że osoba obsługująca klientów nie posiadała maseczki, jednak po zwróceniu uwagi oraz pouczeniu personelu, założyła maseczkę.

Dodatkowo przeprowadzono **28** wizytacji stacji paliw, podczas których sprawdzano warunki bezpieczeństwa zapewnione pracownikom i klientom podczas epidemii COVID-19. Za

niestosowanie się do nakazu zasłaniania ust i nosa za pomocą maseczki – nałożono na personel 4 mandaty karne na kwotę 80 zł.

INTERWENCJE WPŁYWAJĄCE DO PPIS W GLIWICACH

W 2021 r. wpłynęło łącznie 37 interwencji, z czego w przypadku 4 interwencji stwierdzono, iż dotyczą one spraw pozostających poza kompetencjami organów PIS i w całości lub w części przekazano je do załatwienia innym organom lub informowano strony o alternatywnych sposobach załatwienia sprawy, natomiast w 1 przypadku wniosek o interwencję został wycofany przez wnoszącego. W związku z 32 interwencjami rozpatrywanymi w zakresie własnych kompetencji upoważnieni przedstawiciele PPIS ogółem przeprowadzili 26 sanitarnych kontroli interwencyjnych oraz 15 wizji lokalnych. W wyniku przeprowadzonych działań nałożono 3 mandaty karne na kwotę 1300 zł.

Rycina 7. Liczba wniesionych wniosków o interwencje przez mieszkańców Miasta Gliwice w latach 2015-2021.

W dalszym ciągu wpływa dużo wniosków w sprawach dotyczących niewłaściwego stanu pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, w szczególności niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń ogólnodostępnych (piwnice, klatki schodowe, strychy), jak również zaniedbanych lokali mieszkalnych, których rozpatrywanie stanowiło problem.

Interwencje, które wpływały od mieszkańców Miasta Gliwice dotyczyły m.in.:

- uciążliwości powodowanych przez hałas;
- występowania insektów;
- zaniedbanych posesji oraz lokali mieszkalnych i pomieszczeń ogólnodostępnych;
- niewłaściwej lokalizacji i przepełnienia kontenerów zbiorczych do zbierania odpadów i związanych z tym uciążliwości zapachowych;
- niestosowanie się przez ludność do zakazów i nakazów w czasie epidemii COVID-19.

Tabela 4. Załatwianie interwencji wpływających do PPIS w Gliwicach w roku 2021.

Przedmiot interwencji	Liczba wniesionych interwencji	Interwencje w całości przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		Interwencje rozpatrywane przez PPIS w Gliwicach (w ramach kompetencji)				
		bez wstępnego rozpoznania	po wstępnym rozpoznaniu	liczba interwencji rozpatrzonych przez PPIS	liczba wykonanych w związku z tym kontroli	liczba wydanych w związku z tym decyzji	działania innego typu	liczba interwencji częściowo lub całkowicie zasadnych
Uciążliwości powodowane przez hałas	2	-	-	2	2	-	-	-
niewłaściwy stan sanitarny mieszkań	6	-	-	5	3	-	1 wniosek wycofany na prośbę strony 4 wizje lokalne	3
niewłaściwy stan sanitarny innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi	6	1 przekazana do PINB-u	-	5	4	-	-	2
uciążliwości powodowane przez nieprawidłową gospodarkę odpadami	3	-	-	3	1	-	2 wizje lokalne	-
nieprzestrzeżenie zakazów i nakazów w czasie epidemii COVID-19	3	-	-	3	2	-	-	-
inne	3	-	-	3	0	-	3 wizje lokalne	1
RAZEM	23	1 przekazana do PINB-u	-	21	12	-	1 wniosek wycofany na prośbę strony 9 wizji lokalnych	6

PINB – Państwowy Inspektor Nadzoru Budowlanego

W roku 2021 wpłynęło **14** wniosków interwencyjnych dotyczących obiektów użyteczności publicznej. W **6** przypadkach potwierdziły się wniesione zarzuty, w związku z czym nakładano mandaty karne oraz wydawano zalecenia doraźne.

Tabela 5. Interwencje wpływające do PPIS w Gliwicach w roku 2021 dotyczące obiektów użyteczności publicznej.

Grupa obiektów	Liczba wniosków interwencyjnych				Wniezione zarzuty	Podjęte działania kontrolno-represyjne
	wniesionych	rozpatrzonych przez PPIS w Gliwicach	zasadnych	przekazanych do innego organu		
zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej	6	5	2	2 do Policji, PIP-u	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niezachowanie warunków higieniczno-sanitarnych przy świadczeniu usług ✓ brak orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy ✓ niestosowanie się do zakazów i nakazów w czasie epidemii COVID-19 	przeprowadzono 5 kontroli interwencyjnych nałożono 2 mandaty karne na łączną kwotę 800 zł wydano zalecenia doraźne wydano decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości 4 wizje lokalne
areszt śledczy	3	2	0	1 do OISW	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niesprawne prysznice ✓ złe traktowanie aresztowanych ✓ niestosowanie się do zakazów i nakazów w czasie epidemii COVID-19 	przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne
ustęp publiczny	1	1	1	-	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niezachowanie bieżącej czystości 	przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne wydano zalecenia doraźne
sklep zielarsko-medyczny	1	1	1	-	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niestosowanie się przez personel do nakazu osłony ust i nosa w czasie epidemii COVID-19 	przeprowadzono kontrolę interwencyjną wydano zalecenia doraźne
sklep z odzieżą używaną	1	1	1	-	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niestosowanie się przez personel do nakazu osłony ust i nosa w czasie epidemii COVID-19 	przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne zastosowano pouczenie słowne
noclegownia	1	1	1	-	<ul style="list-style-type: none"> ✓ złe warunki sanitarne 	przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne nałożono mandat karny na kwotę 500 zł wydano zalecenia doraźne wydano decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości
piaskownice ogólnodostępne	1	1	0	-	<ul style="list-style-type: none"> ✓ brudny piasek w piaskownicy 	przeprowadzono 2 wizje lokalne

PIP – Państwowy Inspektor Pracy
 OISW – Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej

INNE INFORMACJE OBRAZUJĄCE STAN SANITARNY OBSZARU NADZOROWANEGO PRZEZ PPIS W GLIWICACH

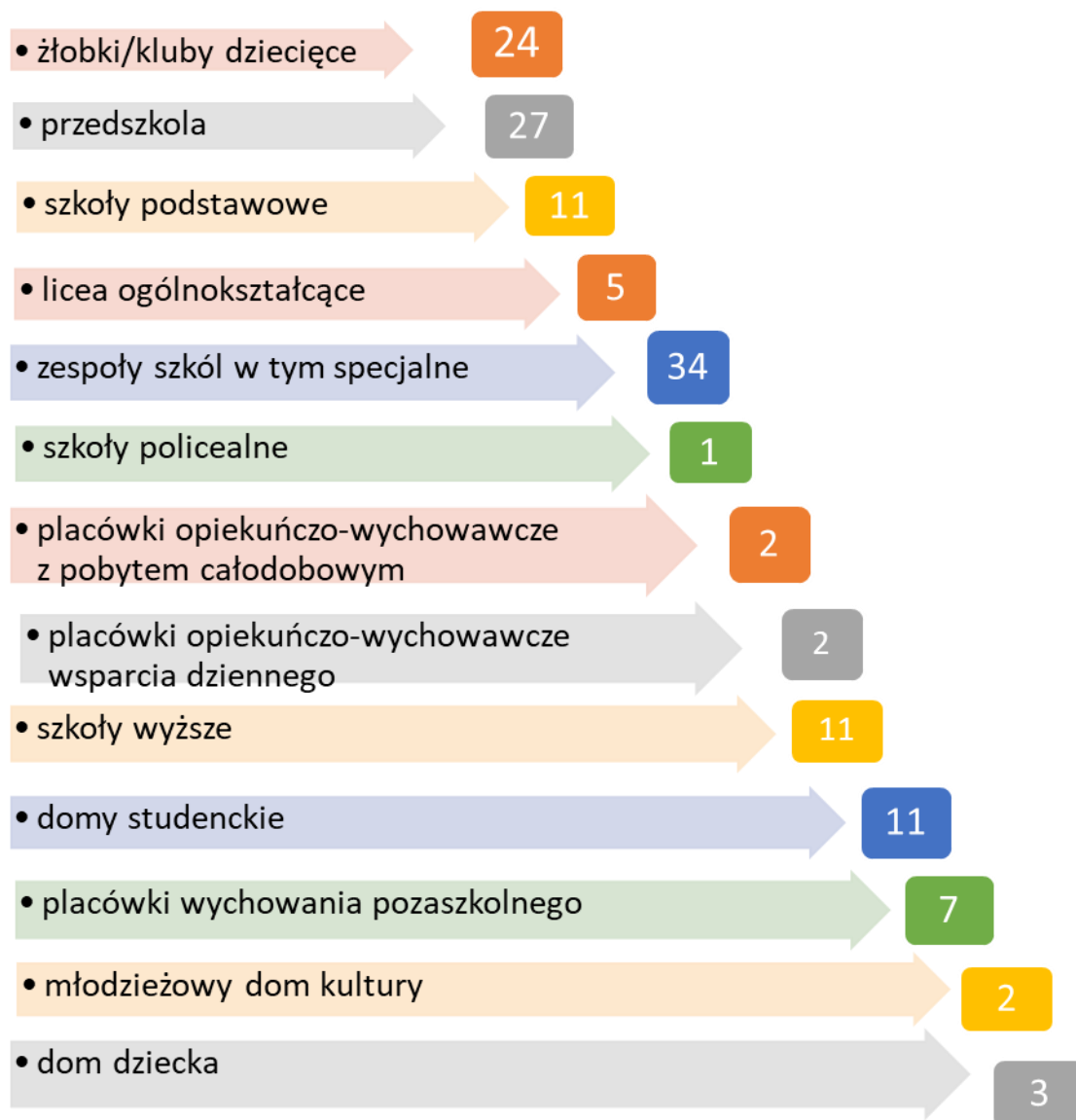
W roku 2021 poza działaniami wyżej opisanymi, podobnie jak w latach ubiegłych zaopiniowano i wydano zgody na:

- **53** przywozy zwłok i spopielonych szczątków ludzkich;
- **31** ekshumacji i nadzorowano **35** ekshumacji (część postępowań ekshumacyjnych rozpoczętych w roku 2020 r.)
- **28** opinii sanitarnych związanych z imprezami masowymi organizowanymi w mieście.

OCENA STANU SANITARNEGO

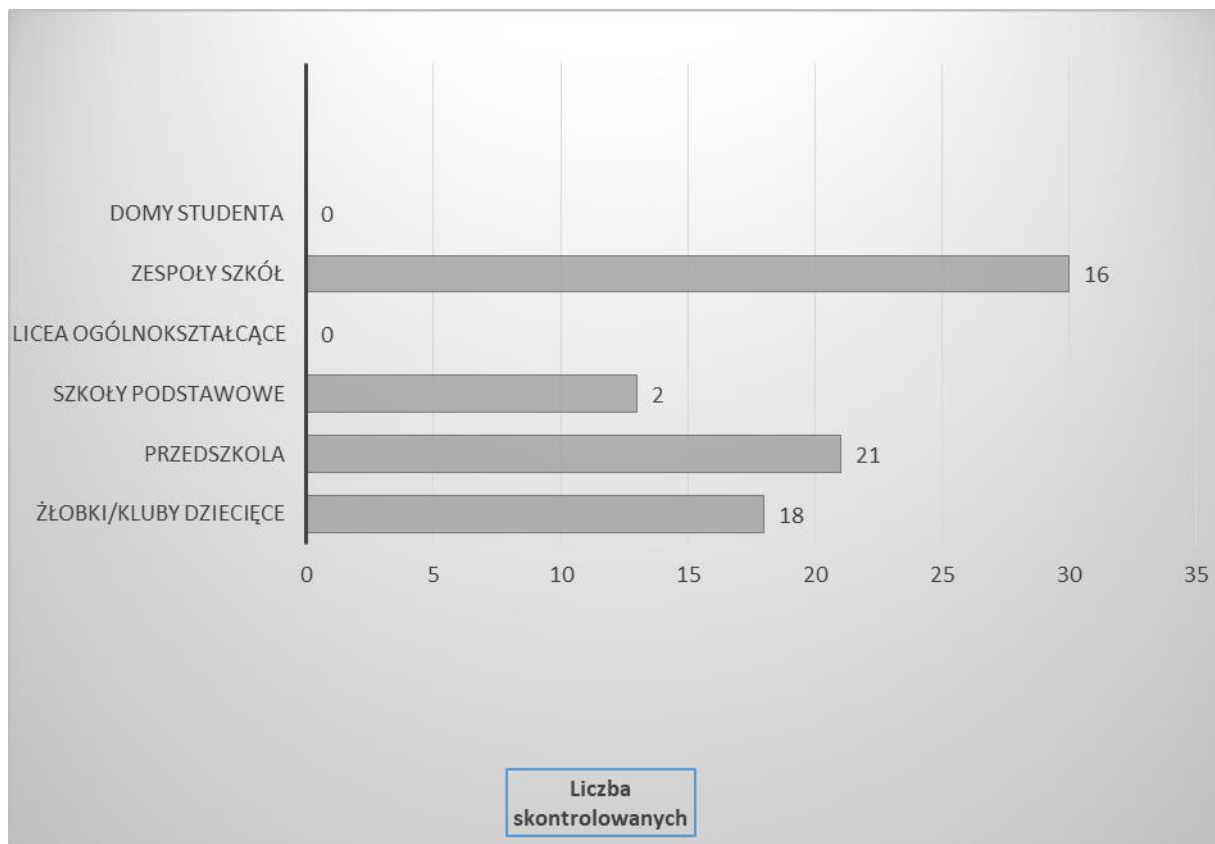
w zakładach nauczania i wychowania miasta Gliwice za rok 2021

W roku 2021 Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży (dalej: HDM) nadzorowała 140 placówek nauczania i wychowania na terenie miasta Gliwice, co obrazuje poniższy wykres.

Rys. 1 Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem na terenie miasta Gliwice

W roku sprawozdawczym 2021 Sekcja HDM przeprowadziła 96 kontroli w 57 zakładach nauczania i wychowania na terenie miasta Gliwice, co obrazuje poniższy wykres.

Rys. 2 Liczba skontrolowanych obiektów na terenie miasta Gliwice

W roku sprawozdawczym przedmiotem kontroli było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych oraz placów zabaw w przedszkolach,
3. nadzór nad pracownikami chemicznymi,
4. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
5. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
6. bieżąca ocena stanu sanitarno – technicznego piaskownic,
7. ocena prowadzonego dożywiania dzieci i młodzieży,
8. zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
9. nadzór nad przestrzeganiem ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,

10. ocena zachowania reżimu sanitarnego oraz opracowania procedur przeciwdziałania rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym nałożono 1 grzywnę w drodze mandatu karnego w niżej wymienionym obiekcie:

1. Niepubliczne Przedszkole "Fantastyczna Przygoda 2", Gliwice ul. Bojkowska 37A – za leżakowanie bezpośrednio na dywanach bez leżaków.

W związku z niewykonaniem zaleceń z lat ubiegłych w 2021 r. wydano 3 decyzje administracyjne zmieniające termin:

1. Wydział Chemiczny Politechniki Śląskiej Gliwice, ul. Strzody 9 (2016 r.),
2. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 7, Gliwice ul. Ligonja 36 (2017 r.),
3. Wydział Automatyki, Elektroniki i Informatyki Politechniki Śląskiej Gliwice, ul. Akademicka 16 (2012 r.).

W 2021 r. wszczęto 5 nowych postępowań administracyjnych:

1. Szkoła Podstawowa Nr 3, Gliwice ul. Daszyńskiego 424,
2. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 16 Gliwice, ul. Sikornik 1,
3. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 4, Gliwice ul. Orłat Śląskich 25,
4. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 8, Gliwice ul. Syriusza 30,
5. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 14, Gliwice ul. Strzody 4.

Natomiast zakończone zostały postępowania administracyjne w 3 placówkach:

1. Przedszkole Niepubliczne „Chatka Puchatka” Gliwice, ul. Ossowskiego 8 (2018 r.),
2. Szkoła Podstawowa Nr 3, Gliwice ul. Daszyńskiego 424 (2021 r.),
3. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 12 Gliwice, ul. Płocka 16 (2011 r.).

CIEPŁA BIEŻĄCA WODA W POMIESZCZENIACH SANITARNYCH DLA UCZNIÓW

Na terenie miasta Gliwice we wszystkich obiektach zapewniono bieżącą ciepłą wodę w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów oraz środki higieny osobistej. Przechowywanie środków czystości i dezynfekcyjnych prawidłowe.

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz. U. Nr 6 z 2003 r. poz. 69 ze zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół wykazały, że wszystkie skontrolowane szkoły, zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem.

WARUNKI REALIZACJI PROFILAKTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad gabinetami profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami na terenie Gliwic stwierdzono, że wszystkie skontrolowane obiekty posiadały gabinety do własnej dyspozycji, aczkolwiek w dwóch placówkach nie ma zatrudnionej pielęgniarki.

OCENA STANU SANITARNO - TECHNICZNEGO PIASKOWNIC

W roku 2021 Sekcja HDM, podczas kontroli w żłobkach i przedszkolach, zwracała w dalszym ciągu szczególną uwagę na stan techniczny piaskownic, zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami oraz terminowość wymiany piasku.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI PRZEDSZKOLNYCH I SZKOLNYCH DO WZROSTU DZIECI

W roku 2021 przeprowadzono ocenę dostosowania mebli szkolnych do zasad ergonomii w 4 szkołach podstawowych:

1. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 8, Gliwice ul. Okrzei 16

Badaniem objęto 150 uczniów z 8 oddziałów, liczba uczniów korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo 5 uczniów z 2 oddziałów.

2. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 12 Gliwice ul. Płocka 16

Badaniem objęto 56 uczniów z 3 oddziałów, wszyscy uczniowie korzystają z dostosowanych mebli.

3. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 14 Gliwice, ul. Strzody 4

Badaniem objęto 162 uczniów z 8 oddziałów, liczba uczniów korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo 106 uczniów z 8 oddziałów.

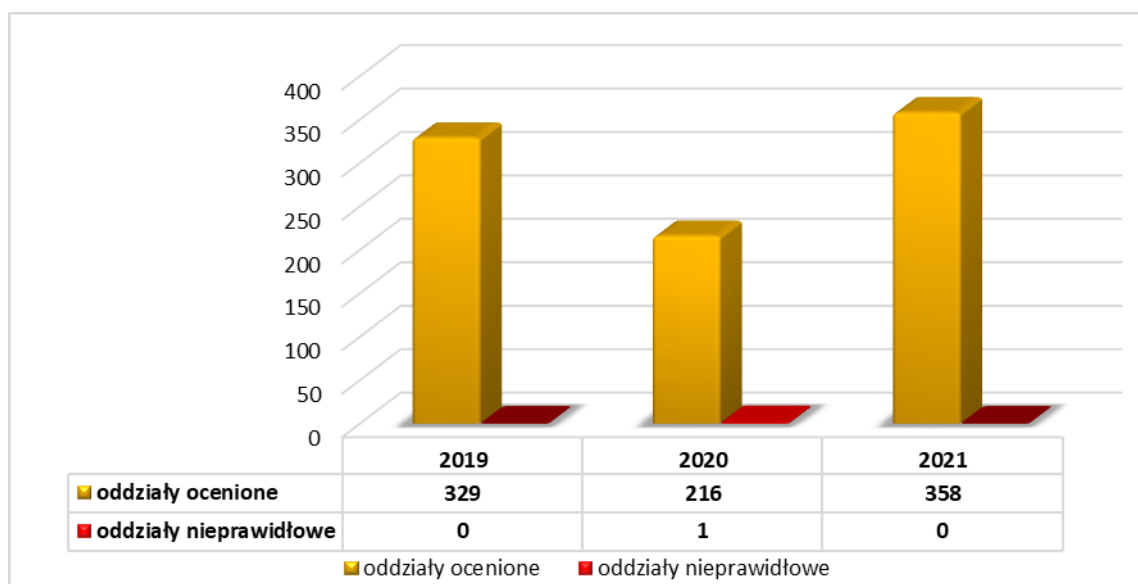
4. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 5 ul. Kozielska 39 Gliwice

Badaniem objęto 107 uczniów z 7 oddziałów, liczba uczniów korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo 16 uczniów z 3 oddziałów.

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych na terenie Gliwic w 18 szkołach funkcjonujących samodzielnie oraz w zespołach szkół. We wszystkich placówkach skontrolowanych podczas kontroli bieżących rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny. Podane dane obrazuje wykres (Rys.4)

Natomiast podczas kontroli interwencyjnej nieprawidłowe rozkłady zajęć stwierdzono w 1 oddziale w Szkole Podstawowej Nr 8, Gliwice ul. Spacerowa 6 przeprowadzonej na wniosek Kuratorium Oświaty w Katowicach Delegatura w Gliwicach. Czynności kontrolne dotyczyły wyłącznie oddziału szkolnego, który był przedmiotem skargi.

Rys. 4 Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych.

NADZÓR NAD STOSOWANIEM NIEBEZPIECZNYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracowniami chemicznymi stwierdzono, że w 12 szkołach znajduje się 42,03 kg niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Nie stwierdzono substancji przeterminowanych.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach.

W części skontrolowanych szkół zajęcia z chemii prowadzi się wyłącznie teoretycznie lub w formie pokazu.

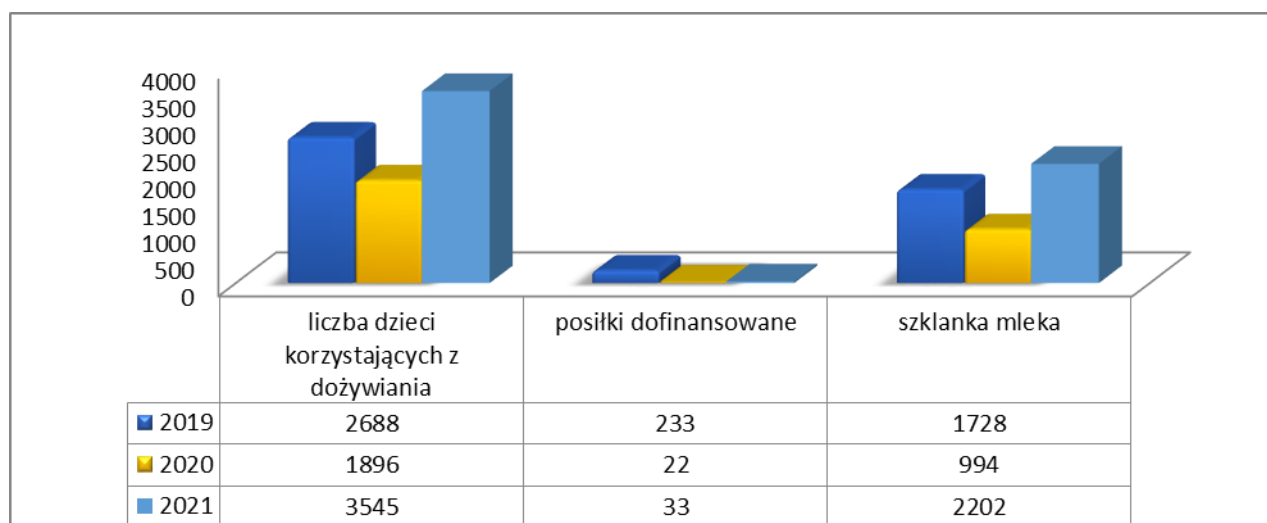
DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic 23 szkoły prowadziły dożywianie. Z obiadów dwudaniowych w 23 placówkach korzystało ogółem 3545 uczniów. Liczba dzieci korzystających z posiłków dofinansowanych wyniosła 33. W porównaniu do roku ubiegłego nieznacznie zwiększyła się liczba posiłków dotowanych.

Akcję „Szlanka mleka” w roku 2021 prowadziło 10 placówek i skorzystało z niej 2202 uczniów.

W porównaniu do roku ubiegłego wzrosła liczba dzieci biorących udział w tej akcji.

Analizę porównawczą za lata 2019-2021 obrazuje poniższy wykres.

Rys. 5 Liczba dzieci korzystających z dożywiania.

POMIARY NATĘŻENIA OŚWIETLENIA

W 2021 roku na terenie Gliwic przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia w 4 placówkach, tj.:

1. Szkoła Podstawowa Nr 41, Gliwice ul. Kormoranów 23

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia w 23 salach lekcyjnych. Pomiary wykazały, iż natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 2 salach lekcyjnych. Równomierność oświetlenia spełnia wymagania normy w 23 salach lekcyjnych.

2. Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych w Gliwicach ul. Chorzowska 5

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia w 24 salach lekcyjnych. Pomiary wykazały, iż natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 20 salach lekcyjnych. Równomierność oświetlenia spełnia wymagania normy w 1 sali lekcyjnej.

3. Zespół Szkół Budowlano-Ceramicznych, Gliwice ul. Bojkowska 16

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia w 19 salach lekcyjnych. Pomiary wykazały, iż natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 6 salach lekcyjnych. Równomierność oświetlenia spełnia wymagania normy we wszystkich salach lekcyjnych.

4. Zespół Szkół Łączności, Gliwice ul. Warszawska 35

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia w 15 salach lekcyjnych. Pomiary wykazały, iż natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 12 salach lekcyjnych. Równomierność oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 1 sali lekcyjnej.

INTERWENCJE

W 2021 roku do PPIS wpłynęły 4 zgłoszenia w sprawie interwencji na terenie Gliwic:

1. Dom Studencki „Piast”, Gliwice ul. Łużycka 30

Skarga dotycząca złych warunków sanitarno –higienicznych w domu studenckim. Kierownictwo DS wystosowało pismo wyjaśniające, informując o podjętych działaniach związanych z usunięciem zabrudzeń i zagrzybienia na ścianach w pomieszczeniach wspólnego użytku. Interwencja zasadna.

2. Centrum Edukacji „Siódemka”, Gliwicach ul. Zwycięstwa 17

Interwencja w związku z odbywaniem się zajęć stacjonarnych na kierunku higienistka stomatologiczna. Przeprowadzono rozmowę telefoniczną z pracownikiem sekretariatu szkoły, przesłano pismo z prośbą o wyjaśnienie sytuacji do Centrum Edukacji Siódemka. Pismo wyjaśniające nie wpłynęło. Skarga bezzasadna.

3. Przedszkole Niepubliczne „Słoneczko”, Gliwice ul. Magnolii 1

Interwencja w sprawie podejrzenia nieprzestrzegania zasad reżimu sanitarnego dotyczącego dopuszczalnej liczby dzieci uczęszczających do przedszkola. Przeprowadzono rozmowę telefoniczną z dyrekcją i zobowiązano do złożenia stosownych wyjaśnień. Według dyrekcji w placówce przebywały wyłącznie dzieci rodziców, które były objęte rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26.03.2021 w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19. Skarga bezzasadna.

4. II Liceum Ogólnokształcące, Gliwice ul. Wróblewskiego 6

Interwencja dotycząca nieprawidłowych zachowań młodzieży na boisku należącym do szkoły. Przeprowadzono rozmowę telefoniczną z dyrekcją i zobowiązano dyrekcję do złożenia stosownych wyjaśnień. Dyrekcja złożyła pisemne wyjaśnienie, w którym oświadczyła, iż boisko szkolne w trakcie trwania zajęć lekcyjnych dostępne jest dla uczniów szkoły, a w godzinach popołudniowych ogólnodostępne. Na boisku wywieszony jest regulamin korzystania z boiska. Skargę oceniono jako bezzasadną.

ZAMIERZENIA PRZEPROWADZONE ZGODNIE Z WYTYCZNYMI GŁÓWNEGO INSPEKTORA SANITARNEGO

Wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży

Na terenie miasta Gliwice w okresie ferii zimowych nie przeprowadzono kontroli turnusów półkolonii ze względu na zarządzenie dyrektora dotyczące zawieszenia działalności kontrolnych spowodowanych pandemią wirusa Covid-19.

Natomiast w czasie wakacji skontrolowano 20 turnusów wypoczynku dla dzieci i młodzieży, w których wzięło udział 782 dzieci. Z posiłków skorzystały wszystkie dzieci.

Kontrole wypoczynku letniego na terenie Gliwic nie wykazały nieprawidłowości. Przeprowadzono również ocenę wdrożenia wytycznych zmniejszających ryzyko zakażenia podczas pobytu na wypoczynku dzieci i młodzieży w czasie trwania epidemii, ocena nie wykazała nieprawidłowości.

Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2021/2022

Pracownicy Sekcji HDM na terenie miasta Gliwice przeprowadzili 4 kontrole planowe dotyczące przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego:

1. Zespół Szkół Budowlano-Ceramicznych, Gliwice ul. Bojkowska 16,
  2. Zespół Szkół Ekonomiczno-Technicznych, Gliwice ul. Sikorskiego 132,
  3. Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych, Gliwice ul. Chorzowska 5,
  4. Zespół Szkół Łączności, Gliwice ul. Warszawska 35,
- oraz 7 kontroli doraźnych:
1. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 4, Gliwice ul. Obrońców Pokoju 4,
  2. Zespół Szkół Specjalnych, Gliwice ul. Dolnej Wsi 74,
  3. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Gliwice ul. Kozielska 1,
  4. IV Liceum Ogólnokształcące, Gliwice ul. Kozielska 1A,
  5. Górnośląskie Centrum Edukacyjne, Gliwice ul. Okrzei 20,
  6. I Liceum Ogólnokształcące, Gliwice ul. Zimnej Wody 8,
  7. II Liceum Ogólnokształcące, Gliwice ul. Wróblewskiego 9.

Zakres prac remontowych przeprowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2021/2022 obejmował:

- remont korytarzy, odmalowanie ścian w salach lekcyjnych oraz pomieszczeniach sanitarnych,
- modernizację boisk szkolnych, remont bloku sportowego, wykonanie odwodnienia wokół placówki.

Reasumując, obiekty szkolne w większości zostały prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia roku szkolnego 2021/2022.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów

W 2021 roku pracownicy HDM nie przeprowadzili badania dotyczącego obciążenia uczniów ciężarem tornistrów na terenie miasta Gliwice

DODATKOWE INFORMACJE

W 2021 roku na terenie miasta Gliwice nie zachodziła potrzeba uruchamiania dodatkowych oddziałów przedszkolnych.

Natomiast zostały uruchomione nowe obiekty:

1. Klub Malucha „Szumią Wierzy”, Gliwice ul. Zamkowa 9,
2. Niepubliczny Specjalny Punkt Przedszkolny, Gliwice ul. Derkacza 17,
3. Niebieski Punkt Przedszkolny o Profilu Behawioralnym, Gliwice ul. Daszyńskiego 354.

PODSUMOWANIE

Na terenie Gliwic stan techniczny placówek oświatowych ulega sukcesywnej poprawie, m.in. w związku z realizacją decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach. Ponadto przeprowadzane są remonty kapitalne bloków sportowych, pomieszczeń zajęć lekcyjnych, pomieszczeń sanitarnych oraz boisk szkolnych.

Trudności, jakie odnotowano w roku 2021 podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad placówkami oświatowymi na terenie Gliwic to przede wszystkim opieszałość w realizacji zaleceń pokontrolnych dotyczących remontów szatni przy blokach sportowych, pomieszczeń sanitarnych, korytarzy, sal lekcyjnych.

Problemem, który utrudnia pracę Inspekcji Sanitarnej jest brak zapewnienia dzieciom właściwych, zgodnych z Polską Normą, higienicznych warunków dotyczących dostosowania mebli edukacyjnych (krzesła, stolików) do zasad ergonomii. W części placówek w dalszym ciągu meble są niedostosowane do wzrostu dzieci mimo, iż placówki nabywają nowe ergonomiczne wyposażenie do sal lekcyjnych. Narastającym problemem jest również brak możliwości zatrudnienia pielęgniarek szkolnych w posiadanych gabinetach podstawowej opieki zdrowotnej nad uczniami.

OCENA STANU SANITARNEGO
TERENU DZIAŁANIA PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA
SANITARNEGO W GLIWICACH Z ZAKRESU ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU
SANITARNEGO – OBSZAR MIASTA GLIWICE

I. Zagadnienia dotyczące opiniowania planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W mieście Gliwice w roku 2021 wydano 4 opinie sanitarne dla projektów dokumentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W Gliwicach niemalże w 99 % powierzchni objętych jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego co odpowiada łącznej powierzchni 13400 ha.

Wydane opinie dotyczyły łącznej powierzchni 213,54 ha. Powyższe opinie obejmowały:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego przy ul. Pszczyńskiej i Kopalnianej,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego na wschód od ul. Ceramików,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru obejmującego część dzielnicy Łabędy, położoną na południe od linii kolejowej i na zachód od ul. Portowej – etap I,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego w rejonie ulic Daszyńskiego, Wójtowskiej, Ku Dołom, Orkana.

Dla miasta Gliwice, w roku 2021 wydano 9 pism określających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

II. Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych – postępowania dla zakresu raportu.

Dla miasta Gliwice wydano 21 opinii sanitarnych dotyczących uwarunkowań środowiskowych, dla następujących zagadnień:

- budowa, rozbudowa i przebudowa hal produkcyjnych i produkcyjnomagazynowych głównie na terenach strefy ekonomicznej,
- budowa zespołu budynków mieszkalnych wielorodzinnych,

- budowa kolektora sieci kanalizacji deszczowej,
- budowa dróg publicznych,
- budowa garażu wielopoziomowego,
- budowa stacji paliw płynnych i gazowych,
- budowa szpitala miejskiego,
- utworzenie punktu przetwarzania odpadów innych niż niebezpieczne.

Tematyka wydawanych opinii sanitarnych dotyczyła w przeważającej części utworzenia hal magazynowo produkcyjnych w strefie specjalnej KSSE podstrefa Gliwice. Stwierdza się, że wpływające wnioski w treści załączonej dokumentacji uwzględniają w coraz większym stopniu wpływ na otoczenie. We wszystkich opracowaniach gwarantuje się, że zakres oddziaływania realizacji pozostaje w granicach terenu, do którego Inwestor ma prawo.

W trakcie uzgodnienia inwestycji brano pod uwagę następujące zagadnienia: emisja zanieczyszczeń, ochronę powietrza, usytuowanie terenów mieszkaniowych i kierunków oddziaływania transgranicznego, a także poziom emisji hałasu i zanieczyszczeń pyłowych.

Wszystkie przedsięwzięcia były zgodne z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla ww. opinii nie odnotowano protestów.

III. Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W roku 2021 dla miasta Gliwice uzgodniono 9 projektów przedłożonych przez wnioskodawców.

Dokumentacja dotyczyła głównie:

- gabinetów indywidualnej praktyki lekarskiej,
- zakładów rehabilitacji,
- obiektów gastronomicznych,
- technologii instalacji spalania biomasy i paliw alternatywnych w celu odzysku energii,
- technologii dla mobilnego urządzenia do ciągłej dezynfekcji wodą wysokoozonowaną.

Projekty obiektów nowych przedkładane były wraz projektami branżowymi instalacji wentylacji, wodnej i kanalizacyjnej. Niektóre z przedłożonych projektów wymagały uzupełnień i wyjaśnień. Wydawanie opinii sanitarnych do projektów odbywało się na podstawie wniosków Inwestorów.

IV. Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku 2021 wydano **125** opinii w tym **30** opinii z art. 56 Prawa Budowlanego (obiekty produkcyjno-magazynowe, handlowo-usługowe, lokale gastronomiczne, obiekty służby zdrowia, obiekty oświatowe itp.) oraz cztery opinie negatywne. Wszystkie obiekty zgłaszane do odbioru z art. 56 Prawa Budowlanego zostały odebrane po pierwszych oględzinach. Większość Inwestorów przystosowała obiekty zgodnie z projektem uzgodnionym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, choć w niektórych przypadkach przekazano Inwestorowi zalecenia do wykonania. Wskazówki nie miały wpływu na procedurę odbiorową związaną z koniecznością wydania decyzji sprzeciwu. Sprawy te dotyczyły nieprawidłowego wykonawstwa i przygotowania pomieszczeń oraz innych drobnych usterek. Zdarzały się także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które uznawano, jeżeli nie miały większego wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

V. Zagadnienia odnośnie współpracy z innymi organami

Współpraca przebiegała bez zarzutów, polegała na kontaktach telefonicznych oraz ewentualnych spotkaniach (ograniczonych z uwagi na stan epidemii). Zagadnienia dotyczyły głównie utworzenia dodatkowych oddziałów przedszkolnych w istniejących placówkach.

VI. Współpraca z nadzorem bieżącym

Współpraca między działami polegała głównie na udziale sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w zakresie doradztwa merytorycznego dla poszczególnych spraw oraz uczestniczenia w interwencjach.

VII. Wnioski w formie opisowej

Procentowa powierzchnia miasta Gliwice objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego pozostała bez zmiany. Teren miasta Gliwice objęty jest w 99 % obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Tereny nie objęte planem to tereny leśne, kolejowe i były wojskowe.

W postępowaniach do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nadal dominującą rolę odgrywają inwestycje przemysłowe, magazynowe i drogowe.

Wnioski Prezydenta Miasta Gliwice przygotowywane są prawidłowo i zawierają niezbędne załączniki. Coraz częściej stosowana jest w obiektach wentylacja mechaniczna nawiewno – wywiewna z rekuperacją wykonana na podstawie dokumentacji projektowej uzgodnionej w zakresie sanitarnym. Podczas odbiorów przedkładane są protokoły skuteczności wentylacji lub opinie kominiarskie. Przy uzgodnieniach dokumentacji projektowej obiektów gastronomicznych z konsumpcją na miejscu żąda się wc dla klientów.

Z roku na rok daje się zauważyć podnoszenie standardów w zakresie wykonawstwa i stosowanych materiałów budowlanych wykończeniowych, nowoczesnego wyposażenia technologicznego. Duża część lokali gastronomicznych i placówek handlowych modernizuje się, usprawniając swoją funkcję. Dużą uwagę także zwraca się na prawidłowe rozwiązania wentylacji tak, aby wyeliminować uciążliwość dla otoczenia.